

Bliski kontakt

Ako se ostvari ono što je obećano na sastanku u Bačkom Monoštoru, predsjednik Srbije će u budućem vremenu, čini se, imati vrlo intenzivne kontakte s predstavnicima hrvatske zajednice. Naime, predsjednik Tadić je predstavnicima hrvatske zajednice u Srbiji, koji su mu na sastanku u Bačkom Monoštoru iznosili probleme s kojima se suočavaju Hrvati u ostvarivanju nacionalnomanjinskih prava, poručio da se za sve probleme, ako se ne uspiju riješiti, obrate njemu osobno. A problema, kako su naveli sudionici razgovora, u ostvarivanju prava i dalje ima, premda mjerodavni tvrde kako su svi problemi više-manje riješeni, ili se lako mogu riješiti.

Jedan od problema, kako se često ističe – strah od nacionalnog očitovanja i ustručavanje u korištenju zajamčenih prava – trebao bi barem biti ublažen jasnom porukom, molbom, zahtjevom predsjednika Srbije Borisa Tadića pripadnicima hrvatske nacionalne manjine da upisuju svoju djecu u škole s nastavom na materinjem hrvatskom jeziku i molbom da nacionalne manjine koriste sva prava zajamčena zakonom, kao i institucije koje se stvaraju upravo radi ostvarivanja tih prava.

Prava poruka na pravom mjestu. U mjestu gdje većinu stanovništva čine šokački Hrvati, ali gdje u školi do današnjeg dana, i poslije osam godina od uvođenja nastave na hrvatskom jeziku u Srbiji, još uvijek nema odjela u kojem bi se daci hrvatske nacionalnosti školovali na materinjem jeziku. A zašto nema odjela? Jedan od osnovnih problema je, kažu u HNV-u, nedostatak udžbenika, drugi je obrazovanje odgojitelja i nastavnika na hrvatskom jeziku, treći je priznavanje stručnog usavršavanja nastavnika, zatim nepostojanje lektorata za hrvatski jezik u Srbiji i mnogi drugi manji ili veći problemi koji otežavaju funkcioniranje nastave na hrvatskom jeziku. Prema riječima ravnateljice ove škole, njihova je velika želja da se konačno i u ovoj školi formira odjel s nastavom na hrvatskom jeziku. Ali, s pravom ravnateljica kaže kako je ovo pitanje, ustvari, problem organizacije na višim instancijama. A ta je instancija Hrvatsko nacionalno vijeće koje bi, kako sada stvari stoje, trebalo lakše rješavati sve postojeće probleme. Jer, tako je predsjednik obećao.

J. D.

GOVORI NESTAJU, VAŽNO IH JE ZAPISATI.....14-15

DOPISNICI

U Zagrebu održan prvi Susret mladih vojvođanskih Hrvata

UDRUGE ĆE ZAJEDNIČKI POMOĆI AKTIVNOSTI MLADIH.....26

Danas i sutra u Osijeku i Somboru peti po redu okrugli stol Šokačke grane i Udruge građana Urbani Šokci
GEOGRAFIJA PAMĆENJA ŠOKACA I BUNJEVACA.....27

KULTURA

Ličko zavičajno društvo iz Požege gostovalo u Vojvodini

»VILA VELEBITA« U SOMBORU I SUBOTICI.....34

SPORT

Korina Francišković, košarkašica

ŽELIM I DALJE NAPREDOVATI.....47

SADRŽAJ

AKTUALNO

Zastupnik Europskog parlamenta Hannes Swoboda u razgovoru s Egeresijem i Pásztorom

JAČANJE POLOŽAJA POKRAJINE.....6

Maria Milanković-Bojnicki, voditeljica Odsjeka za opću upravu Grada Subotice

MALVERZACIJAMA S MANJINSKIM POPISIMA MORA SE STATI NA KRAJ.....7

TEMA

Srednjoškolsko obrazovanje na hrvatskom jeziku

OD RUJNA ODJEL I U STRUKOVNOJ ŠKOLI?.....16-17

Proljetna sjetva u tijeku

RADOVI NA VRIJEME, ISPLATIVOST UPITNA.....28-29

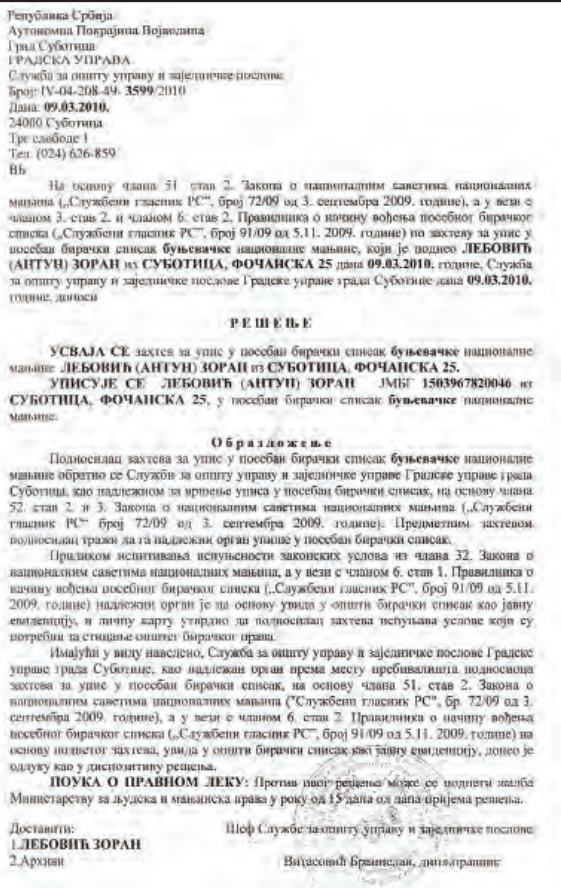
INTERVJU

Prof. dr. sc. Ljiljana Kolenić, profesorica s Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Počinitelje pronaći i kazniti

Predsjedništvo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini upozorava javnost na »falsifikate koji su činjeni radi upisa u birački popis bunjevačke nacionalne manjine u Subotici.

»O ovome je upoznata i šira javnost kroz tisak, u raspravu se uključio i povjerenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti *Rodoljub Šabić*, iznoseći čuđenje da nitko do sada nije podnio kaznene prijave protiv nepoznatih izvršitelja, ali koje nije teško pronaći i nadamo se da će Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Srbije učiniti sve da se počinitelji pronađu i kazne po zakonu«, kaže se u priopćenju DSHV-a koje je potpisao *Petar Kuntić*. »S obzirom da je u pitanju masovnost u izvršenju kaznenih djela, očekivali smo da će Osnovno javno tužiteljstvo u Subotici postupiti po službenoj dužnosti na otkrivanju izvršitelja kaznenih djela, da će to uraditi i Ministarstvo za nacionalne manjine, a najviše smo očekivali od Grada Subotice, Službe za opću upravu i zajedničke poslove, s obzirom na pritužbe građana. Dovoljna je bila i jedna prijava, pa da se pozove javni tužitelj, a ne masovnost, pa da se ništa ne poduzme. Nažalost, Grad Subotica se zadovoljava poništenjem rješenja, što nije dovoljno, jer na taj način lokalna samouprava čini kazneno djelo nečinjenjem, jer je kazneno djelo učinjeno nečinjenjem kad zakon propušta da se poduzme određeno činjenje predviđa kao kazneno djelo. S druge strane, nečinjenjem može biti učinjeno i kazneno djelo koje je zakonom određeno kao činjenje, ako je učinitelj propuštanjem duž-

Jedno od rješenja izdano na temelju falsificiranog zahtjeva

nog činjenja ostvario obilježje kaznenog djela. U konkretnom slučaju očigledno je u pitanju kazne-

no djelo neovlašteno prikupljanje osobnih podataka (članak 146., stavak 1 KZ) i kazneno djelo falsificiranje isprave (članak 355 KZ). Dakle, tražimo najenergičniju istragu i kažnjavanje počinitelja ovih kaznenih djela. Nadamo se da će nadležna tijela poduzeti određene kazneno-procesne radnje i o tome obavijestiti javnost. Želimo ukazati na još jedan privilegij političke stranke Saveza bačkih Bunjevaca. Prema našem saznanju, Savez bačkih Bunjevaca podnio je zahtjev za preregistraciju stranke 23. siječnja 2010. godine, što je jedan dan po proteku roka iz članka 45., stavak 1. Zakona o političkim strankama. Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu u Beogradu, umjesto da odbaci zahtjev, ostavlja ovoj stranci rok za dopunu zahtjeva, što Savez bačkih Bunjevaca i čini dana 18. veljače 2010. godine. Međutim, zahtjev je i dalje nepotpun i Ministarstvo dana 26. veljače 2010. godine ostavlja stranci novi rok od 25 dana. Nedostaci su brojni, stranka umjesto da podnese 1000 ovjerenih potpisa članova koji podržavaju političku stranku, podnosi samo 46 potpisa. Prema propisu članka 25., stavak 1. Zakona o političkim strankama nedostaci se mogu otkoniti u najdaljem roku od 30 dana od podnošenja prijave. Sve što je do sada učinilo ovo Ministarstvo učinjeno je uz grubo kršenje propisa Zakona o političkim strankama i tražimo da se prijava za upis u registar političkih stranaka Saveza bačkih Bunjevaca odbaci.

ZASTUPNIK EUROPSKOG PARLAMENTA HANNES SWOBODA U RAZGOVORU S EGERESI I PÁSZTOROM

Jačanje položaja pokrajine

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi* i potpredsjednik Vlade Vojvodine i pokrajinski tajnik za gospodarstvo *István Pásztor* razgovarali su sa zastupnikom Europskog parlamenta i potpredsjednikom kluba socijalista i demokrata u toj instituciji *Hannesom Swobodom* i predstavnikom Europskog foruma za demokraciju i solidarnost *Janom Marinusom Virsmom*. Sastanak je održan u Novom Sadu 15. travnja, a u priopćenju iz ureda predsjednika Skupštine APV kaže se kako je, predstavljajući europskom izaslanstvu funkcioniranje pokrajinske administracije, predsjednik Egeresi istaknuo da su strateški ciljevi u njenom radu decentralizacija i regionalizacija zemlje, uz uvažavanje punih interesa AP

Vojvodine, očuvanje identiteta nacionalnih zajednica, jačanje položaja pokrajine kroz međunarodnu suradnju i aktivno sudjelovanje u izradi dunavske strategije i formiranje buduće dunavske euro-regije. Govoreći o aktivnostima APV vezanim uz izradu dunavske strategije,

Egeresi je naglasio kako je pokrajina već pripremila 120 konkretnih projekata koji bi mogli biti realizirani, ali da je za njih sada neophodno lobirati na svim budućim sastancima i konferencijama vezanim uz ovu temu.

Odgovarajući na pitanja članova izaslanstva o stanju međunarodnih odnosa u AP Vojvodini, potpredsjednik Vlade Vojvodine *István Pásztor* ukazao je na to da, u odnosu na situaciju od prije nekoliko godina, takvi incidenti nisu praksa već pojedinačni slučajevi. On je naglasio kako je učinjen značajan iskorak od strane policije po pitanju obavljanja procesnih postupaka vezanih uz ovakve slučajeve, ali i da postoji još puno mjesta za poboljšanje kada je riječ o sudskom procesuiranju i provođenju kaznene politike za počinitelje ovakvih djela.

Malverzacijama s manjinskim popisima mora se stati na kraj

U osnovi problema zbog kojeg su pojedini građani protiv svoje volje upisani u poseban popis bunjevačke nacionalne manjine, stoji instrukcija Ministarstva za ljudska i manjinska prava, koja je omogućila da se zahtjevi za upis ne moraju osobno predavati, kažu u Gradskoj upravi

Nakon utvrđenih nepravilnosti u sastavljanju biračkog popisa bunjevačke nacionalne manjine, koji su isplivali u javnost, te nakon poziva DSHV-a da se pokrene istraga zbog falsificiranja upisa u taj popis, voditeljica Odsjeka za opću upravu Grada Subotice *Marija Milanković-Bojnicksi* za HR kaže kako se slaže da nepravilnosti treba istražiti.

»Apsolutno se slažem da treba pokrenuti istragu i želim skinuti bilo kakvu odgovornost s naše službe«, kaže Marija Milanković-Bojnicksi. »Ja sam još 9. studenoga prošle godine na oglasnoj ploči i u sredstvima informiranja objavila da se zahtjevi za upis u poseban birački popis nacionalnih manjina, shodno članku 52. Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, mogu primati isključivo osobno, svojeručno potpisani. Poslije toga, u prosincu, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava izdaje instrukciju, kojom se dopušta bilo kome da donosi koliko god hoće zahtjeva. Jesam li ja mjerodavna i jesam li u mogućnosti utvrditi je li potpis na zahtjevu autentičan? Ja sam dužna, ako je zahtjev uredno popunjen, riješiti po njemu. Veoma sam revol-

tirana i pokrenut ću upravni spor za svako rješenje koje mi je poništeno od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava. Čak i kada stranaka priznaje da je potpisala zahtjev, ali u zabludi, Ministarstvo poništava moje rješenje. Pa, to je poslovno i pravno sposobna osoba, nije osoba lišena poslovnih sposobnosti da bi se moglo reći – eto, nije znala što je uradila.

Ali što je s onima čiji su potpisi u zahtjevima falsificirani?

Apsolutno se slažem i podržavam da se pokrene istraga, jer to bi mogla postati praksa, i čudi me da je tako nešto uopće i dopušteno. Mora se pokrenuti kazneni postupak ne samo protiv osobe koja je to na terenu uradila, znači aktivista, nego i protiv nacionalnog vijeća i stranke koja je u tome sudjelovala. A spremna sam za svaki takav zahtjev pokazati tko ga je dostavio. Ti bi podaci trebali biti tajni, a kako mogu biti tajni ako stotinu aktivista ulazi ljudima u kuće i pita ih što su? Jesu li onda to podaci od javnog značaja? Bilo je i takvih koji su donosili po 4000 popunjenih zahtjeva odjednom. Naravno da smo svaki od tih zahtjeva obrađivali naknadno, jer znate što je postupak?

Postupak je prvo vidjeti je li zahtjev uredno popunjen i potpisan. Drugo, provjeriti je li ta osoba uopće upisana u opći birački popis. Ako je upisana, tek onda se može upisati u poseban birački popis. Znači, neka to traje samo 3 minute po zahtjevu, a traje više, onda izračunajte koliko vremena treba za 4000 zahtjeva.

To je jasno, no možete li vi ući u trag tko je donio konkretan zahtjev koji je falsificiran?

Uglavnom znamo osobe koje su donosile zahtjeve i koje su radile na tome, izuzev kad su zahtjeve donosili tako da su jako žurili. A imali su i tu mogućnost, jer im je instrukcija Ministarstva davala tu mogućnost da bez potpisa, bez ovlasti, donose tuđe zahtjeve. Ta instrukcija u potpunosti odstupa od zakona. Zahtjev može predati bilo tko u ime druge osobe, bitno je samo da je svojeručno potpisan. Tko sam ja da utvrđujem identitet neke osobe? I na osnovi čega to mogu utvrditi? Nije potrebno priložiti ni punomoć, ni osobnu iskaznicu, ni preslik osobne iskaznice. I sada na sve to ja imam 11 uloženi žalbi, 10 u roku i 1 izvan roka. To su uložene žalbe, riječ je uglavnom o onima koji su zahtjev potpisali u zabludi, a onima

koji su dolazili a nisu uložili žalbu, samo sam davala obrazac za brisanje s popisa i oni su ga popunjavali.

Koliko ima takvih?

Ne mogu reći da su velika odstupanja, nema ih tako puno. Nije masovna pojava, to se može vidjeti po izvješću koje meni sačinjava ministarstvo u Beogradu. Ako vam kažem da je 100 takvih osoba, to izgleda puno, ali u odnosu na 45.000 primljenih zahtjeva to nije tako puno.

Obračala sam se OESS-u, Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i povjereniku za informacije od javnog značaja i svugdje sam dobila odgovor da jesam u pravu, ali da i dalje masovno primam zahtjeve. Upravo sam pričala s glavnim tajnikom republičkog povjerenika za informacije od javnog značaja, i on također smatra da Gradska uprava apsolutno ničim nije povrijedila postupak. Imam i OESS-ov dopis kojim su i oni urgirali, kao i ja, da se zahtjevi ne smiju primati masovno i preko posrednika, jer će doći do zlorabe. Zbog svega toga doista bih voljela da se pokrene kazneni postupak i da se stane na put ovakvim mahinacijama.

Z. Perušić

TRÉČA JAVNA KONFERENCIJA O STRATEGIJI EU ZA DUNAVSKU REGIJU

Prednost multinacionalnim projektima

Potpredsjednik Vlade Vojvodine i pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju *Boris Barjaktarović*, koji je ovoga tjedna boravio u Beču i Bratislavi na trećoj javnoj konferenciji o strategiji EU za dunavsku regiju, rekao je kako nije dovoljno samo odlučiti da bi se postigli dobri rezultati, već se mora i uložiti u dunavsku regiju. On smatra kako je neophodno da u izradi strategije sudjeluju stručnjaci, kao i da se osigura politička podrška, jer je dunavska strategija jedan od najvećih europskih projekata.

»Suradnja između gradova i regija mora biti aktivnija, kako bi se punom snagom uključili u izradu strategije i da se onda na javnim konferencijama razmjenjuju ideje i lobira za njih. Potrebni su multinacionalni projekti na temu zaštite životnog okoliša, obrane od poplava, iskorištenja energetske i prometne potencijala, jer će oni imati prednost u odnosu na nacionalne projekte i postat će sastavni dio strategije. Posljednja javna konferencija održava se početkom lipnja u Konstanci, što je krajnji rok za slanje projektnih ideja, poslije toga bit će kasno. Zato moramo povezati znanost i gospodarstvo kako bismo pronašli izvore financiranja, osigurati puni kapacitet za projektiranje i stvoriti identitet Vojvodine kao regije i s ostalim regijama postići konsenzus oko najvažnijih projekata«, izjavio je Barjaktarović u Beču.

Prema riječima Barjaktarovića, na skupu je konstatirana velika razlika, od izvora do ušća Dunava, u razvijenosti regija i njihovim projektnim prioritetima. Kako je ocijenio, bez obzira na postojanje tri čuvena »ne« – nema nove legislative, novih institucija, niti novih izvora financiranja, to se može premostiti ako se svi u regiji Dunava, sukladno danim uvjetima usredotoče na aktivnosti oko dunavske strategije.

Inače, tema trodnevne konferencije su transport, energija i zaštita životnog okoliša, a cilj skupa je da se identificiraju makroregionalni projekti kako bi se resursi dunavske regije efikasno koristili.

PORUKA PREDSEDNIKA SRBIJE BORISA TADIĆA I PREDSEDNIKA HRVATSKE IVE JOSIPOVIĆA SA SASTANKA U BAČKOM MONOŠTORU

Koristite svoja prava i institucije

Očuvanje identiteta je dio i moje političke ideologije, a identitet iznad svega čuvamo očuvanjem našeg materinjeg jezika, rekao je Boris Tadić pozivajući Hrvate da školuju svoju djecu u odjelima na hrvatskom nastavnom jeziku i da se upišu na poseban birački popis * Hrvatska gleda s velikom pozornošću na Hrvate izvan Hrvatske i na Hrvate u Srbiji, poručio je Ivo Josipović

»**O**čuvanje nacionalnog identiteta dio je moje političke ideologije i zato vas molim, i kao predsjednik Republike 'zahtijevam', da školujete svoju djecu na materinjem jeziku, da se upišete na poseban birački popis i koristite sva svoja prava koja su zajamčena zakonom i na taj način čuvate vlastiti nacionalni identitet«, poručio je predsjednik Srbije Boris Tadić Hrvatima u Srbiji tijekom posjeta Bačkom Monoštoru, gdje je prošlog petka razgovarao s hrvatskim predsjednikom Ivom Josipovićem i predstavnicima hrvatske zajednice.

»Obećao sam predstavnicima Hrvata u Srbiji da ću dati poticaj i ohrabriti naše građane hrvatske nacionalnosti da upisuju svoju djecu u škole gdje će pratiti nastavu na hrvatskom jeziku. Ja vas stvarno molim da to učinite, to je izuzetno važno zbog toga što je očuvanje identiteta i dio moje političke ideologije, a identitet iznad svega čuvamo očuvanjem našeg materinjeg jezika. To je moja molba, to je moj 'zahtjev' kao predsjednika Srbije, i nije samo Hrvatima upućen, već svima onima koji žive u Srbiji i koji imaju priliku školovati svoju djecu na materinjem jeziku. Dao sam još jedan poticaj, jednu molbu da se Hrvati upišu na poseban birački popis koji im osigurava izravno sudjelovanje u izborima za predstavnike u nacionalnim vijećima. Ako to ovaj put nije bilo moguće, nadam se i siguran sam da će biti moguće sljedeći put i molim vas da to također učinite. To je važno, jer smo donijeli zakone kako bi ih ljudi koristili. Izgrađujemo institucije da bi ih ljudi koristili. To su institucije za vas, kojima možete utjecati i na očuvanje vlastitog nacionalnog identiteta, na položaj vašeg naroda u Srbiji u Vojvodini. Ovo je poruka svim Hrvatima neovisno gdje žive. To je poruka svim građanima Srbije hrvatske nacionalnosti da preuzmu stvari u svoje ruke.«

NAJVIŠI INTERES SU LJUDI I NJIHOVA PRAVA

Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović je, pak, rekao kako je »iznimno sretan« zbog ovog zajedničkog posjeta Bačkom Monoštoru.

»To znači, s jedne strane, da Hrvatska gleda s velikom pozornošću na Hrvate izvan Hrvatske, na Hrvate u Srbiji, a nazočnost predsjednika Tadića znači da Republika Srbija želi dati maksimum pomoći da manjine i hrvatska manjina ovdje uživa sva ona prava koje nacionalne manjine moraju uživati«, rekao je Josipović. On je poručio kako je došlo »novo vrijeme« u kojemu treba prestati sa starim stereotipima i izgovorima da se nešto ne može, da ima neka viša okolnost, neki viši interes.

»Nema viših interesa, najviši interes su ljudi, najviši interes su prava ljudi, dobar suživot dostojan čovjeka i mi, koji obnašamo državne dužnosti, imamo obvezu i dužnost da u tome pomognemo. Da učinimo sve da ljudi bez obzira gdje žive, kako se zovu, koja im je nacionalnost, uživaju sve one blagodati koje svaka od naših država može ponuditi. To sasvim sigurno obuhvaća i poštovanje nacionalnog identiteta, sva ona ljudska prava koja se vezuju i za svakog čovjeka i za pripadnike pojedinih manjina, kao i sva ona prava

koja uživaju vjerske zajednice, sva ona prava koja uživaju poštenu ljude, ljudi dobre volje, koji žele mir i prijateljstvo sa svojim susjedima. Ja sam siguran da ste svi vi ovdje, ljudi koji žele mir i prijateljstvo. Zahvaljujem što ste došli i što ćete živjeti i raditi pošteno na dobrobit svojih obitelji, svoje hrvatske zajednice, i države Srbije u kojoj živite«, rekao je Josipović.

Zahvaljujući svima koji su došli na susret dvojice predsjednika, kako je rekao »ni prvi ni posljednji, već jedan u seriji, u nizu«, predsjednik Tadić je istaknuo kako su svi ovi susreti posvećeni poboljšanju odnosa »ne samo između Srbije i Hrvatske, već i između srpskog i hrvatskog naroda«. Dodao je kako on i predsjednik Hrvatske imaju mnogo zajedničkih akcija i poruka, među kojima je izdvojio i posjet Pečuhu, koji je prethodio dolasku u Bački Monoštor, te odvojeni posjeti Bosni i Hercegovini prošloga tjedna. Tadić je kazao kako imaju namjeru uraditi vrlo konkretne stvari koje bi pomogle zajednički život i Hrvata i Srba i najbolje moguće odnose između Hrvatske i Srbije, pri tome ne negirajući da postoje i otvorena pitanja koja se moraju rješavati korak po korak.

Obraćanje dvojice predsjednika pripadnicima hrvatske zajednice, koji su imali prigodu nazočiti ovome skupu, predstavljalo je

završnicu prvoga posjeta hrvatskog predsjednika Srbiji i istodobno prvoga posjeta novog hrvatskog predsjednika hrvatskoj zajednici, ovoga puta skupa s predsjednikom Srbije. Susretu s pukom prethodilo je obraćanje dvojice predsjednika medijima, a zatim sastanak iza zatvorenih vrata s predstavnicima hrvatske zajednice koji su dvojicu predsjednika upoznali s aktualnim problemima Hrvata u Srbiji. Kako smo saznali od predstavnika hrvatske zajednice koji su nazočili sastanku, predsjednik Tadić je s velikom pozornošću saslušao sve probleme i bio je iznenađen vrstom i brojem problema s kojima se suočavaju Hrvati u Srbiji, te je obećao da će se vrlo energično boriti da svi Hrvati žive u Srbiji ne samo sigurno, već i da ostvaruju sva svoja prava. Inače, sastanak posvećen aktualnim problemima Hrvata u Srbiji, za koji je bilo predviđeno pola sata do četrdeset minuta, odužio se na skoro dva sata, zbog čega su i oni koji su došli susresti se s predstavnicima u školskoj sportskoj dvorani čekali na susret s njima tri do četiri sata, pa i više.

PREDOČENI SVI PROBLEMI HRVATSKE ZAJEDNICE

Sastanku posvećenom aktualnom položaju i problemima Hrvata u Vojvodini nazočili su, uz dvojicu

predsjednika, predstavnici hrvatske diplomacije: veleposlanik *Željko Kuprešak*, ministar savjetnik *Filip Damjanović* te generalna konzulica *Ljerkica Alajbeg*. U pratnji predsjednika Tadića bili su – ministar za ljudska i manjinska prava *Svetozar Čipčić*, pokrajinski tajnik za kulturu *Milorad Đurić* i predsjednik srpske strane Mješovitog međuvladinog povjerenstva za manjine *Janko Veselinović*. Njima su predstavnici hrvatske nacionalne manjine u Srbiji predložili brojna neriješena pitanja s kojima se susreću Hrvati

i drugi predsjednik su se međusobno usuglasili da će zajedničkim snagama na najbolji mogući način rješavati pitanja hrvatske manjine u Srbiji i srpske manjine u Republici Hrvatskoj. Osobno sam ohrabren i stekao sam dojam da ćemo imati značajnog sugovornika u budućnosti, kad su u pitanju prava hrvatske nacionalne manjine u Srbiji», kaže Branko Horvat.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnik u srbijanskom parlamentu na listi koalicije Za europsku Srbiju *Petar*

»Istaknuli smo najveće probleme naše zajednice i zato se sastanak umjesto 45 minuta protekao izvan protokola na skoro dva sata. Podrobno smo analizirali sve situacije vezane i za domenu politike i za domenu ostvarivanja prava na kulturnu autonomiju, zatim je bilo govora o problemu straha koji postoji kod Hrvata, kao i problemima vezanim uz Crkvu u Hrvata. Na sva ta pitanja dobili smo prvo mišljenje predsjednika Josipovića, a zatim je na sva pitanja odgovorio i predsjednik Tadić. On je, među

smije nikakav strah osjećati«, prenio je Kuntić svoje dojmove sa sastanka.

»Poslije nekoliko godina održan je jedan konstruktivan sastanak i dogovoreno je operativno što će se i kako raditi. Dogovoreno je da se što prije održe sjednice Međuvladinog mješovitog povjerenstva i da resorna ministarstva u našoj državi prate rad tog povjerenstva, a eventualne nedosljednosti ili neispunjavanje onoga što se dogovori, da se prenesu predsjedniku Tadiću. Puno toga je obećano, puno toga je i od

u Srbiji na polju političke participacije, obrazovanja, kulture i informiranja.

O aktualnom položaju Hrvata u Srbiji govorio je predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Branko Horvat*:

»U pripremanju za ovaj sastanak nastojali smo izdvojiti najbitnija i još uvijek otvorena pitanja koja su značajna za našu zajednicu«, kazao je Horvat nakon sastanka. »Veoma je značajno da su predsjednici s punom pažnjom i s analitičkim pristupom prišli tom razgovoru. Predsjednik Tadić je svako pitanje s punom pažnjom pratio, bilježio i nakon javljanja ministra Svetozara Čipčića i ostalih njegovih suradnika analitički išao od pitanja do pitanja i davao svoj komentar. Njegov pristup je bio vrlo korektan i dobili smo obećanje da će se Republika Srbija truditi animirati sva mjero-davna ministarstva i službe kako bi se neriješena pitanja riješila i obećana nam je puna potpora u tome. S obzirom na ovakav vrlo otvoren, vrlo korektan i vrlo konkretan pristup, očekujem da ćemo sada, koristeći i ta obećanja i općenito klimu koja je stvorena tijekom razgovora, još brže i učinkovitije rješavati pitanja koja još nisu riješena, a kao što znamo ima ih. I jedan

Kuntić ističe kako su predstavnici hrvatske zajednice imali priliku nazočiti veoma otvorenom razgovoru predsjednika domicilne i matične države.

ostalim, poručio da se, ako se bilo kakvi animoziteti primijete prema Hrvatima u Vojvodini, njemu osobno to u najkraćem roku javi, jer, kako je rekao, nitko u Srbiji ne

strane predsjednika Josipovića obećano, vidjet ćemo što će se ostvariti. Raspravljano je i o izravnim mandatima i o tzv. bunjevačkom pitanju. Raspravljalo se vrlo iscrpno i čuli smo i srpsko mišljenje o našoj zastupljenosti u institucijama države, o financijskoj potpori od strane države institucijama, o našoj suradnji sa srpskom zajednicom u Hrvatskoj i načelno je dogovoreno da će, uz predsjednika Josipovića, i predsjednik Tadić nazočiti proslavi 20. obljetnice DSHV-a 18. srpnja u Subotici«, kaže Kuntić.

Neuspjeli popis

Odgovarajući na pitanje novinara kako komentira neuspjeh hrvatske zajednice u formiranju posebnog biračkog popisa, predsjednik Ivo Josipović je kazao kako mu je žao »da nije bilo dovoljno upornosti ili spretnosti da se obavi taj posao« i dodao, kako se nada da će biti prilike za popravni.

»Ukoliko je riječ možda o osobnim promašajima, to isto tako treba prepoznati, ali je bitno da postoji mogućnost da se ostvare interesi hrvatske manjine ovdje i da se iskoriste oni mehanizmi koji su propisani. Demokracija jest jedna zvijerka zanimljiva, koja se regenerira sama po sebi, prema tome, ako netko ne uspije napraviti neki posao – napraviti će ga netko drugi«, rekao je Josipović i pozvao političke predstavnike Hrvata u Srbiji da iskoriste one mogućnosti koje im propisi daju i da ne propuste priliku participirati u demokratskim procesima.

Predsjednik Tadić je, pak, rekao kako će Hrvatsko nacionalno vijeće sigurno biti formirano drugim alternativnim postupkom, kako se i dalje nastavlja prikupljanje potpisa, te da je već sada taj broj veći i kako je siguran da će sljedeći put biti osiguran dovoljan broj potpisa, a osvrnuo se i na disperziranost Hrvata u Srbiji koja je, kako je ocijenio, predstavljala tehnički problem u procesu formiranja popisa.

OBRAZOVANJE, KULTURA, RAZMJERNA ZASTUPLJENOST

Članica izvršnog odbora HNV-a *Stanislava Stantić-Prčić* govorila je o problemima u obrazovanju, prvenstveno o neriješenom pitanju udžbenika.

»Predsjednik Tadić je rekao kako se, ako u sljedećoj školskoj godini ne budu osigurani udžbenici na hrvatskom jeziku, njemu izravno obratimo i da se to ne smije dogoditi, jer opstojnost jednog naroda prvenstveno ovisi o mogućnosti školovanja na materinjem jeziku. Govorili smo o tome kako nam je Republika Hrvatska željela dati

udžbenike dok ne budemo imali tiskane udžbenike u Republici Srbiji, ali nam je Ministarstvo prosvjete odobrilo svega četiri udžbenika za uvoz, na što je Tadić rekao kako mu nije jasno zašto je to tako veliki problem i da su toliko različiti nastavni planovi da se udžbenici ne bi mogli uvoziti. U svakom slučaju podržava maksimalno nastavu na hrvatskom jeziku, no obojica su predsjednika istaknuli kako i jedna i druga strana mogu više uraditi na planu obrazovanja. Mi smo istaknuli kako nemamo stručne literature za nastavnike, na što je reagirao predsjednik Josipović i obvezao se razgovarati s ministrom obrazovanja RH *Radovanom Fucshom* i vjeruje da će nam moći osigurati stručnu literaturu. Govorili smo i o tome kako nema mogućnosti za smještaj za naše studente bruoše u Hrvatskoj, što smatramo neophodnim, i obećano nam je da će se o tome još govoriti. Predsjednik Tadić inzistira na redovitijem sastajanju MMP-a, jer vjeruje da će to pridonijeti i kvaliteti obrazovanja. Naglasak je stavio na predškolski odgoj, gdje isto treba poraditi na tome da što veći broj djece ide u grupe na materinjem jeziku, a glede racionalizacije školske mreže Tadić je istaknuo kako se ne smije dopustiti da bilo što ide na štetu manjinskog obrazovanja. Osim toga, govorila sam i o nemogućnosti

licenciranja znanja nastavnika, jer nemamo gdje polagati ispit kojim bismo mogli potvrditi svoje znanje hrvatskog jezika, kako bismo mogli raditi u nastavi na hrvatskom i u vezi toga predsjednik Tadić je istaknuo kako smatra da Srbija treba imati i katedru za hrvatski jezik.

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* upoznao je predsjednike i njihove suradnike sa stanjem u području kulture i informiranja na hrvatskome jeziku.

»Istaknuo sam kako hrvatska nacionalna manjina u Vojvodini do početka djelovanja Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata (2009.) nije imala nijednu profesionalnu kulturnu instituciju i zbog toga još uvijek ne postoji ozbiljnija kulturna politika i praksa, nije ustrojen vlastiti kulturni prostor, a kulturni sadržaji unutar zajednice su više nego siromašni. S druge strane, hrvatski sadržaji u programima kulturnih institucija od nacionalnog značaja, zatim gradova i općina u kojima Hrvati žive su i više nego skromni. Skrenuo sam pozornost i na vrlo slabu opremljenost udruge kulture, koje predstavljaju najvidljiviji i najmasovniji segment hrvatske kulturne scene u pokrajini. Rekao sam i kako niti za dvije profesionalne ustanove koje je osnovala država, NIU »Hrvatska riječ« i ZKVH, nisu osigurani i prostori za

rad, već se oni iznajmljuju i umnogome su neprikladni. Istaknuo sam kako iskustva institucija srpske zajednice u Hrvatskoj govore posve drugo, jer je njima država Hrvatska osigurala i adekvatan prostor za djelovanje. Isto tako velika većina udruga u kulturi ima problema u financiranju svojih programa i djelatnosti, budući da još uvijek, za razliku od Hrvatske, u Srbiji nije razvijen model financiranja njihovog djelovanja na zadovoljavajući način«, kaže Žigmanov.

Ministar za ljudska i manjinska prava u Vladi Republike Srbije *Svetozar Čiplić* kazao je za Hrvatsku riječ nakon sastanka, kako je značaj ovoga susreta u Bačkom Monoštoru višestruk, jer su predsjednici Tadić i Josipović otvorili novu stranicu u odnosima dviju država, ali su istovremeno i pokazali koliko će raditi na položaju Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj.

»Pokazali su kako se svi problemi koji postoje moraju i mogu riješiti i svojim su primjerom pokazali da su Srbija i Hrvatska sada lideri u regiji i kako će se stvari u ovoj regiji sada rješavati. Prezadovoljan sam ovim susretom, kao i svi sudionici razgovora, a najavljeno je da je ovo jedan u nizu susreta, zapravo stalnog kontakta i da će sada odnosi između dviju država biti građeni na potpuno različitim osnovama. Što

se tiče problema koje su iznijeli predstavnici Hrvata u Srbiji, nijedan od njih nije nerješiv. Svi se problemi mogu riješiti. Neki su i lako rješivi, a neki su i riješeni, primjerice razmjerna zastupljenost u pravosuđu je reformom pravosuđa učinjena, a također i u policiji. Na sastanku sam iznio činjenicu da ćemo ove godine donijeti akcijski plan za unapređenje

ljudskih i manjinskih prava i dio tog akcijskog plana će biti izrada kriterija što je to razmjerna zastupljenost. Dakle, to ustavno jamstvo, koje pripada svim nacionalnim manjinama, mora imati objektivizirane kriterije, da ne bude prepušteno drugima da

DOJMOVI

ANA KOVAČ, BAČKI MONOŠTOR

»Dolazak dvojice predsjednika je nešto veliko što se u Bačkom Monoštoru još nije desilo, i nadam se da će se odnosi Srbije i Hrvatske već jednom dovesti u red i da ćemo živjeti kao što smo nekad živjeli. Kao pripadnica hrvatske nacionalne manjine, mislim da dolazak predsjednika Republike Hrvatske u naše mjesto ima veliko značenje. Ne znam koliko će to nama konkretno pomoći, ali ipak znači da netko brine o nama i razmišlja o nama«, kaže Ana Kovač iz Bačkog Monoštora.

STIPAN PAŠIĆ, BAČKI MONOŠTOR

»Posjet dvojice predsjednika našem mjestu znači puno, jer je ovdje većinsko hrvatsko stanovništvo. Meni osobno to znači puno i drago mi je da je prvi posjet predsjednika Republike Hrvatske Srbiji Ive Josipovića bio baš našem mjestu i nadam se da će se sjećati jako dugo kad je bio prvi put u Bačkom Monoštoru«, kaže Stipan Pašić.

STIPAN ŠIMUNOV, POTPREDSJEDNIK HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA, BAČKI MONOŠTOR

»Ovakav posjet svakako znači puno za naše selo i naše okruženje, a budući da se u ovoj školi njeguje hrvatski jezik i kultura, očekujemo da će dolazak hrvatskog predsjednika

Ive Josipovića u naše mjesto i u ovu školu, potaknuti veću zainteresiranost ovdašnjih Hrvata. Jer ovdje biti Hrvat nije uvijek jednostavno. Iako činimo većinsko stanovništvo, još uvijek ima nekih predrasuda, mišljenja kako je bolje ostati po strani nego koristiti svoja prava. U školi ima stotinjak učenika koji izučavaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i mislim da je to veliki plus za Srbiju, a naša velika želja, našeg kolektiva i nastavnika i onih koji rade na tome, je da se otvori odjel na hrvatskom jeziku. Mi to očekujemo i nadamo se da ćemo uspjeti u tome. Ovaj posjet predsjednika Hrvatske Ive Josipovića je poticaj baš tome«, kaže Stipan Šimunov.

EVICA ROŽA, ČLANICA KUDH »BODROG« IZ BAČKOG MONOŠTORA

»Svi stanovnici Bačkog Monoštora oduševljeni su posjetom dvojice predsjednika našem selu. Osobito se isticala njihova neposrednost i jednostavnost kada su prišli narodu. I moja je unuka imala čast rukovati se s predsjednikom Tadićem i bila je jako uzbuđena. Naše je selo imalo posebnu čast i ne vjerujem da će ovo doživjeti još netko od naših sela s većinskim hrvatskim življem. Imam osjećaj da su odnosi između Srbije i Hrvatske na dobrom putu, jer i sami predsjednici šire pozitivno ozračje. Ali moram reći i jednu primjedbu koja se tiče novina 'Alo'. Napisali su kako je od 4000 naših stanovnika oduzeto lovačko oružje, te da su Monoštorci krenuli u kontraakciju. Što to znači? Da nisu oduzeli oružje mi bismo krenuli u akciju? Taj napis je čista laž. Nikome nije oduzeto nikakvo oružje, a autor ovog teksta uopće nije potpisan«, kaže Evica Roža.

na ovaj ili onaj način po svojoj volji određuju što je razmjerna zastupljenost«, kaže Čipčić.

OBRAĆANJE MEDIJIMA

Susret dvojice predsjednika privukao je veliku pozornost medija, pa su se na ulicama Bačkog Monoštora pokraj brojnih mještana

mogle vidjeti i brojne novinarske ekipe, od nacionalnih televizija pa do vodećih listova u regiji. Po dolasku i nakon pozdravljanja s mještanima i predstavnicima hrvatske zajednice, dvojica predsjednika obratila su se medijima.

Osvrćući se na činjenicu da se susret odigrava u školskom objektu, predsjednik Tadić je istaknuo kako je obrazovni sustav jedna od važnih točaka razgovora jer nacionalne manjine moraju imati osigurano obrazovanje koje štiti kulturni identitet, te je dodao kako će tom pitanju Srbija posvetiti posebnu pozornost u godinama koje dolaze. Tadić je rekao kako je napravljen suštinski iskorak u odnosima između Hrvatske i Srbije, koji je blagotvoran i pridonosi povjerenju, sigurnosti Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji, pridonosi regionalnoj politici pomirenja, stabilnosti i razvoja. »Kao predsjednik Srbije mogu kazati kako sam apsolutno odlučan nastaviti takvu politiku dobrosusjedskih odnosa«, poručio je Tadić. »Jer, Hrvatska i Srbija nemaju samo odgovornost za naše etničke zajednice, nacionalne manjine u Srbiji i Hrvatskoj, ne samo za budućnost Srbije i Hrvatske, mi imamo odgovornost za regionalni razvoj zato što u strateškom smislu odnosi Srbije i Hrvatske definiraju čitav prostor jugoistočne Europe i čitav postjugoslavenski prostor«. U tom je kontekstu Tadić istaknuo kako Srbija i Hrvatska »snažno i odlučno« podržavaju integritet Bosne i Hercegovine kao zemlje supotpisnice Daytonskog sporazuma, »ali imajući odgovornost za naše sunarodnjake koji žive u BiH, njihovu

jednakopravnost i njihovu budućnost u toj nama susjednoj zemlji«. Hrvatski predsjednik Ivo Josipović ocijenio je posjet Srbiji i hrvatskoj nacionalnoj manjini u Srbiji posebno važnim zato što je pitanje politike prema nacionalnim manjinama »jedno od onih pitanja koja određuju i europsku budućnost, a i civilizacijski je doseg za svaku državu«.

»Posebno mi je važno i zahvalan sam predsjedniku Tadiću što je došao ovdje skupa sa mnom, baš ovdje gdje imamo značajan broj pripadnika hrvatske nacionalne manjine«, rekao je Josipović. On je kazao kako i Hrvatska koju on predstavlja brine o svojim nacionalnim manjinama i da ovaj susret pokazuje kako Republika Srbija brine o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Srbiji i da potiče sve one mjere koje služe unapređenju položaja svih nacionalnih manjina.

»Hrvatska svojim ustavnim zakonom jamči svojim manjinama vrlo visok standard prava, naravno, posebice srpskoj nacionalnoj manjini, koja je naša najveća manjina. S ponosom mogu reći kako, bez obzira na teška povijesna iskustva koja smo imali, danas srpska nacionalna manjina u Hrvatskoj jest vrlo važan društveni faktor i sa svojom političkom strankom je i u vladajućoj koaliciji zastupljena u Vladi. Bez obzira što problema još

ima, to govori kako su se odnosi normalizirali i da smo na najboljem putu u punoj mjeri ostvariti ono što vrlo često političari govore, da smo doista dosljedno, principijelno i bez ostatka za dobre međususjedске odnose s jedne strane, a isto tako i za pravilan i kvalitetan odnos prema nacionalnim manjinama s druge strane«, rekao je hrvatski predsjednik.

I predsjednik Josipović se osvrnuo na BiH te je istaknuo kako je ova »susjedna i prijateljska zemlja« i sva tri konstitutivna naroda u njoj, prošla tešku sudbinu i da su sada na jednoj od važnih prekretnica da definiraju određene ustavne promjene i da ojačaju svoj unutarnji položaj i da BiH ustanove kao dobrofunkcionirajuću državu jednakopravnih naroda. »Volio bih da jedna od onih dobrih stvari za koje ću moći reći kako sam nakon svog mandata ostavio iza sebe, jest rješavanje složenih, vrlo složenih odnosa u regiji, i da smo zajedno, ne samo nas dvojica, nego i naši partneri, prijatelji iz BiH, sva tri naroda u BiH, naši prijatelji susjedi Slovenci, Crnogorci i svi drugi ljudi dobre volje, da smo iza sebe ostavili sređenu situaciju, da smo ostavili naše zemlje u EU prema svim onim kriterijima koje ta progresivna asocijacija danas ima«, poručio je Josipović.

Jasminka Dulić

MARIJA TURKALJ, PREDSJEDNICA KUDH »BODROG« IZ BAČKOG MONOŠTORA

»Izuzetno smo počašćeni posjetom dvojice predsjednika Bačkog Monoštora. Imali smo velike pripreme pet dana, jer ovo je bio događaj na najvišoj razini, a inspektori su bili zadovoljni dijelom posla kojeg smo mi odradili. Cijeli Bački Monoštor je dočekao predsjednike i još će se dugo prepričavati ovaj događaj. Mještani su oduševljeni predsjednicima koji su prišli narodu, s njima razgovarali, a bilo je i suza radosnica. Smatram da su predsjednici Ivo Josipović i Boris Tadić naši mostovi koji će ponovno zbližiti dvije zemlje i stabilizirati odnose ovih dviju država, da bude kako je i nekada bilo«, kaže Marija Turkalj.

PAVLE MATARIĆ, SOMBOR

»Više sati smo čekali na susret, ali je vrijedelo čekati zbog riječi predsjednika Tadića, a i predsjednika Josipovića. Zadovoljan sam u cjelini, a posebice pozivom koji je uputio predsjednik Tadić roditeljima da upisuju svoju djecu u škole s nastavom na hrvatskom jeziku«, smatra Pavle Matarić.

ŠIMA RAIČ, SOMBOR

»Doista smo dugo čekali ali vrijedelo je čekati i čuti ovakve riječi novoga predsjednika Josipovića, kao i predsjednika Tadića, što se tiče normalizacije odnosa između dviju država,

normalizacije odnosa između dvaju naroda, i jedne prave i dobronamjerne politike za hrvatsku zajednicu na ovim prostorima«, tvrdi Šima Raič.

MARIJA MRGIĆ, RAVNATELJICA OŠ »22. OKTOBAR« U BAČKOM MONOŠTORU

»Prvu informaciju da će predsjednici možda doći u Bački Monoštor dočekali smo s nevjericom. Mislim da je pravi trenutak što su oni baš sada došli u naše mjesto, u novoizgrađeni objekt naše škole. Iz ovog susreta se mogu izroditi samo pozitivne stvari. Osim srpskog jezika na kom se izvodi nastava, mi imamo i izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture već nekoliko godina unazad. Trećina naše djece izučava ovaj predmet i postiže velike uspjehe na natjecanjima. U Bačkom Monošturu nije postojao problem u svezi s opredjeljenjem, a pitanje hoće li u školi postajati odjel na materinjem hrvatskom jeziku je ustvari problem organizacije na višim instancijama. Predsjednik Tadić je podsjetio kako hrvatska zajednica ovdje ima zakon i pravo iskoristiti mogućnosti koje joj se nude. Mislim da će to razbiti sumnje roditelja koji su se iz nekog razloga plašili upisati svoju djecu na hrvatski jezik. U Bačkom Monošturu nikada nije bilo problema i nema razloga za bojazan, najveći problem predstavlja nabava udžbenika. Bili smo počastvovani dolaskom predsjednika, ali imali smo izvanredne okolnosti u školi. Dobili smo dopise iz oba predsjednička ureda koji nam zahvaljuju na pozitivnoj suradnji«, kaže Marija Mrgić.

Snažne poruke pomirenja i bolje suradnje

Razgovori vođeni proteklih dana u BiH između dvojice predsjednika i BH političara bili u funkciji uspostave boljih odnosa zemalja u regiji

Piše: A. Beus

Prethodnog tjedna Bosnu i Hercegovinu posjetili su glavni lideri iz regije, predsjednik Srbije *Boris Tadić* i predsjednik Hrvatske *Ivo Josipović*. Značaj posjeta predsjednika ovih dviju zemalja svakako je velik te simbolizira veliki korak prema pomirenju zemalja u regiji.

Srbijanski je predsjednik posjetio Mostar gdje je otvorio i Međunarodni sajam gospodarstva. Tadić

ono uistinu postoji i to građani vide. Nadam se da će to vrlo uskoro biti i na razini službenog Sarajeva i Beograda i tu je moj zadatak da pomognem«, rekao je Čović dodajući, kako sve ono što nas je opterećivalo treba staviti u drugi plan, jer BiH ima toliko prioriteta koji moraju biti iznad zajedničke prošlosti.

Tadić je održao i niz bilateralnih razgovora s predsjednicom i potpredsjednikom Federacije *Bor-*

ništva BiH, te visokim predstavnikom Valentinom Inzkom. Potom se obratio i zastupnicima bosanskohercegovačkog parlamenta te se sastao i s crkvenim dostojanstvenicima.

Predsjednik Hrvatske je u pratnji nadbiskupa vrhbosanskog kardinala *Vinka Puljića* i reisu-l-uleme Islamske zajednice BiH *Mustafe ef. Cerića* posjetio Ahmiće, gdje se poklonio bošnjačkim žrtvama a zatim je posjetio i Križančevo Selo u općini Vitez i odao počast hrvatskim žrtvama. Kazao je kako je tu odati počast žrtvama s porukom da se takva strašna djela više nikada ne ponove.

»Veliko mi je ohrabrenje da su danas ovdje sa mnom bile vjerske vođe te istaknuti političari obaju naroda. Bez obzira na stranačku pripadnost mi smo se ovdje ujedinili u ljudskoj želji da se oda počast žrtvama, da se sjetimo žrtava i da kažemo – nikada više«, istaknuo je Josipović.

Poruke dobre volje uputili su i

vjerski poglavari kardinal Vinko Puljić i reisu-l-ulema ef. Mustafa Cerić, istaknuli su značaj ovog čina za vraćanje i jačanje povjerenja među ljudima i narodima u Bosni i Hercegovini.

Hrvatske stranke u BiH izrazile su zadovoljstvo zbog Josipovićeve posjeta BiH. Predsjednik HSP-a Zvonko Jurišić kazao je kako sama činjenica da je Josipović posjetio Sarajevo kao glavni grad BiH, te Vitez i Hrvate u srednjoj Bosni i Mostar, kao hercegovačko središte, dovoljno govori sama za sebe. Glasnogovornik HDZ-a 1990. *Vesno Vešegar* kaže kako će Josipović ne samo retorički, već i stvarno pomoći da se Hrvati izbore za ostvarenje svojih legitimnih zahtjeva.

Hrvatski je predsjednik posjetio i Mostar gdje je obišao tvornicu Aluminij te se sastao s čelnicima političkih stranaka u hrvatskom konzulatu. Sastanku s predstavnicima hrvatskih stranaka nazočio je i član Predsjedništva BiH *Željko Komšić*.

Isprika ili žaljenje?

Posjet predsjednika Hrvatske Ive Josipovića i njegov govor u Parlamentu BiH izazvao je i određene reakcije u Hrvatskoj i BiH. Naime, osvrnuvši se na prošlost, Josipović je kazao da su politike koje su devedesetih – bilo iz zloćudnosti, neznanja, arogancije ili ludosti – vjerovala da je rješenje za BiH – podjela, posijale su u BiH, ali i u svojim zemljama zlosretno sjeme. »Duboko žalim što je i Republika Hrvatska svojom politikom u devedesetim godinama prošlog stoljeća tome pridonijela. Duboko žalim što je takva hrvatska politika pridonijela stradanjima ljudi i podjelama koje nas i danas muče«, naglasio je predsjednik Hrvatske Ivo Josipović. Mnogi su ovu izjavu vidjeli kao ispriku zbog djelovanja Hrvatske na rat u BiH, međutim sam Josipović na to kaže kako je njegov govor u Parlamentu BiH krivio interpretiran. Ustvrdio je kako se nije ispričavao za rat i podjele, nego je izrazio žaljenje zbog zbivanja iz prošlosti. Na njegov govor oštro je reagirala i premijerka RH *Jadranka Kosor* koja je poručila da svatko tko u Hrvatskoj obnaša neku dužnost mora voditi računa o povijesnim činjenicama, a to je da Hrvatska nije vodila agresorski rat.

je u svom govoru naglasio jačanje gospodarske suradnje između zemalja u regiji. Rješenje, pak, vidi i u donošenju regionalnog gospodarskog plana za sljedeće desetljeće očekujući skori susret zemalja regije u EU s relativiziranim granicama. On je naglasio kako se umjesto prošlosti treba okrenuti budućnosti.

Tadić se prilikom posjeta Mostaru sastao s gradonačelnikom *Ljubom Bešlićem* i predsjednikom HDZ-a BiH *Draganom Čovićem*. Razgovori su, kako je rečeno, bili u funkciji uspostave boljih odnosa između BiH i Srbije, a razgovaralo se i o uspostavi boljih gospodarskih i političkih odnosa dviju država.

»Veseli me da postoji otopljanje odnosa i srdačnost u komunikaciji, i iako se to diplomatski i protokolarno još ne prepoznaje,

janom Krišto i *Mirsadom Kebom*, koje je ocijenio veoma uspješnim. Najduži su razgovarali Tadić i visoki predstavnik u BiH *Valentin Inzko*.

POČAST ŽRTVAMA

Kao što je Tadić u BiH došao s ciljem poboljšanja odnosa dviju zemalja, te pomirenja određenih stavova, slično je i s posjetom hrvatskog predsjednika Ive Josipovića.

Naime, cilj posjeta hrvatskoga predsjednika BiH svakako je bilo prenošenje poruke suradnje, prijateljstva, poštovanja teritorijalne cjelovitosti i potpore euroatlantskoj budućnosti te zemlje, ali i poruka ohrabrenja, potpore i skrbi za Hrvate u BiH.

Predsjednik Josipović se u Sarajevu sastao s članovima Predsjed-

Oštre reakcije udruga proisteklih iz rata

Udruga organizatora otpora HVO-a u BiH i Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskoga rata HR HB Mostar reagirali su priopćenjem za javnost na ispriku predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića Bosni i Hercegovini.

»Mi, članovi Udruge organizatora otpora HVO-a u BiH i Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata, kao svjedoci vremena odbacujemo ispriku predsjednika Hrvatske Ive Josipovića Bosni i Hercegovini kao zlonamjernu, jednostranu i povijesno netočnu. Držimo da je ova izjava nastavak SDP-ove i HNS-ove propagande reformiranih komunista i jugonostalgijara. Povijesne činjenice svjedoče da je RH podržala i potaknula Hrvate u BiH da na referendumu izglasaju neovisnost BiH, da je Hrvatska prva priznala BiH, da su unutarnje podjele proizvod mirovnih inicijativa međunarodnih izaslanika, da su hrvatski dužnosnici jedini podržali sve planove od Kutilijerova plana do Daytonskog mirovnog sporazuma u BiH u cilju uspostave mira u BiH i da su bol i patnju naroda i građana u BiH izazvali politički lideri koji su odbijali mirovne sporazume želeći vojnim putem ostvariti nacionalne interese. Mi, koji svjedočimo istinu o vremenu kada smo branili hrvatski narod u RH i BiH dočekat ćemo predsjednika koji će se ispričati hrvatskom narodu zbog laži, zlonamjernih izjava i povijesnih obmana predsjednika *Mesića* i Josipovića i osuditi SDP-ovu i HNS-ovu antihrvatsku politiku koja nanosi nepopravljivu štetu hrvatskom narodu u BiH i RH«, stoji u priopćenju koje potpisuju predsjednici spomenutih udruga, brigadiri *Jadran Topić* i *Petar Zelenika*.

SASTANAK JOSIPOVIĆA, TADIĆA I SOLYOMA U PEČUHU

Stvaranje kulturnih nacija

Za Hrvatsku je od iznimnog interesa da u EU uđu i susjedne zemlje regije, rekao je hrvatski predsjednik, dok je srbijanski predsjednik izjavio kako Srbija želi da Hrvatska što prije postane članica EU, jer bi to značilo da će uskoro to moći ostvariti i Srbija

Europska budućnost Hrvatske i Srbije dominirala je trilateralnim sastankom mađarskog, hrvatskog i srbijanskog predsjednika, *Lászla Solyoma, Ive Josipovića i Borisa Tadića* prošlog petka u Pečuhu.

Rekavši na zajedničkoj tiskovnoj konferenciji kako je gotovo siguran da će Hrvatska završiti pregovore o punopravnom članstvu u EU prije nego što Mađarska 1. siječnja 2011. preuzme predsjedanje Unijom, Josipović je ocijenio kako Hrvatskoj, uz ostvaren bitan napredak, još preostaje nekoliko pitanja, prije svega glede suradnje s Haškim sudom, prenosi Hina.

Za Hrvatsku je, ponovio je Josipović, od iznimnog interesa da u EU uđu i susjedne zemlje regije. »Zbog toga sam vrlo zadovoljan što smo predsjednik Tadić i ja potvrdili nužnost brzoga i odlučnog rješavanja svih otvorenih pitanja, a to je potrebno učiniti i s drugim susjednim zemljama«, rekao je Josipović.

Srbijanski predsjednik Tadić istaknuo je kako je Srbiji važno da je ovaj sastanak potvrdio da ni jedna zemlja članica neće kočiti zemlje kandidatkinje u procesu pristupa Europskoj Uniji, već da će isključivo mjerilo biti ispunjenje

kopenhaških kriterija propisanih za ulazak u EU.

»Srbija želi da Hrvatska što prije postane članica EU, jer bi to značilo da će uskoro to moći ostvariti i Srbija«, rekao je Tadić.

Mađarski predsjednik Lászlo Solyom istaknuo je dobro ozračje koje je vladalo na trostranom sastanku, istaknuvši ga kao primjer suradnje unutar regije, važan

je sretan zato što će u vrijeme mađarskoga predsjedanja EU-om Hrvatska završiti pregovore, dok bi Srbija trebala dobiti status službenoga kandidata za članstvo.

Važna tema sastanka bilo je i pitanje manjina, a Solyom je rekao da se razgovaralo o stvaranju »kulturnih nacija«, zajednica etničkih skupina koje dijele isti jezik, istu kulturu, povijest i identitet, iako

bi imale nikakve teritorijalne pretenzije.

Tadić je posebno istaknuo nove standarde u politici pomirenja u regiji, koje njeguje zajedno s hrvatskim predsjednikom Ivom Josipovićem, izrazivši ponos zbog odluke srbijanskog parlamenta da usvoji Deklaraciju o Srebrenici, kojom se ogradiła od strašnih zločina tamo počinjenih i ustvrdiše kako takva politika zaslužuje pohvalu.

Trojica predsjednika dio su razgovora, koji se s predviđenog jednog, produžio na puna dva sata, posvetili i temi ekologije, odnosno stvaranja bioloških rezervata u području između Mure, Drave i Dunava. Josipović je rekao kako je ekologija pitanje budućnosti za sve zemlje u Europi i kao posebno težak spomenuo problem mina u Hrvatskoj, koji je opterećuje ne samo na ekološkom nego i sigurnosnom i gospodarskom planu. Zbog toga je i javno zahvalio predsjednicima Solyomu i Tadiću na njihovom obećanju da će se zalagati za da Hrvatska dobije međunarodnu pomoć za projekte razminiranja.

Hrvatski predsjednik Ivo Josipović tijekom dana sastao se i s predstavnicima hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Boris Tadić, Ivo Josipović i Lászlo Solyom

s aspekta proširenja Europske Unije, ali i za svaku od tri države pojedinačno. Najavio je kako će Mađarska i dalje činiti sve kako bi pomogla Hrvatskoj i Srbiji u integraciji u EU i ustvrdio kako

njezini pripadnici imaju različita državljanstva. »To bi mogao biti temelj za rješavanje pitanja manjina među europskim zemljama«, rekao je mađarski predsjednik, naglasivši da »kulturne nacije« ne

OBIJELŽENA 65. OBLJETNICA PROBOJA LOGORAŠA U JASENOVCU

Ni jedan zločin ne može se pravdati drugim

Kod spomenika Cvijet u Spomen-području Jasenovac u nedjelju je obilježena 65. godišnjica proboja zatočenika iz koncentracijskog logora Jasenovac, a komemoraciji su, uz preživjele logoraše, rodbinu i prijatelje žrtava, nazočili i predsjednik Republike *Ivo Josipović*, predsjednica Vlade *Jadranka Kosor* i potpredsjednik Hrvatskog sabora *Vladimir Šeks*, koji su poručili kako se zlo ne smije zaboraviti ni ponoviti.

»Ovo je spomen na ljude čiji su životi prekinuti samo zato što se nisu uklapali u sliku nacističkog novog europskog poretka, koji je u Hrvatskoj uzeo svoj strašni danak

u krvi. Takav danak više nikada nitko i nigdje ne smije platiti«, poručio je Josipović, prenosi Hina.

Najdublju počast žrtvama ustaškog terora odala je i premijerka Kosor. »Prisjećam se i klanjam svima koji su na ovom strašnom mjestu ubijeni isključivo zbog svoje nacionalnosti, vjere ili hrabrosti da se odupru fašizmu«, rekla je Kosor, nazivajući ustaški režim režimom zla. Podsjetila je da je Hrvatska stvorena na temeljima antifašizma »na kojima želi graditi i svoju europsku budućnost«.

»Potpuno su pogrešni, štetni i opasni svi pokušaji relativizacije antifašizma. Odlučno odbacujem svaki pokušaj kompromitacije antifašističkog pokreta u Hrvatskoj

pod izlikom da su zločini počinjeni na svim stranama«, naglasila je premijerka, koju je dio okupljenih dočekao negodovanjem i zvižducima.

Komemoracija za jasenovačke žrtve završila je molitvom predstavnika vjerskih zajednica, polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća.

Jasenovac je bio najveći sabirni i radni logor u NDH, osnovan u drugoj polovici 1941., a do sada je poimenično evidentirano 81.000 žrtava. Proboj 22. travnja 1945. preživjelo je 60-ak logoraša, dok je većina poginula pod paljbom mitraljeza.

PROF. DR. SC. LJILJANA KOLENIĆ, PROFESORICA S FILOZOFSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Govori nestaju, važno ih je zapisati

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Na nedavno održanoj subotičkoj promociji knjige »Zaboravljeni rječnik – govor golubinačkog kraja« Ilije Žarkovića u Subotici sudjelovala je i stručna recenzentica i urednica te knjige prof. dr. sc. Ljiljana Kolenić s Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Budući da se interesira za hrvatske govore i s ove strane Dunava, profesorica Kolenić je ovdašnjoj javnosti poznata i kao sudionica književne večeri »O jeziku šokačkom«, koja je 2008. godine održana u Somboru.

Imajući u vidu njezinu bogatu znanstveno-istraživačku i peda-

gošku praksu u području hrvatskoga jezika i dijalektologije, s prof. Ljiljanom Kolenić smo razgovarali o pojedinim pitanjima vezanim za očuvanje jezične baštine vojvodanskih Hrvata.

HR: Jedan od predmeta vašeg znanstvenog interesa je dijalektologija. U tom smislu, kakva je današnja pozicija dijalekta (narodnih govora) u odnosu na standardizirani književni jezik u Hrvatskoj?

U cijelom svijetu govori nestaju. To se događa i u Hrvatskoj, ali i s onim hrvatskim govorima izvan državnih granica Hrvatske. Tako je i u slučaju govora bačkih i srijemskih Hrvata, s tim što je tu

prisutna i asimilacija. Govori i u samoj Hrvatskoj nestaju, jer je književni standardni jezik onaj koji se uči u školi i koji utječe na nestanak govora, uz svakako utjecaj i medija. Dakle, govori neminovno nestaju, a njihovo nestajanje bismo jedino mogli malo usporiti, ukoliko bismo poticali stvaralaštvo na narodnim idiomima i njegovanje govora. Takva praksa postoji, i u školama i na fakultetima, ali mislim da bi se na tom planu moglo nešto više učiniti. Danas imamo suvremene tehnike snimanja, i zvučni zapisi govornika su od velike koristi. Dakle, treba otići na teren i snimiti izvorne govornike koji čuvaju tu starinu. No,

kao što sam rekla, govori nestaju, jer, kako je i zapisano u uvodu »Zaboravljenog rječnika« Ilije Žarkovića, sve što se rodi mora i umrijeti. S tim, što na sreću, govori i riječi imaju duži vijek trajanja od ljudskoga vijeka.

HR: Koliko su govori ipak prisutni u hrvatskoj svakidašnjici?

Standardni jezik postoji i on je čvrsto normiran. Ali treba znati da hrvatski jezik nije samo onaj standardni. Standardni jezik služi da bi se jedna društvena zajednica na širem prostoru mogla sporazumijevati, on je službeni jezik, jezik službene uporabe. Želimo naglasiti da su i narodni govori dio hrvatskoga jezika. Sjećam se kad je Hrvatski sabor počeo djelovati, jedan saborski zastupnik je govorio kajkavski, pa su ga pitali – zašto ne govoriš hrvatski? To je dakle primjer loše formulacije, jer je i kajkavski govor hrvatski jezik. To znači: ako netko govori govorom svojega mjesta – Sonte, Vajske, Bačkoga Monoštora, Tavankuta – on također govori hrvatskim jezikom, ali ne književnim, standardnim, službenim, nego hrvatskim mjesnim govorom, hrvatskim dijalektom.

HR: Koliko je akademska javnost u Hrvatskoj zainteresirana za pitanja očuvanja narodnih govora, posebice na onaj dio koji se tiče Hrvata u Vojvodini?

Kako ne znam zaobilaziti istinu, moram reći da situacija nije sjajna, ali se popravlja. Mi u Osijeku ćemo u okviru predmeta Hrvatska dijalektologija na Filozofskom fakultetu nastojati mlade ljude koji su zainteresirani za znanstvena istraživanja na terenu poslati da pišu doktorske radove o hrvatskim govorima u Vojvodini, kakvi su primjerice šokački u mjestima Podunavlja, ili govori srijemskih Hrvata. Možda ćemo na taj način ipak malo više osvijestiti spoznaju da Hrvati žive i da se hrvatski govori i izvan hrvatskih državnih granica.

HR: Koliki je interes studenata za studiranje hrvatskoga jezika i bavljenje temama s područja

U cijelom svijetu govori neminovno nestaju * I narodni govori su dio hrvatskoga jezika * Nastojat ćemo zainteresirati naše studente za znanstvena istraživanja hrvatskih govora u Vojvodini * Pokretanje studija hrvatskoga jezika i književnosti na fakultetu u Subotici ili Novom Sadu pomoglo bi vojvođanskim Hrvatima da opstanu i ostanu na ovim prostorima

Pedagoška karijera

Rođena je 1955. u Lipovljanima, Republika Hrvatska. Nakon diplomiranja, magistrirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1983. s radom »Dijalektološka karta Slavonije«. Doktorat znanosti pod naslovom »Gramatičarski rad Slavonaca prije preporoda« obranila je na istom fakultetu 1989. godine.

Od 1980. zaposlena je na Pedagoškom fakultetu (od 2003. Filozofskom fakultetu) Sveučilišta u Osijeku, najprije kao asistentica, pa docentica, pa izvanredna, pa redovita profesorica. Na matičnom je fakultetu bila voditeljica katedre za hrvatski jezik, pročelnica Odsjeka za hrvatski jezik i književnost, prodekanica. Trenutačno je voditeljica poslijediplomskoga sveučilišnoga Studija jezikoslovlja te sveučilišnoga interdisciplinarnoga Studija kulturologije.

Predaje na Pedagoškom fakultetu Sveučilišta u Mostaru na Studiju hrvatskoga jezika i književnosti i na Učiteljskom fakultetu u Osijeku. Predavala je i na poslijediplomskom studiju iz dijalektologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci.

dijalektologije? Imate li studenata iz Vojvodine na Filozofskom fakultetu u Osijeku?

Na Filozofskom fakultetu u Osijeku ima studenata iz Vojvodine koji studiraju hrvatski jezik, ne mnogo, ali ih ima. Dosta ih je bilo onih poslijeratnih godina. A budući da vodim doktorski studij jezikoslovlja, moram se pohvaliti da su dosta zainteresirani za dijalekte. Svake druge godine upisujemo studente na taj doktorski studij, tako da ima onih koji su zainteresirani baviti se hrvatskim dijalektima, izaći na teren i zapisivati govore. Neke od njih poslat ćemo na teren preko Dunava, jer su ti govori nedovoljno istraženi, a osim što pripadaju hrvatskim narodnim govorima, neobično su vrijedni jer čuvaju staro stanje hrvatske štokavštine, pa pridonose i proučavanju povijesti hrvatskoga jezika.

HR: Predajete i u Mostaru na Pedagoškom fakultetu Sveučilišta na Studiju hrvatskoga jezika i književnosti. Poznato je da i Hrvati u Mađarskoj imaju katedru za kroatistiku u Pečuhu. S tim u vezi, koliko bi osječki profesori mogli pomoći eventualno pokretanje studija hrvatskoga jezika i književnosti u Vojvodini, na nekom od fakulteta u Subotici ili Novom Sadu?

Pokretanje novoga studija i u matičnoj državi vrlo je dugotrajan posao koji zahtijeva veliko strpljenje, velike napore pokretača i

dobru volju lokalne zajednice koja je zainteresirana za takav studij. Kad je riječ o pokretanju studija izvan domovine, osim uobičajenih poteškoća, valja riješiti i one s međunarodnom suradnjom. Ne govorim to zato što mislim da je pokretanje studija hrvatskoga jezika i književnosti u Subotici nemoguće, naprotiv, u tom smislu spremna sam i sama pomoći koliko je najviše u mojoj moći. To je pothvat u koji ponajprije moraju biti uključena sveučilišta dviju država i sveučilišne vlasti. Takva bi suradnja sigurno bila dobro prihvaćena i kao regionalna suradnja – što preporučuje Europska Unija. Vjerojatno bi pokretanje studija hrvatskoga jezika i književnosti na fakultetu u Subotici ili Novom Sadu pomoglo i vojvođanskim Hrvatima da opstanu i ostanu na ovim prostorima, jer bi se zadržali mladi ljudi.

HR: Jesu li vama, ili vašim kolegama, takve inicijative upućivane od strane vodstva hrvatske zajednice u Republici Srbiji, tu prije svega mislim na Hrvatsko nacionalno vijeće?

Na to pitanje ja ne mogu odgovoriti. To bi valjalo pitati dekana Filozofskoga fakulteta ili rektora Sveučilišta u Osijeku. U svakom slučaju, ako takva inicijativa postoji, ja sam spremna pomoći koliko najviše mogu kao profesor hrvatskoga jezika i kao dijalektolog koji dosta dobro poznaje teren rasprostiranja hrvatskih govora i

u Vojvodini, a hrvatski su govori tamo gdje žive Hrvati.

HR: Voditeljica ste prošle godine ustanovljenog interdisciplinarnog preddiplomskog Studija kulturologije na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Što ovaj studij nudi?

Studij kulturologije zamišljen je kao sveučilišni interdisciplinarni

Hrvatske, a nismo do sada imali studij medijske kulture premda imamo i novine, i radio-postaje, i televiziju. Imamo u Osijeku kazalište, muzeje, galerije, a nismo imali studij koji bi nas naučio kako voditi takve ustanove. Imamo kao najveći istočnokraski grad osnovne i srednje škole, fakultete, i svaka od tih ustanova ima

preddiplomski (3 godine) i diplomski (2 godine), i ima tri smjera: Medijska kultura, Knjižničarstvo i Kulturalni menadžment. Osijek je veliko kulturno središte istočne

knjižnicu, pa smo predvidjeli i studij knjižničarstva. Tako želimo obogatiti ponudu studijskih programa na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

Knjige i znanstveni radovi

Autorica je triju knjiga: »Riječ o riječima – Iz hrvatske leksikologije i frazeologije hrvatskoga jezika« (1998.), »Pogled u strukturu hrvatske gramatike« (2003.), »Brodski jezikoslovci – Djelomični pretisci gramatika Blaža Tadijanovića, Marijana Lanosovića i Ignjata Alojzija Brlića s komentarima« (2003.).

Objavila je dvjestotinjak znanstvenih i stručnih radova u domaćim i inozemnim časopisima, te sudjelovala na preko stotinu međunarodnih i domaćih znanstvenih skupova posvećenih hrvatskom jeziku. Teme su njezinih izlaganja, radova i knjiga uvijek bile povezane uz predmete koje predaje, tj. teme su iz povijesti hrvatskoga jezika i hrvatske dijalektologije.

Od rujna odjel i u strukovnoj školi?

Osim već postojećeg gimnazijskog odjela, od iduće školske godine trebao bi biti otvoren i hrvatski odjel u Politehničkoj školi u Subotici * Roditelji pozdravljaju ovu inicijativu

»Poanta školovanja na hrvatskom jeziku nije samo u mogućnosti izučavanju gradiva na materinjem jeziku. Naravno da nam je cilj naučiti hrvatski standardni jezik, ali vrlo je važno i pripadati neg-

od iduće školske godine trebao biti otvoren i hrvatski odjel u Politehničkoj školi u Subotici, četvrtog stupnja stručne spreme, od 30 učenika. »Radi se o odjelu s dva smjera – 15-ero učenika za tehničare tiska i 15-ero

su najveći problem udžbenici, ali da postoji dobar kadar koji svojim zalaganjem nastoji premostiti ovaj problem, te dodala kako se kvaliteta nastave u hrvatskim odjelima očituje u uspjesima učenika na općinskim i pokrajinskim natjeca-

Predsjednik Hrvatskog akademskog društva *Slaven Bačić* je istaknuo kako je obrazovanje na materinjem jeziku važno i za formiranje nacionalne svijesti, kao i da nudi »bolji osjećaj povezanosti« među učenicima u odjelu.

O iskustvima u radu s učenicima hrvatskih odjela u gimnaziji govorila je vjeroučiteljica *Anita Pelhe*, a sastanak je uime gradskih vlasti pozdravio dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki*, koji je nazočne roditelje pozvao da iskoriste svoje pravo upisa djece u odjele na materinjem jeziku.

ISKUSTVA RODITELJA

Slavica Cvijin, majka gimnazijalke, jednog prvša i jednog djeteta koje se planira upisati u hrvatski gimnazijski odjel, ima i pozitivnih i negativnih iskustava, kada je u pitanju nastava na hrvatskom jeziku. »Pozitivna su ta da se djeca dobro druže, da rade kao i drugi i napreduju u gradivu. Negativna su da smo udžbenike dobili jako kasno i što je postojala neizvjesnost što će biti s njima. Bez obzira na sve, mislim da roditelji djecu trebaju upisati u hrvatske odjele, te da će problemi koji postoje s godinama biti riješeni. Glede srednje škole, dobro je da se, osim gimnazije, otvaraju i druge mogućnosti, a interes za to postoji«, kaže *Slavica Cvijin*.

Sastanak s roditeljima organizirali su HNV i udruga »Naša djeca«

dje, odnosno steći osjećaj poštovanja sebe, kako bi poštovao i druge«, rekla je članica Izvršnog odbora *Stanislava Stantić-Prčić* u ponedjeljak, 19. travnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici na sastanku roditelja u povodu upisa djece u srednjoškolske odjele na hrvatskom jeziku. »Prigodom sastanka s predsjednikom Hrvatske *Ivom Josipovićem*, predsjednik *Boris Tadić* je pozvao sve roditelje hrvatske nacionalnosti da upišu svoju djecu u hrvatske odjele, jer smatra kako jedan narod može opstati samo ako se školuje na materinjem jeziku«, rekla je ona dodavši, kako je predsjednik *Tadić* obećao i rješavanje problema udžbenika.

Stanislava Stantić-Prčić je najavila i kako bi, osim već postojećeg odjela u subotičkoj gimnaziji,

za fotografe. Smatramo da je to vrlo dobra škola i da su to dva vrlo korektna smjera koja pružaju mogućnost daljnjeg školovanja, a ako djeca ne žele na studij, imaju mogućnost zaposliti se. Tvrtka 'Rotografika' je podržala ovu ideju, što znači da će djeca imati gdje ići na praksu«, rekla je ona te dodala kako će nastavni program biti isti, osim što će učenici, kao i u slučaju svih drugih nacionalnih manjima, imati jedan predmet više – srpski kao nematerinji jezik.

POGODNOSTI ŠKOLOVANJA NA MATERINJEM JEZIKU

Predsjednica udruge koja se bavi promicanjem školstva na hrvatskom jeziku »Naša djeca« *Nevenka Tumbas* je istaknula kako

njima. Kao pogodnosti istaknula je i besplatne udžbenike – hrvatske donira Republika Hrvatska, a kupnju srpskih financira HNV. Također, napomenula je i kako

Smještaj u Domu učenika

Ukoliko netko od učenika koji nisu iz Subotice želi upisati srednju školu na hrvatskom jeziku, postoji mogućnost smještaja u Domu učenika, istaknuto je na sastanku.

S druge strane, što se tiče pohađanja izbornog predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, on se sada izučava samo u gimnaziji, ali ga, kako je rečeno, mogu pohađati i djeca iz drugih srednjih škola.

DSHV daje poklon bon srednjoškolcima za kupnju školskog pribora u jednoj subotičkoj knjižari, te da učenicima iz prigradskih sredina financira troškove prijevoza.

Ljiljana Kujundžić-Ivanković pozdravlja najavu otvorenja novih smjerova na hrvatskom jeziku. »Moja kćer koja sada završava

osnovnu školu nema ambicija za gimnaziju, a opcija oko smjera tehničara tiska u Politehničkoj školi bi, s obzirom na njezine sklonosti, mogla biti zanimljiva. Što se tiče školovanja na hrvatskom jeziku, iako je moja kćer bila prva upisana generacija, a njihovo su školovanje pratile određena poteškoće, ponovno bih je upisala u hrvatski odjel», kaže ona.

Veca Prčić iz Đurđina kaže kako njezin sin, nakon završetka osnovne škole na hrvatskom jeziku, planira upisati gimnaziju, također na svojem materinjem

Velika konkurencija

Ove godine osnovnu školu završava generacija koja je prije osam godina počela prva pohađati nastavu na hrvatskom jeziku. U toj generaciji ima 59-ero učenika. Budući da u odjelu općeg smjera na hrvatskom jeziku u subotičkoj Gimnaziji »Svetozar Marković« ima mjesta za 30 učenika, na sastanku je istaknuto kako se zbog velike konkurencije očekuje i velika selekcija pri upisu u spomenuti odjel.

jeziku. »Odličan je učenik, sprema se, mislim da ne bi trebalo biti problema. Inače, u Đurđinu dosta djece još nije odlučilo gdje će se upisati nakon osnovne škole.

Znam jednog koji planira upisati ekonomsku, a jedan će u poljoprivrednu školu«, kaže ona.

Premda se školovao na srpskom jeziku, sin *Dejana Kovača*

planira upisati srednju školu na hrvatskom jeziku. »Budući da ne mogu svi Hrvati upisati gimnazijski odjel, s radošću smo dočekali ovu mogućnost otvorenja hrvatskog odjela i u nekoj strukovnoj školi. Smatram da bi poljoprivredna škola bila interesantna za djecu pripadnika našeg naroda, ali dobro je i ovo što se otvara odjel u jednoj tehničkoj školi. Mislim da su to atraktivna zanimanja«, kaže Dejan Kovač, jedan od tridesetak roditelja koji su nazočili ovom sastanku.

D. B. P.

SASTANAK ODJELA HNV-A ZA OBRAZOVANJE

Poboljšati mogućnost upisa djece u vrtićke skupine

Pojačati medijsku kampanju, poboljšati mogućnost upisa djece u vrtićke skupine na hrvatskom jeziku, potom otvoriti odjele na hrvatskom jeziku u osnovnim školama u Sontu, Bačkom Monoštoru i Somboru, predstojeće su zadaće Odjela za obrazovanje Hrvatskog nacionalnog vijeća, zaključili su doneseni na sastanku toga tijela održanom 15. travnja u Subotici. HNV također radi i na otvaranju strukovnih odjela u srednjim školama, a kada je riječ o studentima, najveći problem je što se ranije stipendirani studenti nisu vratili u zemlju, niti su vratili novac od stipendije, te se zato mora ugovorom precizirati povrat sredstava.

Općenito, problem je s malim brojem djece u odjelima na hrvatskom jeziku. Potpora roditeljima za upis u vrtiće bi trebala biti bolja, ističe predsjednica udruge »Naša djeca« *Nevena Tumbas*.

»Kada se radi o aktivistima udruge 'Naša djeca', svi tvrde da su se zamorili. Rade i trude se, obećavajući roditeljima, no od svega toga se ne ostvari gotovo ništa. Pogledajte stanje u vrtiću 'Marija Petković Suncica'. Veoma je mali broj djece koja će biti upisana. Svega ih je trinaest, a u hrvatski odjel će se upisati samo četvero.«

Članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić* zaključila je sljedeće:

»Tražit ćemo od 'Naše radosti' informacije o tome koliko se roditelja izjasnilo da žele da im

djeca pohađaju vrtić na hrvatskom jeziku bez obzira gdje se vrtić nalazi. Također ćemo se obratiti Upravnom odboru 'Naše radosti' i inzistirati na formiranju skupine na hrvatskom jeziku, za početak u mjesnim zajednicama Ker, Gat i Aleksandrovo.«

Ravnatelj osnovne škole u Sontu *Zvonko Tadijan* istaknuo je problem loše organizacije sustava školovanja na hrvatskom jeziku.

»Bojim se da sustav obrazovanja na hrvatskom jeziku nismo dobro osmislili i napravili. Da ne govorim o problemima kadrova i slično. Prije približno pet godina započeli smo razgovore o potrebi formiranja školskog centra za osnovno i srednje obrazovanje na hrvatskom jeziku. Vidite li ove brojke? Pet učenika u odjelima u Subotici. Što mislite koliko će ih biti u Sontu?« *Zvonko Tadijan* smatra kako bi država trebala poduzeti konkretne korake, osobito kada se radi o nedostajućem nastavnom kadru. To je, kako on kaže, moguće djelovanjem legitimnih zastupnika hrvatske zajednice u srbijanskom parlamentu.

U Somboru je školovanje na hrvatskom jeziku svedeno na izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kaže članica Odjela za obrazovanje iz Sombora *Marija Šeremešić*.

»Mogu slobodno reći kako nema potpore za obrazovanje na hrvatskom jeziku. Niti od kulturno-umjetničkog društva, niti od Crkve, niti od DSHV-a. Dovoljno je reći da je stanje katastrofalno. Ja se trudim još koliko mogu, imamo

jednu skupinu koja potpuno izlazi iz zakonskih okvira, ali postoji i traje. Tu je šestero djece od prvog do šestog razreda. Oni svi uče skupa jer nema drugih uvjeta.«

Gorući problem školovanja na hrvatskom jeziku jest nedostatak nastavnog kadra koji poznaje hrvatski jezik, kaže *Stanislava Stantić-Prčić*.

»Želimo znati postoji li mogućnost za školovanje profesora hrvatskog jezika na Učiteljskom fakultetu. Tako ne bismo ovisili o pomoći sa strane.«

Prema informacijama iz Bačkog Monoštora i Sonte, u tim su se mjestima stekli uvjeti za otvaranje odjela na hrvatskom jeziku u osnovnim školama, te će se poduzeti odgovarajući koraci u tom pravcu, konstatirano je tijekom prošlotjednog sastanka Odjela HNV-a za obrazovanje.

(www.suboticadanas.info)

Potpora iz PU »Naša radost«

Za upis u vrtiće Predškolske ustanove »Naša radost« u Subotici za nastavu na hrvatskom jeziku potrebno je prikupiti odgovarajući broj zahtjeva da djeca budu u odjelu na određenom jeziku, u ovom slučaju na hrvatskom, kaže koordinator pedagoško-psihološke službe ove ustanove *Dužo Runje*. »Odlučujući trenutak jest da se roditelj izjasni na kojem jeziku želi da dijete sluša program i nastavu. Ovom prilikom pozivam sve koji žele da im djeca idu u hrvatske odjele da se o tome prilikom upisa izjasne, a 'Naša radost' će učiniti sve da se u odgovarajućem objektu otvori odjel na svakom jeziku za koji postoji dovoljan broj zainteresiranih roditelja. Izjašnjavanje je potrebno kako bi se skupio potreban broj djece za otvaranje odjela na hrvatskom jeziku«.

Od prevelikih računa do bezobzirnih otkaza

Ako bismo govorili o stanju ljudskih prava u Subotici, možemo reći kako je danas najugroženije od svih ljudskih prava – pravo na rad

Jedna od najvažnijih specifičnosti ombudsmana, ili pučkog pravobranitelja, ogleda se u tome da akti koje ovaj zaštitnik građana donosi – nisu obvezujući. U nedostatku obvezne snage akata pučkog pravobranitelja, pritisak javnosti na tijela izvršne vlasti putem medija predstavlja sredstvo kojim se posredno teži poštovanju njegovih preporuka u cilju zakonitog i pravilnog rada tijela uprave, kao i zaštiti i poštovanju građanskih prava i sloboda.

Pučkom pravobranitelju se može obratiti svatko tko smatra da mu je aktom ili radnjom povređeno neko ljudsko pravo od strane tijela uprave, organizacija i javnih službi koje obavljaju upravne i javne ovlasti, a čiji je osnivač grad. Pod uvjetima utvrđenim odlukom o pučkom pravobranitelju mogu mu se u ime građana obratiti i treće osobe, nevladine organizacije, udruge ili organizacije. Rok za podnošenje predstavke je jedna godina od dana učinjene povrede, nepravilnosti ili donošenja akta u spornoj stvari. Pučki pravobranitelj je dužan po predstavi postupiti (odlučiti o započinjanju postupka ili o odbacivanju predstavke) u roku od 3 dana od dana podnošenja predstavke. Ured pučkog pravobranitelja u Subotici postoji od 16. lipnja 2006. godine i do sada je podnio četiri izvješća.

ŽALBE NA KOMUNALNA PODUZEĆA

Povodom izvješća za 2009. godinu razgovaramo s pučkim pravobraniteljem *Zlatkom Marosiukom*.

»Prilikom obraćanja građanja, protekle su godine u najvećoj mjeri dominirale usmene predstavke i pritužbe, dok je u pismenoj formi predano ukupno 76 pritužbi, primjerice protiv JKP-a 'Toplana' (11 pritužbi), JKP-a 'Vodovod i kanalizacija' (5), Direkcije za izgradnju (1), Centra za socijalni rad (5), JKP-a 'Suboticagas' (2), JKP-a 'Parking' (6), JKP-a 'Dimničar' (2), JKP-a 'Pogrebno' (2), JKP-a 'Čistoća i zelenilo' (3), PU 'Naša radost' (1), i nenadležnih (7) (Elektrovojvodina i preuranjenost). Građani su smatrali kako imaju neispravne račune za komunalne usluge iz navedenih javnih poduzeća. Sva javna poduzeća ustanove su u danom roku od 15 dana odgovorila i dokazala ispravnost ispostavljenih računa, a u slučajevima kada su bili u pitanju socijalno ugroženi građani kojima se nadoknađuje dio komunalija, računi su izmireni. Svi predmeti su riješeni u međusobnoj suradnji i nakon što su dobivena izvješća i obrazloženja građani nisu tražili nastavak ispitivanja zakonitosti rada javnih poduzeća.«

PRAVO NA RAD I KRŠENJE OVOG PRAVA

»Ako bismo govorili o stanju ljudskih prava u Subotici, kao što je utvrđeno u izvješću pučkog pravobranitelja Republike Srbije, koji je najveći broj pritužbi dobio iz područja radnog prava,

možemo kao i za 2008. godinu reći kako je najugroženije od svih ljudskih prava – pravo na rad«, kaže Marosiuk. »Slika je preslikana kako iz 2008. godine, tako i na razini Republike. Da bi slika bila jasnija, evo i sljedećih podataka. Početkom 2010. u Subotici ima 46.430 zaposlenih, a nezaposlenih 10.920. Od toga 5375 žena, invalida 205 (44 žene), izbjeglica 78 (38 žena), interno raseljenih 111 (58 žena), stranih državaljani 9 (6 žena). Na osnovi ovakve slike tržišta rada i dalje se pogoršava položaj radnika, odnosno njihovo ostvarivanje prava na rad i ostvarivanje njihovih prava iz rada. Da biste samo stekli sliku kakva je situacija i s čime se sve susreću naši sugrađani, dajemo najdrastičnije primjere kršenja prava radnika: poduzeće koje ima 17 zaposlenih, a u sezoni zapošljava 30 radnika 'na crno', i jednima i drugima poslodavac je samo djelimično isplatio zarade – zarade se isplaćuju 'na ruke', a krajem godine se pripreme obračunske liste, koje radnici potpisuju pod prijetnjom otkaza, a da nikada nisu primili cjelokupnu zaradu navedenu u obračun-

skim listama; ne izmiruju se zakonske obveze uplate doprinosa za mirovinsko, invalidsko, socijalno i zdravstveno osiguranje; zadržavaju se radne knjižice prilikom otkaza; bez uputa o posljedicama i s obećanjima da će ponovno biti primljeni, iako su tehnološki višak, radnici se nagovaraju na sporazumne raskide radnog odnosa; najdrastičniji primjer je obraćanje 8 radnica iz jedne tvrtke, koje su dale sporazumni otkaz, među kojima je bila jedna radnica koja je imala rak maternice. Najtužnije u celoj priči je da je bolest otkrivena pregledom na koji ju je poslao poslodavac. Deveta radnica koja je došla kod pučkog pravobranitelja u tom trenutku nije potpisala ništa poslodavcu i vraćena je na posao. Kada je pučki pravobranitelj zamolio poslodavca da ovakve otkaze, ako još nisu bili predani nadležnim tijelima, preformulira na takve otkaze na osnovi kojih bi radnice ostvarile pravo na naknadu za nezaposlene, inspekcija rada je pogrešno dala tumačenje da bez isplate otpremnine radnice svakako ne ostvaruju pravo na naknadu za nezaposlene; također poslodavci prilikom proglašenja tehnološkog viška i dalje traže od radnika da potpišu izjavu o odricanju od prava na otpremninu; 4 radnice su dobile otkaz kada su poslodavcu odbile potpisati inventarsku listu za robu koje nije bilo u skladištu; prilikom pregovaranja s poslodavcem jedan radnik je dobio pljusk, a ima informacija da je u drugom poduzeću vlasnik pretukao radnika; kada poslodavac odluči dati otkaz radniku, bezobzirno to čini, bez obzira na zakonske osnove.«

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ

»Ured pučkog pravobranitelja je u 2009. godini nastavio uspješno provoditi projekt besplatne pravne pomoći. Ovaj se projekt provodi u suradnji s Odvjetničkom komorom Vojvodine, odnosno Odvjetničkom komorom u Subotici, Vladom Vojvodine i ombudsmanom. Projekt je podijeljen u dva dijela, na besplatno pravno savjetovanje i besplatno pravno zastupanje. Besplatno pravno savjetovanje se daje dva puta tjedno, ponedjeljkom i petkom, savjete pružaju četiri odvjetnika. U 2009. godini nam se obratio 381 građanin za pomoć iz sljedećih pravnih materija: parničnih 20, izvanparničnih 48, kaznenih 31, izvršnih 16, radno pravo 50, upravno 34 i ostala pravna pitanja 60. Za ovaj dio projekta sredstva su osigurana iz gradskog proračuna u iznosu od 2120 eura u dinarskoj protivrijednosti«, kaže Zlatko Marosiuk.

Dražen Prčić

Predstavljen program proslave Dana rada

U organizaciji »Parka Palić« ove će godine biti obilježena 120. proslava Dana rada, koja će na više lokacija 1. i 2. svibnja biti održana na Paliću. Direktor ovog poduzeća *Goran Gabrić* je na konferenciji za novinare tim povodom najavio bogat kulturno-umjetnički i sportsko-rekreacijski program.

Kao jedan od najzanimljivijih sadržaja 1. svibnja naveden je koncert »Retro party« koji na Muškom štrandu od 15 do 19 sati organizira *Gábor Lengyel* i subotičke rock skupine. Nastupit će grupe »Tri ispod nule«, »Bypas«, »Jolana Brown« i »Retro party«.

Najavljujući »trimbi«, kojim svake godine počinje organizirani odlazak biciklista i pješaka na Palić, predsjednik Gradskog saveza za sportsku rekreaciju »Partizan« *Marko Marjanušić* rekao je kako se nada da će broj sudionika biti veći nego nekoliko posljednjih godina.

»Trimbi« kreće ispred kina 'Jadrani' u 8 sati i vozi se biciklističkom stazom sve do Sportskog centra na Paliću, gdje se predaju kuponi koji se ispred 'Jadrana' mogu kupiti za 100 dinara«, rekao je Marjanušić, dodajući da će u 13 sati biti izvlačenje nagrada, među kojima su glavne pet bicikala.

Program proslave, se nastavlja u 10 na Paliću jedriličarskom regatom na koju se do sada prijavilo 16 klubova iz Srbije s preko 100 sudionika. Od 11 i 30 počinje »Prvomajska promenade«, tj. nastup folklornih skupina, puhačkih ansambala i zborova, da bi od 12 do 15 sati na Ljetnoj pozornici bio održan »Folklorni maraton«.

Sutradan, 2. svibnja, od 9 sati počinje natjecanje mjesnih zajednica u malom nogometu i basketu, a od 10 sati na programu je nastavak

jedriličarske regate. Od 10 i 30 do 15 sati, na programu je Međunarodni festival dječjih zborova, a od 16 do 19 sati na Ljetnoj pozornici će *Kati Kovács* i *Tamara Bencsik* održati koncert pop glazbe.

U ime Tenis kluba »Palić« *Aleksandar Nenadović* najavio je za nedjelju, 2. svibnja, turnir parova.

»Molimo da se svi zainteresirani prijave toga dana do 9.30, jer turnir počinje u 10 sati«, rekao je Nenadović, dodajući da je turnir otvorenog karaktera, tj. da se na njega mogu prijaviti svi rekreativci.

Tijekom prvosvibanjskih praznika, kao prateći programi, bit će održani i vašar starih zanata, rukotvorina i ručnih radova, te festival »Trenchtown« od 30. travnja do 2. svibnja.

www.suboticadanar.info

Proljetno očitavanje vodomjera

Javno komunalno poduzeće »Vodovod i kanalizacija« započelo je redovno proljetno očitavanje vodomjera u domaćinstvima koja pripadaju kategoriji široke potrošnje 17. travnja, a završava se 25. travnja. U tom radzbolju predviđen je obilazak svih individualnih stambenih zgrada koje su priključene na javnu vodovodnu mrežu. Ukoliko korisnici usluga tom prilikom nisu na lokaciji vodomjera, mogu sami očitati stanje na vodomjeru i to javiti osobno ili telefonom: 55 – 77 – 11 lokal 114, najkasnije do utorka, 27. travnja 2010. godine.

Održan sajam zapošljavanja

U hotelu Galerija prošlog je petka održan sajam zapošljavanja. Oko 30 poslodavaca tražilo je nešto više od 200 radnika. Prednost su imali visoko obrazovani inženjeri poljoprivredne struke, elektro i strojarški inženjeri. Posao će moći dobiti i određeni broj radnika s nižim stupnjem obrazovanja.

Prema riječima pokrajinskog tajnika za rad i zapošljavanje *Miroslava Vasina*, koji je bio nazočan na sajmu, od studenoga do danas evidentan je porast broja nezaposlenih kako u Srbiji, tako i u Vojvodini, sajmovi zapošljavanja su se pokazali najefektnijim putem do radnog mjesta.

Na osnovu člana 10. i člana 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnijet zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta »Rekonstrukcija obaloutvrde jezera Palić« nositelja projekta »Geoexpert« d.o.o., Subotica, Braće Jugovića br. 9.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva investitora može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II kat, Stare gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 23. 4. 2010. godine do 4. 5. 2010., u vremenu od 10 do 12 sati.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

ЈКП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

KAKO JE SUBOTICA U 80-IM GODINAMA PROŠLOG STOLJEĆA IZRASTALA U VODEĆI GRAD U REGIJI, NAŽALOST SAMO PRIVREMENO

Buđenje uspavane ljepotice

Rasprava o budućnosti grada tih je godina bila otvorena, u njoj je sudjelovao veliki broj ljudi, renoviranje građevina i fasada pratili su novi, suvremeni poslovni i kulturni sadržaji, a blizina granice prvi je put, umjesto hendikepa, postala prednost, kaže tadašnji potpredsjednik Savjeta za razvoj grada Vladimir Šujić

Prvi ciklus obnovljene Agore, serije tribina na kojima se razmatra politička, gospodarska, razvojna, kulturna i svaka druga situacija u Subotici, završena je prošle subote razgovorima o upravljanju gradom. Kao i na gotovo svim prethodnim sesijama, i na ovoj je zaključeno kako je »ranije sve bilo bolje«. Je li tome razlog uobičajeni žal za prošlošću, ili je prethodni sustav uistinu nudio bolja rješenja, za sada nije utvrđeno, no sljedeća serija tribina, koja će krenuti nakon 2-3 tjedna stanke, kako su najavili organizatori iz Otvore-

početka 80-ih godina veoma često nazivana 'uspavanom ljepoticom', 'velikim selom'. Grad je desetljećima imao hendikep tzv. tipičnog grada, i nije se znalo kako ga probuditi. U isto vrijeme, u gradu je bio i splet sretnih okolnosti. Suživot je u Subotici bio na iznimno visokoj razini, prije svega u međunarodnom i vjerskom smislu, gospodarstvo je funkcioniralo, ljudi su solidno živjeli. To je bio preduvjet da se može nešto značajno uraditi. Drugi parametar, koji je bio evidentan, bili su stručni ljudi i stručne institucije. Jer, bez stručnih ljudi,

mogodišnji program izgradnje i razvoja komunalnih, infrastrukturnih programa, što je i usvojeno na Skupštini općine. Znači gotovo prije četvrt stoljeća Subotica je imala takav program«, kaže Šujić. »U to se vrijeme nekako osjećalo kako je grad za korak ispred drugih gradova slične veličine, pa čak i većih u okruženju. Nije neskromno reći kako su nam dolazila izaslanstva iz Beograda, susjednog Segedina, Novog Sada, Slovenije, vidjeti što se to dešava u Subotici.«

PREUREĐENJE SREDIŠTA GRADA

Svi su tražili motivirajući faktor, svi su nastojali pronaći recept da svaki građanin razvoj grada osjeti kao svoj interes. Za uređenje središta grada Subotica je tih godina raspisala javni natječaj, a član povjerenstva za ocjenu prispjelih projekata bio je i Vladimir Šujić. Pristiglo je, priča on, više od deset radova, i tek je nakon njihovih razmatranja donesena odluka što će se raditi u središtu grada. A radilo se sljedeće: izbačen je automobilski promet iz centra, napravljena je zelena fontana, krenula je obnova fasade Gradske kuće i njena kompletna revizalizacija, gradski poslovni prostor je programski prenamijenjen, točno je utvrđeno koja se djelatnost u kojoj zoni može obavljati. Ruinirani objekti u središtu grada srušeni su, a na njihovom su mjestu niknule nove zgrade arhitektonski uklopljene u postojeću arhitekturu, kao što su zgrada Robne kuće »Beograd« i Dom JNA, uređene su fasade na većini zgrada na korzu, čitav potez od kina Jadran pa sve do »Borova« dobio je novo lice. Značajno je istaknuti kako sve to nije urađeno samo gradskim novcem, nego su u obnovi sudjelovali i poslovni subjekti koji su koristili gradske poslovne prostore. Štoviše, za izgradnju Robne kuće »Beograd« i Doma JNA nije utrošen niti jedan subotički dinar: robnu kuću financirao je gigant u čijem je sastavu ta velika subotička trgovina poslovala, a Dom JNA pla-

tila je savezna država.

PRVI SVIBANJ NA PALIĆU I YUFEST

Budući da građevine same po sebi ne znače ništa, tadašnja je gradska vrhuška morala osmisliti i atraktivne manifestacije, kako bi i građani i grad živnuli.

»Bilo je potrebno naći neki sadržaj, izmisliti i osmisliti manifestacije, kao što su, recimo, Prvi maj na Paliću«, kaže Vladimir Šujić. »Taj je prvosvibanjski događaj prvi put, čini mi se, organiziran 1984. godine, a 80-ih godina tamo se okupljalo između 60 i 100 tisuća građana, ne samo iz Subotice nego i drugih gradova i to je trajalo dva-tri dana.«

Garnitura koja je gradom upravljala 80-ih godina suočila se s problemom koji je aktualan i danas, doduše iz drugih razloga. Narodno kazalište je bilo zapušteno i neatraktivno, a građani su imali naviku i željeli gledati predstave.

»Bio je to 'vruć krumpir', jer je poznato kako niti jedan grad ne može iz vlastitih sredstava revitalizirati kazalište, niti sagraditi novo«, objašnjava Šujić. »Procijenilo se da bi trebalo krenuti s nekom kazališnom manifestacijom koja bi nadišla okvire grada i isprovocirala širu javnost, ne bi li se tako – govorim praktično – došlo do sredstava koja su se nalazila u Novom Sadu. Subotica je u to vrijeme još kako-tako mogla parirati Novom Sadu. Krenuo je taj osporavani Yufest, odnosno Shakespearfest, i to su bile manifestacije od mjesec dana po cijelom gradu i na Paliću, dolazili su ljudi iz inozemstva, o Subotici se pisalo, bila je svugdje prisutna... I kao kruna toga, negdje sredinom 80-ih godina procijenilo se kako je potrebno formirati Savjet za izgradnju i uređenje grada. Sjednice tog Savjeta bile su otvorene, u njima su, uz članove, sudjelovali mnogi ugledni građani, a pratili su ih i mediji i svi smo otvoreno razgovarali. U to vrijeme to su bili ljudi tridesetogodišnjaci, četrdesetogodišnjaci, koji su imali snage, znanja, vizije kako pokrenuti ovaj grad, a na čelu tog tijela bio je profesor dr. Đorđe Sorad, koji je bio impuls za sve nas ostale.«

GRANICA KAO SOCIJALNI VENTIL

S druge strane, blizina granice desetljećima unazad bila je hendikep Subotice. Prva ekipa na čelu grada koja je blizinu granice iz hendikepa pokušala pretvoriti u prednost, bila je upravo ona okupljena oko

Vladimir Šujić

nog sveučilišta, možda će dati odgovor i na to pitanje.

S ove, posljednje Agore, najsnažniji dojam ostavio je uvodničar čije su riječi upravo na upečatljiv način dočarale vrijeme kada je »sve bilo bolje«. Prvi put je, naime, nakon 20 godina u javnosti govorio nekadašnji potpredsjednik Savjeta za razvoj grada, danas poduzetnik, Vladimir Šujić. Njegovo podsjećanje na vrijeme 80-ih godina prošlog stoljeća, te otkrivanje načina funkcioniranja tadašnjih gradskih vlasti, dali su ton cijeloj raspravi, pa ovoga puta donosimo dijelove samo tog izlaganja.

ZA KORAK ISPRED SVIH

»U razdoblju od 1985. do 1990. bio sam jedan od aktivnih sudionika, kreatora razvoja u gradu«, kaže Vladimir Šujić. »Subotica je od

bez odgovarajućih institucija, ovdje prije svega mislim na dva zavoda – Zavod za urbanizam i Zavod za zaštitu spomenika kulture – kao i na stručne službe pri tadašnjim SIZ-ovima, teško bi se bilo što moglo i zamisliti u to vrijeme. Tih je godina bio problem motivirati građanstvo Subotice, da oni osjete ono što je prethodno elaborirano u studijama, analizirano, definirano – kako pokrenuti život ovog grada.«

Tadašnje su se gradske vlasti, kaže Šujić, odlučile za uvođenje mjesnog samodoprinosu u iznosu od 1 posto od plaće, što je u gradu prošlo bez problema. U tom su samodoprinosu određeni projekti i programi koji trebaju biti financirani, a građani su to u najvećem broju prihvatili kao svoje, zajedničko.

»Godine 1987. uspjeli smo, nakon široke rasprave, donijeti sed-

dr. Đorđa Sorada. Urađen je i uređen granični prijelaz Kelebija, opet bez dinara subotičkog novca. Zgradu carinarnice platila je savezna država, prostorije pogranične policije pokrajina, špediterski dio financirali su gospodarski subjekti, špediteri iz cijele zemlje, a infrastrukturu je financirao pokrajinski SIZ za ceste.

Drugi projekt zasnovan na blizini granice bio je robno-distribucijski centar i carinska zona, koji je započeo na lokaciji Javnih skladišta.

»Taj je projekt započeo krajem 1989. godine i ja sam bio na čelu te institucije«, objašnjava Šujić. »Te se godine već osjećalo u zraku što će se dešavati, da će doći te ružne devedesete godine, i taj je projekt tako i zamro. Za te osamdesete godine bitan je i Buvljak. Subotica je sigurno bila jedan od rijetkih gradova u regiji gdje se osjetilo da se i od toga može nešto napraviti. Prije

svega napravljen je red u gradu. Buvljak je izgrađen i uređen gotovo isključivo privatnim kapitalom, grad je tek nešto malo sudjelovao. I onda kada su došle devedesete godine, na tom je Buvljaku egzistenciju našlo 5-10 tisuća Subotičana. Moram spomenuti i veliku investiciju koja je gotovo desetljećima bila nerješiva za Suboticu, bila je to cesta Subotica-Bajmok. Uvijek je nedostajalo nekih 50 posto sredstava vlastitog udjela da bi se od pokrajine osigurala sredstva. Uspjeli smo, jednostavno, gotovo od svakog poslovnog subjekta u Subotici udružiti novac. Moguće je da sada taj naziv, udruživanje sredstava, ružno zvuči, ali to je bio način da se prikupe sredstva. U pokrajini je bilo novca, samo je trebalo znati doći do njega, jer pokrajina je imala vlastita izvorna sredstva. Ukidanjem tih izvornih sredstava jednostavno je ponestalo novca.«

Zvonimir Perušić

Predstoji stanka, a onda novi niz Agore

Posljednja tribina Agore u ovom nizu održana je u subotu, 17. travnja, na temu upravljanje gradom. Uz Vladimira Šujića, voditelji su bili i pomoćnik ministra za životni okoliš i prostorno planiranje *Nebojša Janjić* i glavni tajnik Stalne konferencije gradova i općina Srbije *Đorđe Staničić*. Organizator Agore je Otvoreno sveučilište u Subotici. Sljedeći niz Agore najavljen je za 2-3 tjedna.

SOCIOLOG DRAGAN KOKOVIĆ NA TRIBINI OTVORENOG SVEUČILIŠTA

Kakvo društvo, takvo i obrazovanje

Obrazovanje danas više nije temeljni kanal društvene pokretljivosti nego su tu ulogu preuzeli politika, a zatim i sport, i upravo stoga ta se struktura toliko okrnjila da u današnjem, postmodernističkom, društvu imamo »fah idiote«. Ovim riječima ocijenio je današnji sustav obrazovanja profesor sociologije na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu *Dragan Koković* na tribini »Društvo znanja«, održanoj na Otvorenom sveučilištu.

On je, predstavljajući svoju posljednju knjigu »Društvo i obrazovni kapital«, rekao kako je jedna od posljedica toga »desakralizacija« pojmo-va nastavnika ili profesora, te potpuno izmijenjen sustav vrijednosti, ne samo kada je riječ o obrazovanju, nego i moralnim normama u kojima ružno postaje lijepo, a »shock« prelazi u »chic«. Kao primjere za to, on je naveo posve normalnu praksu nasilja učenika nad nastavnicima ili filozofiju medija, ponajprije televizije, po kojoj »slabiji mora izgubiti«. S tim u vezi, on je podvukao i veoma značajnu ulogu, ali i odgovornost obitelji, »kao temelja društvene zajednice« u situaciji u kojoj se nalazimo.

Ipak, govoreći o »društvu znanja« Dragan Koković je istaknuo kako, namjesto tradicijskog sustava obrazovanja u kojem »svaka škola sebe smatra završnom«, taj pojam ne postoji, jer se namjesto njega čak i sveučilišno obrazovanje promatra tek kao »post-srednje« ili »beskrajni nastavak srednjeg obrazovanja«.

»U društvu znanja ne postoji pojam završenog školovanja nego ono zahtijeva da se visokoobrazovani ljudi neprestano vraćaju u školu. Ali, ono što je vrlo bitno jest činjenica gdje se seli znanje? Najčešći odgovor je u velike korporacije, tehno strukture itd., koji kadrove obrazuju za sebe, jer je sve postalo tržište, industrija i komercijalizacija«, rekao je Dragan Koković.

Stoga, kako je rekao, danas se obrazovanje više ne može ograničiti samo na škole nego »svaki poslodavac mora postati nastavnik«. Zaključujući svoje izlaganje situacijom kod nas, Dragan Koković je rekao: »Kakvo društvo, takvo i obrazovanje. Jednostavno rečeno, ako imamo neke druge probleme u društvu, ne možemo niti imati niti zaslužiti neko bolje i kvalitetnije obrazovanje.«

Zlatko Romić

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

23. travnja 2011.

ALARMANTNO STANJE SOMBORSKOG ZELENILA

Neophodna hitna sanacija i obnavljanje

Grad Sombor je u suradnji s Ministarstvom životnog okoliša i prostornog planiranja, a na inicijativu JKP-a »Čistoća«, pokrenuo jedinstven projekt pod nazivom »Katastar i revitalizacija somborskog zelenila.«

Kratka, ali jedna od najljepših ulica u Somboru je Zmaj Jovina. Ona se prostire od Gradskog muzeja do Trga Presvetog Trojstva, odnosno Čelavog trga, iza kojeg je smještena Gradska kuća. Prije tjedan dana u ovoj su ulici posjećena sva stabla sorbusa koja su krasila ulicu i skrivala poprilično oštećene fasade izvorno lijepih zgrada. Stabla su bila zaražena larvom zeuzere, koja je prijetila da se proširi i na okolne budoše. Posjećena stabla su spaljena, a umjesto sorbusa Zmaj Jovinu će sada krasiti piramidalni grab, koji je otporniji i može se oblikovati, tako da se grane ne šire prema fasadama.

Grad Sombor, ili kako ga još zovu Ravangrad, odnosno Zelenograd, u svom je središtu, čini se, sve manje zelen. Doduše, Gradska uprava u suradnji s JKP »Čistoćom« vodi računa da Sombor ne

tu prekrasno šetalište, ogoljeno bez starih platana, ali gradske vlasti nastavljaju njegovati dobro poznati brend Zelengrada, te su sada ovdje zasađena stabla budoša i crvenog hrasta.

BOĐOŠI IZ DOLINE MISSISSIPPIJA

Već je osamdesetih godina 18. stoljeća *Josip Marković*, prvi gradonačelnik slobodnog kraljevskog grada Sombora, na Bukovcu, dijelu ovog grada, zasađio 900, a u Šikari 140 jutara hrastove šume, koja je stoljeće poslije posjećena, a s novcem od stabala ispravljane su i kaldrmirane gradske ulice pod nadzorom *Petra Vukićevića*, koji je čak tri puta izabran za prvoga čovjeka grada. On je 1871. godine kod željezničkog kolodvora zasađio prvi, još i danas postojeći park. Najviše za ozelenjavanje somborskih soka-

Biljana Slavnić povodom proslave Dana grada predstavlja projekt »Katastar i revitalizacija somborskog zelenila«

iz doline Mississippija. Somborci nisu odstupali od ove tradicije ni poslije, te su i u novonastalom dijelu Sombora – Selenči, 1975. podigli gradski vrt, tako da parkovi danas

STANJE STABALA NIJE SJAJNO

O stanju postojećih stabala razgovarali smo s pomoćnikom direktora JKP-a »Čistoća« *Nikolom Pajićem*. »Naš projekt 'Katastar zelenila' predviđa popisivanje svakog budoša i konstataciju njegovog zdravstvenog stanja«, kaže Pajić. »Taj projekt je raden prošle godine, a nastavit će se i ove. Do sada je urađen už i širi centar grada, a radit ćemo i dalje po gradu. Generalno, stanje budoša, s obzirom na njihovu starost, nije sjajno. Sve ovisi, od stabla do stabla. Ima onih koji bi izdržali olujne udare vjetra, ali ima i onih koja ne bi izdržala neki jači vjetar. Mi smo svaki dan na terenu, postupamo po naložima Direkcije za izgradnju grada, a oni procjenjuju je li neko stablo za sječenje, ili vadenje iz korijena«, odgovara nam Nikola Pajić. Da su njegove riječi točne i da stanje stabala nije sjajno pokazalo je i olujno nevrijeme koje je zadesilo Sombor i okolicu 22. svibnja prošle godine. Na svu sreću, nitko nije stradao.

Poslije prošlogodišnje oluje – mnoga su stabla, naizgled zdrava, pala

izgubi svoj negdašnji sjaj i ljepotu, zelenilo po kome je prepoznatljiv u cijeloj Europi, ali potrebne su godine da nova, mlada stabla stvore »debeli hlad.« Debeli hlad je izgubila i glavna ulica u kojoj su prije dvije godine posjećeni svi platani s krošnjama koje su, nažalost, postale opasne za prolaznike, osobito pri vjetrovitom (ne)vremenu. Danas je

ka učinio je gradonačelnik dr. *Čihadž Bene* u posljednjoj dekadi 19. stoljeća, kada je zasnovan najveći somborski perivoj u blizini same gradske jezgre, gdje su smješteni zgrada Županije i karmelićanski samostan s crkvom.

Gradske vlasti donose odluku 1903. godine da se zelenilo obnovi koprivicima, u žargonu budošima,

pokrivaju više od 10 hektara ukupne gradske površine. Nažalost, u novije vrijeme sve se više pokazuje kako ovo zelenilo može biti opasno. Lako je uočiti i sanirati vidljivu trulež na stablima, ali je teško, gotovo nemoguće vidjeti stanje korijena koje također može istruliti, iako je samo stablo naizgled zdravo.

KATASTAR ZELENILA

Grad Sombor je u suradnji s Ministarstvom životnog okoliša i prostornog planiranja, a na inicijativu JKP-a »Čistoća«, pokrenuo jedinstven projekt pod nazivom »Katastar i revitalizacija somborskog zelenila«. Premda je somborsko ze-

lenilo jedno od najvećih vrijednosti i brendova ovoga grada, počela je geološkija i popis svih entiteta na javnim površinama grada. Formirani su geodetski i botanički timovi koji rade neovisno, svatko prema svojim zadacima. Primarni cilj projekta je da se na osnovi popisa utvrdi stanje, brojnost formi, vitalnost i drugi elementi, radi poduzimanja preventivnih mjera na zaštiti, unapređenju zelenila i revitalizaciji. Projekt je povodom proslave Dana grada predstavila *Biljana Slavnić*, diplomirana inženjerka poljoprivrede. Rad na katastru se nastavlja, a bit će obuhvaćen pregled cjelokupnog raslinja, višegodišnjeg drveća, dekorativnog šiblja, živih ograda – pregradnog zelenila, njegovanih cvjetnjaka i travnjaka.

Direktor JKP-a »Čistoća« *Andrija Penzeš* kaže kako je planom radova ove godine predviđena potpuna rekonstrukcija pet somborskih ulica i trgova, među kojima je i spomenuta Zmaj Jovina.

»Nevrijeme koje je prošle godine zadesilo Sombor i okolicu potvrdilo je sumnje i ukazalo na činjenično stanje zelenila«, kaže *Andrija Penzeš*. »Neophodne su hitne mjere sanacije i obnavljanja. Koristi koje od zelenila imamo su ogromne, međutim, ako od njega strada i jedan građanin ili bude ugrožena imovina, onda se vrijedi potruditi da se u ovom području uspostavi ravnoteža i harmonija. Revitalizacija je dugotrajan proces i zahtijeva puno sredstava koja nam trenutno nedostaju. Također nam je potrebna podrška građana u svim akcijama.«

Ima i onih pojedinaca, pa čak i udruga građana koji tvrde kako stara stabla nisu trebala biti posječena, već su mogla pravilnim održavanjem ostati na svojim mjestima. Za njih *Andrija Penzeš* kaže: »Demagozi i »zaštitnici« somborskog zelenila su kočničari, jer se samo takvim kritiziranjem ne nude rješenja. Takav stav svima nam je poznat. Zajedno možemo uraditi mnogo, a za to su skoro svi građani, JKP »Čistoća«, Direkcija za izgradnju i grad Sombor, jer naš grad jest i može biti lijepo i kvalitetno mjesto za življenje«, zaključuje *Penzeš*.

Stanje somborskog zelenila je, čini se, više nego alarmantno. Preventivne mjere koje se poduzimaju obećavaju da će Sombor i u budućnosti ostati Zelengrad, po čemu je od davnina poznat. Ipak, pri nevremenu ne treba riskirati i šetati somborskim parkovima, jer nikad se ne zna gdje će koja grana pasti.

Zlatko Gorjanac

OSOBNNA IMENA, PREZIMENA I NADIMCI HRVATA I DRUGIH MJEŠTANA U PLAVNI OD 1697. DO 2007. GODINE (1. DIO)

Spomenici našeg pamćenja

Svaki čovjek ima svoje ime i prezime koje ga prati cijeli život – to su spomenici našega pamćenja. Kad bismo ostali bez imena sve bi zamrlo i postalo zaboravljeno.

Najprije su nastajala osobna imena i nadimci, a potom prezimena. To je svojevrsna povijest svakog mjesta. Mnoga nastala imena, zbog raznih razloga, tijekom povijesti nestaju migracijom, selidbom ili na drugi način. Ime svjedoči i o nekom krajoliku koji je promijenio svoj izgled, zato je dobro poznavati ovaj dio povijesti, kraja i mjesta u kome živimo.

Plavna se spominje već u XVI. stoljeću. Prvi su joj stanovnici bili Iliri, a bavili su se, uglavnom, ribolovom. Godine 1748. u ovom je selu živjelo 599, a 1791. godine bilo je već 806 duša. Polovicom XX. stoljeća u Plavni je bilo gotovo 3 tisuće stanovnika, dok ih je po posljednjem popisu 2002. godine upola manje. Crkvu je imala već 1721. godine, a samostalnu župu 1761. Matične se knjige vode od 1756. godine, a u njima su zapisana prva prezimena: Andrić, Bartolović, Bartulov, Barbirov, Išikić, Lakić, Sotinac, Dumendžić, Šimić, Pavić, Petrović, Kovač, Topalović, Gurić, Mijok, Vodeničar, Supra, Germanić, Pilipović.

Povijest Plavne zasigurno ne započinje ustrojem matičnih knjiga 1756. godine. Postoje podaci o Plavni i njezinim žiteljima, prema popisima stanovništva Bačke, iz 1697., 1715., 1720., 1725./6. i 1743. Ovdje ih prenosimo prema latinskim zapisima, a nije ih teško prevesti i razumjeti.

PLAVNA 1697.

Radovan Buia (Bura?), Vidak Frakatur, Gyuro Petrovich, Petar Gorjanchevich, Ivan Tovassevich, Ivan Lakchiva, Sivko Borich, Andria Stivanovich, Philip Jacobich, Nicola Szotinich, Andria Misich, Gerga Petrovich, Milovan Vlau, Radcoiza Radovan.

PLAVNA 1715.

Andrea Jaksics, iudex; Pavel Jaksics, Gutra Petrovics, Ivan Mikulavics, Peja Babics, Milos Csocsics, Andreas Petrovics, Sivko Topal, Marinko Bosa, Anton Csuplic, Petar Balics.

PLAVNA 1720.

Pavlo Pirnarits, iudex; Syvan Sztuplyenin, Pejo Babits, Gruja Novoszelač, Misity Andrea, Balicz Peter, Vranyyo Penitsovics, Joanni Mihalovics, vidua; Sivko Borics, Nikola Kvorucz, Topal Sivko, Andrea Sztosintsanin, Rakics Prokurator, Ivan Pavlo (vits.), Kollar Nikola, Bosin Marian, Vodrinsan Ivan, Gyuka Petrovits, Gorjantsovics Sztoja, Thoma Kavetdits, Mattheas Martin, Nikola Vidako (vits.), Andrea Burin Brath, Grigan Petrovics, Gyuro Petrovics, Gerga Trubics.

PLAVNA 1725/6.

Gyuka Botity, iudex; Gyura Sztracs, Ivan Lakity, Nicola Vidakov, Marijan Boszin, Peja Gorijancsevics, Paval Andriyev, Sztojan Gorijancsevics, Paval Penavics, Martin Mathijascu, Milos Thomasevity, Marko Szivan, Gyuricza Petrovics, Marijan Vranecsin, Nikola Kurucz, Andra Szotincsanin, Ivan Vodeniczar, Blaza Andrin, Thoma Kovacevics, Mika Topalou, Joza Mihalevics.

PLAVNA 1743.

Gyuka Lakity, iudex; Nicola Stivity, subiudiv, Blas Misity, aedituus; Antun Dujanovics, Andria Kalendity, Miska Pakledinacz, Sztanko Bality, Nicola Bority, vagabundus; Nicola Matyiasev, Ivan Bosnyakovics,

Andria Kavescity, Grga Iszikovics, Martin Popin, Blas Simunity, Sztojan Gorjancsevity, decrepitus, Giuricza Petrovics, Illia Petrovics, Bossa Subassity, Martin Polenricsty, Matan Petrovics, Philip Lakity, Marian Lakity, Andria Szorincsanin, Sztanko Gyurin, Miatt Szotinacz, Franya Kurucsev, Gyuka Botics, Ivan Szotinacz, Stepan Szotinacz, Iacob Simin, Antun Schimin, Brnya Francsin, Marus Csuplic, Andria Francsin, Petar Szotinacz, Franya Balityev, Antun Nikolics, Mato Petrovics, Ivan Szusity, Ivan Penavity, Paval Andriyev, Stepan Pakledinacz, Abraham Bartolovics, Joszo Tenzity, Ivan Knezevics, Petar Benacsity, Iacob Meszelevity, Gyura Andricsity, Iacob Tomity, Paval Csanity, coecus.

Matične su knjige do 1948. godine bile vlasništvo crkvenog župnog ureda, a potom su ih preuzele državne vlasti. U čitanju imena i prezimena u matičnim knjigama lako je uočiti raznolik i različito ispisivanje, ovisno od razdoblja u kome su vršeni upisi. Uvidom u matice pokušali smo evidentirati sva imena i prezimena koja su postojala u povijesti Plavne, a mnoga od njih danas u ovom selu više ne postoje.

Zvonimir Pelajić

KONCERT HKPD-A »MATIJA GUBEC« IZ RUME

Prepoznatljiv repertoar rumskih tamburaša

Cjelovečernji koncert Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« održan je u subotu, 17. travnja, u Velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi. Na samom početku koncerta sve nazočne goste prigodnim je govorom pozdravio predsjednik društva *Milenko Kulušić*.

Rumski su se tamburaši i ovom prigodom predstavili prepoznatljivim repertoarom s čak četvero vokalnih solista: *Dunjom Divić, Marijom Ratančić, Dušanom Stuparom i Bogdanom Dejanovićem*, uz koje je, na sveopće oduševljenje publike, nastupio i solist iznenađenja – rumski župnik *Željko Tovilo*. Bilo je tu za svaki ukus po nešto: nekoliko instrumentala, nešto klasične i zabavne glazbe, ali ponajviše dobrog tamburaškog melosa među kojim se, po običaju, našlo i skladbi dirigenta *Josipa Jurce*. Kako su se na sceni mijenjali vokalni solisti, publika je uživala u pjesmama poput: »Rumo lepotice«, »Nemoj da brigaš«, »Ta tvoja mund harmonika«, »Osam tamburaša«, »Đenka«, »Šumi, šumi javore«, »Sviraj tamburo«, »Otišo je s mirisima jutra«, »Nek zvone tambure«, »Moja je kuća na kraju sela«, »Neka uzdiše ko morak«, »Nisi ti video«, »Tebi sam dala sve«, »Stara vremena«..., a

između njih čule su se »Ramona«, »Ciganski uranak«, »Napolitanska igra«, »U pećini«... Šlag na torti došao je na samom kraju kada su svi solisti skupa izašli na scenu i zajednički otpjevali pjesmu »Moj kićeni Srijem«, koja je postala i neslužbena himna grada Rume.

Gosti na ovogodišnjem koncertu bili su, između ostalih, mi-

nistar-savjetnik u konzularnom odjelu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu *Filip Damjanović*, zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine *Mato Groznica*, pomoćnik pokrajinskog tajnika za gospodarstvo i turizam *Erne Varnju*, zamjenik predsjednika Općine Ruma *Dragan Kardaš*,

zamjenik predsjednika Skupštine Općine Ruma *Vladimir Maletić*, načelnik Odjela za društvene dje-latnosti Općine Ruma *Svetislav Damjančuk*, župnici župnih crkava: u Rumi *Željko Tovilo*, u Irigu *Blaž Zmaić* i u Hrtkovcima, Platičevu i Nikincima *Ivica Živković*.

Nikola Jurca

DJEČJI FOLKLOR HKUPD-A »MATOŠ« NA GODIŠNJEM KONCERTU KUD-A »PALONA« U PLAVNI

Moje lipo selo, u tebi je sve veselo

Dječja folklorna skupina i tamburaški sastav HKUPD-a »Matoš« nastupili su kao gosti u subotu, 17. travnja, na godišnjem koncertu KUD-a »Palona« u Plavni.

KUD »Palona« je prva kulturna udruga osnovana u Plavni, čije se djelovanje nadovezuje na nekadašnje kulturno-prosvjetno društvo »Kosta Abrašević«. Za razliku od »Matoša« ova se udruga bavi isključivo folklorom i surađuje sa sličnim folklornim društvima, koje poziva i na svoj godišnji koncert.

Ove je godine na godišnjem koncertu, koji bi se mogao nazvati i folklornim susretom, sudjelovalo

šest kulturno-umjetničkih udruga: KUD »Palona« Plavna, KUD »Branislav Nušić« Borovo, KUD »Parage« Parage, KUD »Arsenije Teodorović« Pelez, KUD »Duna-

vac« Bačko Novo Selo i HKUPD »Matoš« Plavna. Svi su oni izveli zanimljiv folklorni program s pjesmama i plesovima iz Vojvodine, Srbije i susjednih zemalja.

»Matoševi« su mali folklorasi, kao i obično, nastupili Spletom šokačkih pjesama i plesova u koreografiji *Evice Bartulov*, uz glazbenu pratnju tamburaškog sastava. Publici se svidjela najmlađa folklorna skupina u lijepom šokačkom ruhu, pa su je nagradili burnim pljeskom.

Koncert je održan u holu OŠ »Ivo Lola Ribar« pred brojnom publikom, a među uzvanicima bili su predstavnici tijela vlasti i mjesnih udruga. Nakon bogatog programa druženje je nastavljeno zajedničkom večerom u Vatrogašnom domu.

Zvonimir Pelajić

U NOVOM SADU OBILJEŽEN JUBILEJ 110 GODINA OD ROĐENJA STANISLAVA PREPREKA

Neugasiva priča o velikanu naše kulture

U povodu 110 godina od rođenja istaknutog skladatelja, pjesnika i književnika *Stanislava Prepreka*, Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Stanislav Preprek« iz Novog Sada 15. i 16. travnja upriličilo je dva tematska dana. Stanislav Preprek je rođen u proljeće i ovo je godišnje doba njemu kao skladatelju i pjesniku bilo vječito nadahnuće te je zbog toga ovo društvo pokrenulo manifestaciju koja je ponijela naziv »Prepekovo proljeće« i kao takva odvija se već nekoliko godina.

Zbirka pjesama »Prepekovo proljeće« predstavljena je prvog dana održavanja manifestacije, 15. travnja, u prostorijama društva. Zbirka sadrži pjesme čiji su autori članovi društva. Poslije pozdravne riječi predsjednika društva *Marijana Sabljaka* i uvodne riječi profesora *Đure Rajkovića*, govorene su pjesme *Jelisavete Buljovčić-Vučetić*, *Bosiljka Kostića*, *Branke Dačević*, *Mladena Šimića*, *Marijana Piljića* i *Mladena Nikšića*. Neke od Prepekovih pjesama interpretirali su *Marijan Sabljak*,

Književni susret »Prepekovo proljeće« u Gradskoj knjižnici

Marijan Sabljak i Đuro Rajković na predavanju zbirke

Dragica Ramljak i *Ana Marija Kaluđerović*. Prije predavanja zbirke otvorena je izložba slika u tehnici vune, autorice *Mande Jašić*.

Sljedećeg dana, 16. travnja, u prostorijama Gradske knjižnice u Novom Sadu upriličen je književni susret »Prepekovo proljeće« u organizaciji Književnog kluba društva, u saradnji s Gradskom knjižnicom. Prije početka članovi društva i poštovatelji *Stanislava Prepreka* obišli su njegov grob i položili cvijeće.

»Stanislav Preprek je inspiracija za sve nas koji ga volimo. On je najznačajniji knjižničar naše ustanove, intelektualac enciklopedijskih znanja«, rekao je, među ostalim, ravnatelj Gradske knjižnice *Dragan Kojić* otvarajući susret. O životu i djelu, kao i o klavirskim skladbama ovog umjetnika, govorio je profesor *Đuro Rajković*, koji je ujedno i odsvirao tri Prepekove skladbe – »Tri elegije za klavir«, »Četiri proljetne svite za klavir« i »Šesti epitaf za Kazimira«.

Ankica Jukić-Mandić

HRVATSKA ČITAONICA IZ SUBOTICE GOSTOVALA U ZEMUNU

»Naš mali doktor« oduševio publiku

Na poziv Društva hrvatske mladeži Zemuna, Mala scena Hrvatske čitaonice iz Subotice 17. je travnja po drugi put, nakon prošlogodišnje uspješno izvedene predstave »Skupština na čošu« u prostorijama Knjižnice i čitaonice »Ilija Okrugić«, Zemuncima priredila dvosatni program koji je večer obojio izuzetnim kulturnim ugođajem. Ovoga su puta Subotičani u kazalištu »Pinokio« izveli predstavu »Naš novi doktor«, čemu je prethodio niz odabranih, svima poznatih skladbi koje je izveo tamburaški sastav kojeg čine veoma mladi ljudi odjela za tambure Muzičke škole u Subotici.

Program je započeo kratkim obraćanjem predsjednika Društva hrvatske mladeži Zemuna *Miro-*

slava Lečera, riječima *Katarine Čeliković* i razmjenom prigodnih darova. Najveću pozornost publike izazvali su solisti, brat i sestra *Luka* i *Katarina Skenderović*, koji su izuzetnim vokalima, sjajnom interper-

tacijom, interesantnim tekstovima i nadasve svojim dječjim godinama plijenili pažnju posjetitelja i nakon svake pjesme bivali nagrađeni spontanom burnim pljeskom.

Predstava »Naš mali doktor«,

koja je uslijedila nakon toga, komedija je koja opisuje sve moguće situacije kada se jedan mladi, zgodan liječnik pojavi kao novo lice u maloj seoskoj sredini. Neosporan glumački talent ovi su mladi ljudi u potpunosti mogli prezentirati publici kroz niz scena koje su, iako prikazane na veoma komičan način, dio svakidašnjice s kojom se svaki čovjek na izvjestan način susreo u životu, što i jest tajna ove, kao i svake druge dobre komedije. Britak tekst, temperament mladih glumaca, kojim su oni zasigurno dali poseban pečat samom tijeku i formi predstave, učinili su da blagi osmijeh na mnogim licima u publici nije iščezao do posljednje scene.

Danijela Lukinović

U ZAGREBU ODRŽAN PRVI SUSRET MLADIH VOJVOĐANSKIH HRVATA

Udruge će zajednički pomoći aktivnosti mladih

Radosno susretanje suzavičajnika, osmišljavanje budućih susretanja, upoznavanje prošlosti i sadašnjosti Hrvatske na način kako vi to želite, jesu razlozi za okupljanje, poručio je Luka Štilinović

U Zagrebu je prošle nedjelje u prostorijama Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata i Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, u Ulici grada Vukovara 235, održan prvi Susret mladih vojvođanskih Hrvata.

Bila je to prigoda da se mladi podrijetlom iz Vojvodine koji sada žive u Republici Hrvatskoj i studenti hrvatskih sveučilišta iz Vojvodine bolje upoznaju i otvoreno progovore o konkretnim i praktičnim problemima s kojima se susreću u novoj sredini, ali i iskažu iskrenu namjeru razvijanja međusobnog prijateljstva i pomoći jedni drugima u novim životnim okolnostima.

ZAJEDNIČKO DJELOVANJE UDRUGA

Susret je inicirala studentica četvrte godine Medicinskog fakulteta u Zagrebu *Mirela Stantić*, a ideju su sa zadovoljstvom prihvatile sve tri udruge vojvođanskih Hrvata u Hrvatskoj: Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata, Udruga za potporu bačkim Hrvatima i Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, koje su, uz Klub studenata Hrvata iz Vojvodine, bile i organizatori ovog hvaljevrijednog druženja mladih.

»Poštovani prijatelji, u ime onih koji su organizirali i onih koji su potpomogli realizirati ovaj naš susret, od srca zahvaljujem što ste došli u ovako velikom broju družiti se sa svojim suzavičajnicima. Već sama činjenica da smo suzavičajnici dovoljan je razlog za jedno ovakvo radosno susretanje. Drugi, ne manje važan razlog, jest osmišljavanje naših budućih susretanja kako bi ona bila zanimljiva i privlačna, prije svega vama, a treći, i možda najvažniji razlog je taj da sve ono što niste imali prigode upoznati iz prošlosti, ali i sadašnjosti Hrvatske, sada to učinite na način na koji se vi sami odlučite. Iskustvo nas je naučilo da što bolje upoznamo sebe, svoju domovinu, kako se to danas popularno kaže, spoznamo svoj identitet te postajemo zadovoljniji i više je cijenimo i volimo«, rekao je u pozdravnom govoru koordinator skupa dr. *Luka Štilinović*, pozdravivši i predstavnike udruga organizatora skupa: zamjenika predsjednika Udruge za potporu bačkim Hrvatima *Nacu Zelića*, predsjednika Društva vojvođanskih i

Inicijatorica susreta Mirela Stantić, studentica Medicinskog fakulteta u Zagrebu

Na zajedničkom susretu okupili su se mladi podrijetlom iz Vojvodine koji sada žive u Republici Hrvatskoj i studenti hrvatskih sveučilišta iz Vojvodine

Pozdravni govor održao je koordinator skupa dr. Luka Štilinović

podunavskih Hrvata *Zvonimira Cvijina* i dopredsjednika Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata *Petra Gašparovića*.

DOPRINOS S RUBOVA HRVATSKOG KORPUSA

»Prečesto se zaboravlja na Hrvate koje je život smjestio na rubove hrvatskog korpusa, a usprkos tome oni su toliko značajnog pridonijeli i još uvijek doprinose ukupnom životu na svim područjima u Hrvata, te neosporno svojim radovima utkali sebe i ostavili dubok trag u širokoj lepezi hrvatske kulture. Naši su suzavičajnici tijekom prošlog stoljeća već imali svoje susrete i izdašne potpore jedni drugima, baš tu u Zagrebu, o čemu mogu i osobno svjedočiti, ali o tome ima vrlo malo zabilježenog. Isto tako tvrdim da nije istina kako je to počelo tek od Domovinskog rata, kako neki neupućeni iz samo njima znanih razloga govore i pišu. Dakako, sve to nije bitno, važno je da je toga bilo i da još uvijek ima«, nastavio je dr. Štilinović i zaključio kako mladi Hrvati iz Vojvodine koji sada studiraju u Hrvatskoj, kao i oni kojima je Lijepa Naša stalno mjesto boravka, trebaju reći svoje želje i potrebe te sudjelovati u kreacijama tih budućih susreta, a spomenute udruge su izrazile spremnost i želju u pomaganju organiziranja svih oblika i vrsta aktivnosti koje odgovaraju tim željama.

Zatim su dr. Štilinović i Mirela Stantić pročitali nekoliko svojih pjesama zavičajnog karaktera, a onda je uslijedila projekcija dokumentarnog igranog filma »Jeka moga ditiinstva« redatelja *Rajka Ljubića* po scenariju dr. Luke Štilinovića, koji je vojvođanskim Hrvatima probudio uspomene na rodni kraj, na bogatstvo tradicije bremenito natopljene poviješću, na nepresušni izvor duhovnih vrijednosti i traganja za ljepotom života koje su naraštaji prije nas stoljećima gradili i brižno održavali, a mi od njih baštini i čuvamo ih za generacije koje dolaze.

Prvi organizirani susret mladih Hrvata iz Vojvodine završen je prigodnim domjenkom uz dogovor da se nastavi kontinuitet ovakvih okupljanja i predlože konkretne aktivnosti, kako bi oni bili što sadržajniji i jačali međusobno zajedništvo.

Zlatko Žužić

Geografija pamćenja Šokaca i Bunjevaca

Zbornik s trećeg okruglog stola Šokačke grane »Ugledni Šokci i Bunjevci« predan je tijekom prošlotjednog posjeta Bačkom Monoštoru predsjednicima Ivi Josipoviću i Borisu Tadiću

S prošlogodišnjeg okruglog stola u Osijeku

Gibarački brijest!? Da, riječ je doista o brijestu, jer drvo je prvo, no riječ je o jednom posebnom brijestu, kojega je tako lijepo opisao *Isidor Iso Velikanović*, Šidanin i Šokac, Srijemac, koji je polovicu svojega života proveo u Srijemu, od Šida, gdje je rođen 1869. godine, Gibarca, gdje je kršten i gdje su imali nekoliko lanaca vinograda, do Mitrovice, gdje je živio i radio, a onda se preselio u Zagreb, gdje je i umro u 72. godini života, 1940. U životu je radio puno toga, no ostat će zapamćen po svojim izvršnim prijevodima, kako je u eseju »Don Quijote hrvatske knjige« rekao *Ivan Goran Kovačić*: »Velikanović je bio poliglot i kozmopolit, književnik i domoljub, osebujan tip obdaren samoprijegom, trudom i strpljivošću i kulturnom širinom, kakvu mora posjedovati onaj koji će u zlatnu čašu svojega jezika pretočiti tuđe vino.«

»Kad god se vozim srijemskom željeznicom, tamo na sredini puta od Vinkovaca do Mitrovice, zao kuplja me neka teška sjeta i čama. Odmah iza Šida, nad Gibarcom, koči se na Fruškoj gori prastari, čuveni šidski brijest. Koči se i danas navrh planine mada je gotovo samo badrljica, preostala od nekadašnjeg gorskog diva zaostalog još od turskih vremena...«. Tako počinje Isina pripovijetka Deda Teja iz opusa Srijemske priče, koje su tiskane u Zagrebu još 1915. godine u nakladi Društva hrvatskih književnika, a svoj su

pretisak doživjele 1994. godine u nakladi vinkovačke Privlačice i ogranka Matice hrvatske, što ih je za tisak priredila mr. *Vera Erl*.

Doista, riječ je o gibaračkom brijestu koji se kočio navrh gibaračke planine sve do 60-tih prošloga stoljeća i nije stradao od ljudske ruke, već u prirodnoj nepogodi, zapaljen gromom za jedne srpanjske oluje. Godinama su još stršali opaljeni batrljci svjedočeći o snazi gorskoga diva kojega je moglo obuhvatiti rukama tek desetak, dvanaestak odraslih osoba. Baš po tome brijestu, čitav je potez dobio naziv, koji u katastarskim knjigama i danas stoji, a ubilježeno je prilikom revizije tih knjiga godine 1895., kada je Gibarac postao upravna općina u Katastarskoj općini Gibarac, koja je baš kao i gibaračka župna crkva nosila naziv po svetom Ivanu Nepomuku.

Vinogradi su krasili gibaračku planinu još od rimskoga doba, a mi Gibarčani voljeli smo se hvaliti da je u vrtu, na gibaračkoj planini,

prvi trs vinove loze zasadio sam car *Probus* još u III. stoljeću, a naši pra, pra preci, od kada su kušali bistru tekućinu nastalu nakon fermentacije izmuljanog grožđa, više i nisu pili vodu. Dobro, pre-tjerujemo, Gibarčani nisu tu baš od doba Rima, ali od stoljeća 7. jesu i uvijek su gajili vinovu lozu i pili bijelo vino, sve do najezde Turaka, koji su zabranili proizvodnju vina i koristili grožđe samo u konzumne svrhe.

Procvat vinogradarstva i podrumarstva na ovim prostorima, mislim tu na Srijem, Slavoniju i Baranju, poklapa se sa naseljavanjem Nijemaca na ovim prostorima, u vrijeme Marije Terezije, koji donose nove, kvalitetnije sorte grožđa, tehnologiju obrade i održavanja i čuvanja vina. U Gibarcu je bilo i do 300 lanaca vinograda, uglavnom u vlasništvu veleposjednika, no na slabijim lokacijama, bliže selu i mještani su gajili vinovu lozu i uživali u vinu. I dok se Ilok, također čuveno fruškogorsko

vinogorje, može pohvaliti da je njihov Traminac služen na krundbi engleske kraljice, gibaračko bijelo vino Praskava plemenka i Rajnski rizling služeni su na bečkom dvoru, a nakon propasti Austrougarske Monarhije, na kraljevskom dvoru u Beogradu.

Neka ovaj sažetak posluži kao najava novoga, petoga okruglog stola Šokačke grane, koji će se danas i sutra, 23. i 24. travnja, održati u Osijeku i Somboru u suradnji s Udrugom građana Urbani Šokci, na temu: »Geografija pamćenja Šokaca i Bunjevaca«, gdje će biti riječi o mnogim aspektima života i rada Šokaca i Bunjevaca na ovim prostorima. Sudionici okrugloga stola su: *Alojzije Stantić, Milovan Miković, Tomislav Žigmanov, Katarina Čeliković, Zvonko Tadijan, Marija Šeremešić, mr. Vera Erl, dr. Helena Sablić-Tomić, dr. Ljiljana Kolenić, Vladimir Rem, Goran Rem, Julije Njikoš, Vlasta Markasović, dr. Šimun Darko Vukašinić, Milica Klajić-Taradžija, Iva Nikolić, Ivica Čosić Bukvin* i drugi.

U prigodnome programu sudjelovat će studenti treće godine studija Umjetničke akademije u Osijeku, ženska vokalna skupina Šokice i samičar *Franja Verić*, a u Somboru će stihove govoriti *Bojana Jozić, Dejana Jakšić* te *Emina* i *Anita Firanj*, čut ćemo na violini *Aljošu Mihaljeva* i uživati u pjevanju vokalne skupine Druge iz Strizivojne.

Slavko Žebić

Sesija u Somboru

Okrugli stol se nastavlja 24. travnja u Somboru u Velikoj dvorani Gradske kuće. O temi će govoriti značajna imena iz svijeta znanosti i kulture. Početak sutrašnje sesije u Somboru je u 10 sati, a sudjeluju sljedeći izlagači: *Tibor Littvay, Pavao Bašić-Palković, Zvonko Tadijan, Ljiljana Kolenić, Goran Rem, Vlasta Markasović, Mirta Bijuković Maršić, Ljubica Gligorević, Sanja Šušnjara, Ružica Raković Smiljanić, Ivica Čosić-Bukvin, Slavko Žebić, Miroslava Hadžihusejnović, Darko Šimun Vukašinić-Soljačić* i *Vera Erl*.

PROLJETNA SJETVA U TIJEKU

Radovi na vrijeme, isplativost upitna

**Zbog praznih džepova seljaci pribjegavaju štednji na upotrebi agrotehničkih mjera *
Kada se formiraju otkupne cijene, računica će pokazati opravdanost ulaganja u sjetvu**

Česte kiše su usporile sjetvu u subotičkom ataru, ali se predviđa da neće biti kašnjenja u obavljanju tog značajnog posla. Kao i svake godine, poljoprivredni proizvođači prave računice o opravdanosti ulaganja. Zbog nedostatka novca, poljoprivrednici štede na upotrebi mineralnih gnojiva i zaštitnih kemijskih sredstava. Posljedica toga će biti manji prinosi, a stari je problem seljaka što nema jamstava da će se proizvodnja isplatiti.

»Kiša je usporila sjetvene radove koji su počeli u subotičkom ataru tjedan dana prije Uskrsa, ali radovi se obavljaju usprkos nepovoljnim vremenskim uvjetima. Šećerna repa je već zasijana, kao i dio suncokreta i veliki dio soje. Sad kreće sjetva kukuruza, koja bi se trebala završiti do kraja travnja, no pitanje je hoće li vremenske prilike dopustiti da se to uradi u optimalnom roku«, kaže poljoprivredni proizvođač Pavle Kujundžić, koji se bavi ratarstvom na Verušiću u okolici Subotice. »Prošla je zima bila dugačka, uslijedile su padaline, zemlja je bila hladna i bilo je potrebno vrijeme da zemljište dostigne određenu temperaturu, kako bi nicanje biljaka bilo što brže i lakše i da bi biljka bila jača i otpornija. Navlaženo zemljište utjecat će na sporije nicanje i klijanje ratarskih usjeva, no kalendar je pokazivao kako je vrijeme da se sije i poljoprivrednici su krenuli na posao. Mislim da neće biti velikih problema oko kašnjenja i da će ovaj proljetni posao biti završen u optimalnom roku.«

OSKUDICA

Pavle Kujundžić kaže kako su seljaci voljni i imaju znanja obrađivati zemlju na suvremen način, ali da u postojećim uvjetima, zbog nedostatka novca, seljaci moraju štedjeti, a primjena agrotehničkih mjera tijekom sjetve ovisi o raspoloživim obrtnim sredstvima.

»Obilazio sam ovih dana polja u okolici Subotice, ima dobrih žita, ali ima i onih polja usjeva koja ne izgledaju obećavajuće. Znači, sada se može vidjeti u kojoj su fazi usjevi

žita, no krajnji rezultat vidjet ćemo u srpnju. Naravno, sve ovisi o tome što je i koliko jesenas uloženo u sjetvu žita, ali nažalost ni prošle jeseni, kao ni sada, poljoprivredni proizvođači nemaju dovoljno novca, te se pribjegava štednji. Tako se i u ovoj sjetvenoj kampanji štedi na upotrebi mineralnih gnojiva i zaštitnih sredstava, a čim se ovako štedi rezultati prinosa su manji. Po ovako niskim cijenama jako smo davno kupovali mineralno gnojivo. Cijena je niska, međutim, seljaci su siromašni. Iako seljak zna kako ovisno o vrsti mine-

onih jeftinijih vrsta herbicida za uzak dijapazon protiv tih štetnih korova, a ostali korov će umanjiti prinos. Ovo je značajnija stavka u troškovima. Sredstva za zaštitu bilja nose do 20 posto troškova«, kaže Kujundžić.

Naš sugovornik napominje kako na vojvodanskim oranama ima puno korova zbog nedovoljne zaštite u dugom vremenskom razdoblju i ističe kako posljednje poskupljenje goriva mijenja računicu poljoprivrednika.

»Na teritoriju Vojvodine korova ima puno na obradivom zemljištu

a sad je kupujemo za 100 dinara. Znamo kako 60 posto od te cijene ide državi. Mislim da je to jako puno i tu bi država nešto morala učiniti. Imamo najskuplje gorivo u odnosu na okruženje, a troškovi goriva su velika stavka u ukupnim troškovima proizvodnje. U posljednjih pet godina gorivo je zbog cijena nafte i akcija poskupjelo za skoro 100 posto. Problem su i izrazito niske cijene poljoprivrednih proizvoda kojima je preplavljena Mađarska. To je problem i za nas, jer se mi ravnamo i prema peštanskoj burzi. Tamo su vrlo niske cijene i to utječe i na naše tržište. Imaju niske cijene zato što su u Mađarskoj od 1994. godine iznimno puno ulagali u seljake. Bile su velike subvencije, državna potpora je bila ozbiljna i, što se kaže: stali su na svoje noge. Seljaci imaju dobre prinose i mogu prodavati po takvim cijenama svoje proizvode, a da ne budu na gubitku. Svi navedeni problemi govore kako ovdašnjem seljaku nijeimalo lako na tržištu koje je vrhovni sudac u ekonomskoj utakmici. Kada se formiraju otkupne cijene, računica će pokazati opravdanost ulaganja u sjetvu.«

KREDITI

Poljoprivredni proizvođači mogu osigurati obrtna sredstva iz vlastitih izvora, kratkoročnim zaduživanjem kod banaka ili putem suradnje s pretraživačima. Mnogo je seljaka koji se odlučuju za podizanje kredita.

»Seljak sada nema zalihe koje može prodati i doći do novca, rijetko koji seljak sad prodaje svoje proizvode da bi zasnovao novu proizvodnju. Seljaci se uglavnom zadužuju kod banaka. Problem je što banke otežu s izdavanjem kredita, dug je proces realizacije, a radovi ne mogu čekati. Seljaku novac treba odmah, a ne za mjesec dana, ali to banke izgleda ne zanima. Dakle, kratkoročni krediti za obrtna sredstva su povoljni, subvencionirani su od države, ali je problem što banke otežu s isplatom. Raspisani su i natječaji za tradicionalne kreditne linije, a najveći broj seljaka se opredijelio za kredite za nabavu nove opreme i susta-

Pavle Kujundžić

ralnog gnojiva po hektaru treba primijeniti 150 do 200 kilograma, on je kupio 80 ili 100 kilograma i uradio koliko je mogao, zato što nije imao više novca. Cijene hibridnog sjemena su ili kao i prošle godine ili 10 do 20 posto skuplje, ali cijena hibridnog sjemena nije krupna stavka u ukupnim troškovima proizvodnje, to je ukupno 5-6 posto troškova. Velike stavke su troškovi za umjetno gnojivo i kemijska zaštitna sredstva. I cijene zaštitnih sredstava su na prošlogodišnjoj razini ili su minimalno više. Kemijska zaštitna sredstva se tako koriste da se pomiješaju dvije ili tri vrste, napravi se mješavina kojom se prska zemlja protiv širokog spektra korova. Zbog oskudice, seljak će sada kupiti vjerojatno jednu vrstu kemijskog zaštitnog sredstva i to od

zbog toga što smo u posljednjih 20 godina zapustili naša zemljišta, nismo ih štitili u dovoljnoj mjeri. Znači, nije bilo primjene agrotehlike u dovoljnoj mjeri, jer nije bilo dovoljno novca. Zemlja je zakorovljena. Ima puno korova koji se lako razmnožavaju. Poznati po raširenosti su sirak i ambrozija koji puno uzimaju od prinosa i teško se iskorenjuju. Nekoliko godina se mora čistiti zemlja da bi se korovi uništili. To se ne može uraditi za jednu sezonu. Opasni insekti su repina pipa i kukuruzna pipa. Tako repina pipa zna 'ošišati' za jedno prijepodne na velikoj površini bukvalno sve što nikne. Problem za seljake je i skupo gorivo. Nafta je jako skupa u odnosu na prošlogodišnji period – kupovali smo naftu za pedesetak dinara,

Tko zastupa interese seljaka?

»Seljak danas ima očajan status u društvu. Da je cijenjen, ne bi bila ovakva situacija u poljoprivredi. Moje je pitanje: koliko u Skupštini ima zastupnika koji su seljaci? Zatim, ako ih ima, pitam: zastupaju li oni interese seljaka ili samo slijede i slijepo prate politiku svojih stranaka? Kada krene neka od predizbornih kampanja ne možeš predstavnike raznih stranaka, istjerati sa salaša, sve dok se izbori ne završe, a onda se ponovno vidimo za 4 godine, za nove izbore«, kaže Pavle Kujundžić.

sredstva. To je dobar način da se izvrši regionalizacija poljoprivredne proizvodnje. U svakoj regiji postoji više specifičnosti poljoprivredne proizvodnje i ovaj će program razvijati upravo te specifičnosti.«

VAŽNOST STRATEGIJE RAZVOJA POLJOPRIVREDE

Govoreći o radu udruga poljoprivrednika, Pavle Kujundžić, ujedno i predsjednik Skupštine Udruge poljoprivrednika Subotice, kaže kako su ove udruge važne, jer zastupaju interese seljaka.

»Kada se netko hoće učlaniti u udruhu, nije pravo pitanje u startu: što ti meni možeš pomoći, nego je pitanje: što budući član može pridonijeti za rješenje postojećih problema. Ako si član udruge, hajmo skupa probati naći rješenje problema, a ako to radi nas 50 ili 500 seljaka, vjerojatno ćemo lakše doći

do rješenja, nego kad to pojedinač rješava. To je smisao postojanja udruga poljoprivrednika. Udruge su neprofitne i uglavnom se bave zastupanjem interesa seljaka. One ukazuju na probleme i onda se pokušavaju naći odgovarajuća rješenja. Ponekad se u tome uspijeva, a ponekad ne. Oni koji odlučuju, ponekad nas pitaju, ponekad ne, ponekad usvoje naše mišljenje, a ponekad ne. Imamo kontakt s Ministarstvom poljoprivrede i povratne informacije. Znamo za naše probleme i zajednički ih pokušavamo rješavati. Kada čitamo popis članova Vlade, predzadnji na popisu je ministar poljoprivrede, a posljednji ministar za ljudska i manjinska prava. U ovoj državi, koja je agrarna zemlja, ministar poljoprivrede morao bi biti drugi čovjek u svakoj vladi i trebao bi raspolagati solidnim agrarnim proračunom, a ne tankom kasom. Međutim, to kod nas nije slučaj. Dio proračuna

za seljake iz republičkog proračuna trebao bi iznositi 5-6 posto, a završio je na malo preko 3 posto. To je malo novca kojim raspolaže Ministarstvo poljoprivrede, iako ima volju i želju pomoći seljacima.

Zaključujući kako je poljoprivredna proizvodnja svijetla točka gospodarstva ove države, Pavle Kujundžić ističe i veliki problem nedostatka nacionalne strategije razvoja poljoprivrede

»Države u okruženju imaju nacionalnu strategiju razvoja poljoprivrede. Te strategije izrađuju stručnjaci koji gledaju 10-15 godina unaprijed i dobro se zna što će se raditi u sljedećih 5 godina u poljoprivrednoj proizvodnji. Kod nas takva strategija ne postoji i ne možemo planirati. Znači, seljak ne zna na što se orijentirati, za koju proizvodnju se opredijeliti, a trebao bi znati kako će imati potporu sljedećih pet godina za tu vrstu proizvodnje. Udruge poljoprivrednika već odavno predlažu da se donese zakon o subvencijama i da se kaže što će se subvencionirati te i te godine. Kod nas se sve odvija od prilike do prilike, seljak je uvijek na nekoj klackalici. Dakle, priča je slična kao i prethodnih godina. Poljoprivreda je jedina koja u ovom trenutku pravi tu novostvorenu vrijednost, a čini se kako političari razmišljaju tako da se tu još može uzeti, pa daj da cijedimo, ionako će opet sve biti posijano. Seljaci se bune jer nemaju novca, političari misle kako seljaci ipak imaju novca, pa ne treba žuriti sa subvencijama, seljaci će malo štrajkati glađu, netko će si odsjeći prst, onda će se malo zapušiti rupe i tako iz godine u godinu. Mislim da otkupne cijene neće biti puno više od prošlogodišnjih i to će za neke značiti kraj što se tiče poljoprivredne proizvodnje. Koliki god bili prinosi, trenutačno nisam siguran ni u što, da bih rekao gdje treba ulagati. Ozbiljno planirati je teško. Inače, promjena proizvodne strukture ne ide ni brzo ni lako i u tome je seljacima potrebna pomoć države. Evo, sada je u trendu priča o proizvodnji organske hrane. To je biznis za bogate zemlje, a ne za nas, jer takve proizvode kupuje bogatiji sloj stanovništva.

Takvi proizvodi moraju biti skuplji čim se gaje bez umjetnog gnojiva i sredstava za zaštitu bilja. Time su manji prinosi i ti proizvodi moraju biti skuplji. Možda se varam, ali takvu proizvodnju ne vidim kao obećavajuću, zbog niske kupovne moći ovdašnjeg stanovništva«, tvrdi Pavle Kujundžić.

Zvonko Sarić

va za navodnjavanje«, kaže Pavle Kujundžić i kao dobru mjeru navodi uključivanje lokalnih samouprava u kreditiranje seljaka.

»Jako je dobro što se i Subotica našla među 87 općina i gradova čiji su predstavnici potpisali protokol o suradnji s Ministarstvom poljoprivrede o dugoročnom kreditiranju poljoprivredne proizvodnje, koje će se provoditi kroz lokalne fondove za razvoj poljoprivrede. Protokol predviđa odobravanje dugoročnih kredita poljoprivrednicima. Ministarstvo poljoprivrede i lokalna samouprava izdvojiti će po 25 posto sredstava, a ostatak bi financirale banke. Kamata od 4 posto je povoljna, s tim da Ministarstvo i lokalna samouprava neće naplaćivati kamatu na svoja

Primjer Danske

»Obrazovanje znači puno kada se proizvodi i to bi trebao biti jedan od kriterija za bavljenje ovom proizvodnjom«, kaže Pavle Kujundžić. »Vidite, u državi Danskoj, u kojoj je po mom mišljenju područje agrara najuređenije na svijetu, da bi se netko bavio poljoprivrednom proizvodnjom mora ispuniti 3 uvjeta: prvo, da ima svoju zemlju, zatim da ima završenu poljoprivrednu školu, i treće, da ima državni certifikat koji se stječe pred državnim povjerenstvom. Kad se ispune ta tri uvjeta, onda se u Danskoj možeš baviti poljoprivrednom proizvodnjom. Ježim se kad netko kaže: moj djed i baka su živjeli na selu, pa se ja tako razumijem u poljoprivredu. Oprostite, ako su nečiji roditelji radili u tvornici Sever, to ne znači da se njihov sin razumije u elektromotore. Morat će se puno uložiti u obrazovanje i educiranje onih koji se bave, ili se žele baviti ovom vrstom proizvodnje. Tako će i efekti proizvodnje biti bolji.«

KRONOLOGIJA od 23. do 29. travnja

23. TRAVNJA 1743.

Ukazom kraljice *Marije Terezije* potvrđen je ugovor sklopljen između predstavnika Magistrata novooslobođene varoši Szent Mária (Sveta Maria, Subotica) i Kraljevske komore Ugarske da je naše mjesto, do sada subotički vojni šanac, steklo status povlaštene, slobodne kraljevsko-komorske varoši. Drukčije, izdvojeno je iz sklopa Potiske vojne krajine i prešlo je pod civilnu upravu.

23. TRAVNJA 1987.

Umro je književnik *Balint Vujkov*, po struci pravnik. Najveća zasluga mu je što je gotovo 57 godina sakupljao, obrađivao i komentirao prozno narodno stvaralaštvo podunavskih Hrvata, osobito Bunjevaca,

na cijelom teritoriju nekadašnje SFRJ, zatim Austrije, ČSSR, Mađarske i Rumunjske. Do smrti mu je objavljeno više od dvadesetak knjiga, posthumno gotovo isto toliko. Rođen je 27. svibnja 1912.

23. TRAVNJA 1996.

U društvo književnika Vojvodine primljeni su: *Viktorija Aladžić* (r. *Vujković-Lamić*), *Lazar Franciškić*, *Laura Kovač*, *Boško Krstić*, *Snježana Rončević* i *Ante Vukov*, autori poznati po svojim pjesničkim, proznim i esejističkim ostvarenjima.

24. TRAVNJA 1975.

Zvanje zaslužnih sportaša Jugoslavije stekli su stolnotenisači *Vilim Harangozo* i *Josip Gabrić*, hrvачi *Sreten Damjanović* i *Boško Marinko*, nogometaš *Tihomir Ognjanov Bata*, rukometašice *Erika Tot-Simić*, *Magda Hegediš* i *Anka Evetović*, boksač *Dragan Vujković*, džudistica *Mileva Vasić* i sportski jedriličar *Milan Glogovčan*.

24. TRAVNJA 2004.

U izdanju Hrvatskog akademskog društva objavljen je I. svezak Leksikona podunavskih Bunjevaca i Šokaca. Sadrži osamdesetak natuknica pod slovom »A«, glavni urednik je dr. *Slaven Bačić*.

25. TRAVNJA 1883.

Gradsko vijeće je profesoru i historiografu *Istvánu Iványiju* povjerilo pisanje povijesti grada Subotice. Već nakon tri godine tiskan je prvi svezak pod naslovom »Sazabádka szabad király város története« (Povijest slobodnog kraljevskog grada Subotice). Drugi svezak pod istim naslovom tiskan je 1892.

25. TRAVNJA 1973.

U Zagrebu je umro odvjetnik dr. *Mihovil Katanec*, istaknuti društveni, politički i kulturni djelatnik u Subotici između dvaju svjetskih ratova, te Društva bačkih Hrvata u Zagrebu 1941.-1945., a i neko vrijeme poslije Drugog svjetskog rata u Subotici.

26. TRAVNJA 1954.

Glasoviti violinist *Zlatko Baloković*, američki državljani hrvatskog podrijetla, priredio je u velikoj dvorani Narodnog kazališta veoma uspješni koncert. Izvodio je djela južnoslavenskih, čeških i njemačkih skladatelja. Prigodom svog prvog gostovanja prosinca 1946. proglašen je počasnim građaninom grada Subotice.

26. TRAVNJA 1991.

U katedralnoj crkvi sv. Terezije Avilske pokopan je subotički biskup *Matiša Zvekanović*, rođen 1913. Pogrebni obred predvodio je kardinal dr. *Franjo Kuharić*, a sudjelovao je i papinski nuncij mons. *Montalva*, te drugi crkveni velikodostojnici, uglednici i vjernici.

26. TRAVNJA 1997.

U Velikom parku na Paliću obnovljen je i ponovno postavljen na staro mjesto nekadašnji nezaobilazni meteorološki stup. Podignut je negdje oko 1870. u vrijeme kada je građeno paličko lječilište.

27. TRAVNJA 1844.

Rođen je *Ago Mamužić*, glavni gradski nadodvjetnik, spisatelj, novinar i nakladnik. Skupa s *Matijom Antunovićem*, *Ambrozijem Šarčevićem*, *Boškom Vujićem*, te bliskim rođakom *Lazarom Mamužićem*, bio je pokretačem i utemeljiteljem nekoliko kulturnih i drugih društava, pokraj ostalog i Pučke kasine. Izdavao je i svoj list. Umro je iznenada 1902.

27. TRAVNJA 1848.

Na trgu ispred Gradske kuće, pod slobodnim nebom – kako je zapisao onovremeni kroničar – održana je javna skupština na kojoj su proglašeni novi, revolucionarni zakoni o nacionalnim slobodama i o ravnopravnosti žitelja pred zakonom, o ukidanju urbarnih, tj. crkvenih dažbina, zatim o ravnopravnom i skupnom podmiranju javnih troškova, te konačnom ukidanju plemićkih povlastica i feudalnih odnosa općenito.

27. TRAVNJA 1995.

U Velikoj vijećnici Gradske kuće predstavljen je »Imenoslov bačkih Bunjevaca« iz pera subotičkih autora *Marka Peića* i *Grge Bačije*, nakladom NIP Subotičke novine i Matice srpske iz Novog Sada.

27. TRAVNJA 2006.

Dekan Ekonomskog fakulteta dr. *Pere Tumbas* promovirao je desetero magistara ekonomskih znanosti uručivši im diplome. Time su se priključili plejadi 358 magistara, koji su na ovom fakultetu magistrirali od 1965. godine.

28. TRAVNJA 1744.

U sjedištu Bačke županije plemićima su proglašeni *Antun* i *Nikola Ivanković*, te članovi njihovih obitelji. Toponim Željeznička postaja Ivanković čuva uspomenu na ovu veliku obitelj, koja je dala niz uglednika.

28. TRAVNJA 1941.

Po naredbi peštanske profašističke vlade pristupilo se protjerivanju svih kolonista iz Bačke, koji su u nju doseljeni poslije 31. prosinca 1918. Ova oštra naredba teško je pogodila oko 150 tisuća žitelja iz ovih krajeva, pretežito južnoslavenskog podrijetla, među njima i više tisuća iz Subotice i okolice.

28. TRAVNJA 1946.

U Tavankutu su, kao i u ostalim naseljima u okolici grada, prve poljodjelske parcele predane u posjed agrarnim interesima. Onovremeni »povijesni događaj« obilježen je pompoznom povorkama, kulturno-umjetničkim programima i narodnim veseljem.

29. TRAVNJA 1953.

Operni ansambl subotičkog Narodnog kazališta prikazao je praezvedbu prve bunjevačke opere Dužijanca, skladatelja dr. *Josipa Andrića*. Orkestrom je ravnao maestro *Milan Asić*. Potonjih godina Dužijanca je uvrštena u repertoar drugih kazališta, među njima i osječkog Narodnog kazališta.

29. TRAVNJA 1955.

Nakon višemjesečnih priprema objavljen je prvi svezak novopokrenutog časopisa za književnost i društvena pitanja *Rukovet*. Devetočlano uredništvo činili su: dr. *István Braun*, *Mihajlo Dejanović*, *Geza Gulka*, *Mirko Huska*, *Estera Ivković*, *Josip Klarski*, *Lazar Merković*, *Stevan Palić* i *János Urbán*. Glavni i odgovorni urednik bio je *Lazar Merković*. *Rukovet* je ušla u 56. godinu redovitoga izlazenja, sadašnji urednik je *Boško Krstić*.

Izložba Milice Rakić u Galeriji »dr. Vinko Perčić«

SUBOTICA – Prema najavama, jučer (četvrtak 22. travnja) u Galeriji »dr. Vinko Perčić« otvorena je izložba radova *Milice Rakić*, multimedijalne umjetnice iz Beograda. Izložba se može pogledati do 5. svibnja svakog radnog dana od 10 do 14 sati, i od 16:30 do 19 sati.

Drugi dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića

PLAVNA – Drugi po redu Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića bit će održani u Plavni u subotu i nedjelju, 24. i 25. travnja, u organizaciji mjesnog HKUPD-a »Matoš«. Manifestacija počinje u subotu, 24. travnja, u 9 sati okupljanjem slikara i otvorenjem Likovne kolonije u OŠ »Ivo Lola Ribar« (M. Tita 50).

Doček gostiju i uzvanika očekuje se u 15 sati također u školi, a u 15:30 počinje svečano otvorenje manifestacije u sklopu kojega će dr. sc. *Sanja Vulić* iz Zagreba održati predavanje na temu: »Josip Andrić i Slovačka«. U 16:30 manifestacija se nastavlja kulturno-umjetničkim programom u školskom holu, nakon čega slijedi sveta misa u mjesnoj crkvi u 18 sati i zajednička večera u 19 sati.

Drugog dana manifestacije, 25. travnja, program počinje svetom misom u mjesnoj crkvi u 9 sati i 30 minuta. Nakon mise program se nastavlja u holu škole, gdje je predviđeno razgledanje izložbe radova nastalih na likovnoj koloniji. Predavanje na temu »Poetska galerija A. G. Matoša« održat će prof. *Katarina Čeliković* iz Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, a početak je u 11 sati.

Za 12 sati najavljen je koncert glazbenih djela *Josipa Andrića*, nakon kojega će za sve sudionike biti priređen zajednički ručak, kojim će ujedno manifestacija biti zatvorena.

Izložba »Paralelni procesi« u Osijeku

OSIJEK – Izložba radova mladih akademskih likovnih umjetnika iz Vojvodine pod nazivom *Paralelni procesi* u Club-galeriji »Magis« u Osijeku (Europska avenija 6) otvara se u subotu, 24. travnja, u 12 sati. Izložba je rezultat suradnje Umjetničke akademije iz Osijeka i Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata iz Subotice.

Posjetitelje će pozdraviti dekanka Umjetničke akademije prof. dr. sc. *Helena Sablić-Tomić*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*, o postavu će govoriti povjesničarka umjetnosti *Olga Šram*, a izložbu će otvoriti zamjenik gradonačelnika Osijeka *Ivan Vrdoljak*. Program vodi *Mirna Šmit*.

Na izložbi »Paralelni procesi« svoje će radove predstaviti *Vera Đenge*, *Goran Kujundžić*, *Srdan Milodanović* i *Lea Vidaković*. Ovo je druga izložba u nizu, nakon postava u Modernoj galeriji »Likovni susret« u Subotici (3.-30. srpnja 2009.).

»Suvremeni hrvatski nakit« u Novom Sadu

NOVI SAD – Izložba »Suvremeni hrvatski nakit« bit će otvorena u utorak, 27. travnja, u Muzeju grada Novog Sada (Dunavska ulica 29). Otvorenje je u 19 sati. Organizatori izložbe su Muzej grada Novog Sada, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici i Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata. Inače, ista izložba moći će se pogledati u okviru manifestacije »Noć muzeja« (15. svibnja) u prostorijama Turističke organizacije Novog Sada.

Predstavljanje knjige i CD-a »Hajdemo zajedno«

SUBOTICA – Knjiga duhovne poezije i nosač zvuka pod zajedničkim nazivom »Hajdemo zajedno«, autorice knjige *Mirjane Jaramazović* te u glazbenoj izvedbi *Marije Jaramazović*, bit će predstavljeni u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće u sljedeći petak, 30. travnja, u 19 sati. U programu nastupaju tamburaški sastav »Ravnica«, VIS »Proroci«, Marija Jaramazović i *Filip Čeliković*, te recitatori Hrvatske čitaonice.

Knjiga je objavljena u nakladi Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i Hrvatske čitaonice uz potporu autorice, a CD album izdaje »Laudato« iz Zagreba.

Travanjski broj »Matice«

ZAGREB – Sredinom travnja iz tiska je izašao četvrti broj »Matice« u 2010. godini, koja po običaju donosi obilje priloga iz života Hrvata u domovini i diljem svijeta. Novi broj časopisa, među ostalim, piše i o novom svesku Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, kao i o književnoj večeri posvećenoj Tinu Ujeviću u organizaciji Zajednice Hrvata u Beogradu.

»Dragi čitatelji Matice diljem svijeta, u našem i vašem interesu je da naš mjesečnik zabilježi svaki važan događaj iz vaših sredina. Stoga vas i ovaj put pozivamo da s nama surađujete. Pišite nam vijesti i šaljite fotografije, kreirajte s nama sadržaj Matice pišući nam o tome što biste željeli čitati.

Učinimo Maticu uistinu mostom hrvatskog zajedništva«, poručuju iz uredništva ovoga mjesečnika u izdanju Hrvatske matice iseljenika.

Premинуo književnik Branimir Donat

ZAGREB – Književni kritičar, esejist, publicist, prevoditelj i nakladnik *Branimir Donat* preminuo je 15. travnja u 76. godini u svom domu u Zagrebu, piše Hina.

Branimir Donat, pravim imenom *Tvrtko Zane*, rođen je 1934. u Zagrebu. Bio je urednik u Nakladnom zavodu Matice hrvatske, a radio je i kao profesionalni književnik. Pisao je kolumne i komentare u različitim novinama, a bio je i vrlo aktivan kao urednik u izdavačkoj kući »Dora Krupićeva«, u kojoj je objavljivao knjige i autore koji su bili prešućivani i zaboravljeni (među ostalim i knjige hrvatskih autora iz Vojvodine: »Avaške godine« *Milovana Mikovića*, »Moderna i njena mimikrija u postmoderni« *Jasne Melvinger*, »Mrsne pripovetke - antologija bunjevačke erotске priče« *Balinta Vujkova*, »Subotički kazališni zapisi« *Josipa Buljovčića*).

Uredio je djela desetak hrvatskih književnika za ediciju »Pet stoljeća hrvatske književnosti«, a sastavio je, između ostaloga, i »Antologiju hrvatske fantastične proze«. Na hrvatski jezik prevodio je djela francuskog književnika *Guillauma Apollinairea*.

Tijekom književno-kritičarskog djelovanja Branimir Donat otkrivao je nepoznate pisce i njihove zaboravljene knjige, a tiskao je i »Crni dossier«, knjigu sudskih i inih dokumenata o političkim zabranama djela hrvatske književnosti u razdoblju komunizma.

Objavio je, uz ostalo, i knjigu »Politika hrvatske književnosti i književnost hrvatske politike«.

LIČKO ZAVIČAJNO DRUŠTVO IZ POŽEGE GOSTOVALO U VOJVODINI

»Vila Velebita« u Somboru i Subotici

Prošloga je petka i subote (16. i 17. travnja) Ličko zavičajno društvo »Vila Velebita« iz Požege održalo bačku mini turneju, priredivši koncerte u Somboru i Subotici. Ovo društvo osnovano je 1996. godine s ciljem promicanja kulturno-povijesnog naslijeđa Like izraženog najviše kroz izvorni lički folklor.

»Zavičajno društvo 'Vila Velebita' njeguje tradicijsku glazbu i folklor onog zavičaja iz kog smo mi davno otišli«, kaže za HR predsjednik ovog društva od njegova osnutka prof. dr. sc. *Josip Frajdić*. »Zato nam je i zadaća sačuvati tu izvornu tradicijsku glazbu i uglazbljenu ličku, štokavsku riječ, koja je već pomalo pred izumiranjem. Ovo zavičajno, odnosno kulturno-umjetničko društvo je na pravom putu da iz zaborava izvuče sve te stare napjeve koji su pjevani kod

žetve i sjetve, kosidbe i prosidbe. To su, dakle, one pjesme koje nas podsjećaju na djetinjstvo i na kraj iz kog smo došli. U širem smislu brojimo nekoliko stotina članova, a samo kulturno-umjetničko društvo sastavljeno je od mješovitog pjevačkog zbora koji broji 28 članova, a prati ga veliki tamburaški orkestar Glazbene škole 'Krešimir

Baranović' iz Požege«, objašnjava *Fajdić*.

Svojim izvedbama ličkih izvornih pjesama, mješoviti pjevački zbor ovog društva s velikim tamburaškim orkestrom oduševio je okupljene u Hrvatskom domu u Somboru, a dan kasnije isti program izveo i u Velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u Subotici.

Josip Fajdić, predsjednik udruge »Vila Velebita«

ce nekoliko pjesmama Beatlesa, u prelijepo raspisanim aranžmanima.

Subotnje prijepodne pedesetak gostiju iz Požege iskoristilo je za razgledanje Sombora: u zgradi Županije pogledali su čuvenu sliku *Ferencza Eisenhuta* »Bitka kod Sente«, a grad i njegove znamenitosti predstavili su im prof. *Matija Đanić* i član Gradskog vijeća *Mata Matarić*.

Ni prigodom boravka u Subotici Požešani u pratnji svojih domaćina iz HKC-a »Bunjevačko kolo« nisu propustili vidjeti ljepote tog grada na sjeveru Bačke. Oni su obišli Gradsku kuću, gdje su upoznali povijest te zgrade, zatim pogledali aktualne izložbe u Gradskom muzeju te posjetili obližnje jezero Palić.

Z. G. / D. B. P.

Osim izvornih ličkih pjesama, mogle su se čuti i lijepe starogradske pjesme pod vodstvom dirigenta prof. *Marka Majstorovića*. Pod dirigentskom palicom prof. *Saše Botičkog* svoje je sviračko umijeće pokazao veliki tamburaški orkestar Glazbene škole iz Požege, s vokalnim solistom *Lukom Zvekićem*. Osim tradicijske, mogla se čuti i suvremena pop glazba, primjeri-

ZNANSTVENI KOLOKVIJ U ZAVODU ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA

Jakov Markijski u srednjovjekovnoj Ugarskoj

Znanstveni kolokvij »Jakov Markijski u srednjovjekovnoj Ugarskoj« bit će održan u ponedjeljak, 26. travnja, s početkom u 17 sati u prostorijama Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata (Harambašićeva 14) u Subotici.

Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata je prva profesionalna ustanova u području kulture, koja ima za cilj rad na očuvanju, unaprjeđenju i razvoju kulture vojvodanskih Hrvata. Temeljna programska misija Zavoda, određena osnivačkim aktom, sadržana je i u radu na znanstvenim, stručnim, razvojnim i primijenjenim istraživanjima u područjima kulture, umjetnosti i znanosti vojvodanskih Hrvata. Jedna od važnih pretpostavki za ostvarivanje na taj način

definirane misije, napose iz rakursa istraživanja koji referiraju na povijest Hrvata na ovim prostorima, jesu i istraživanja koja su povezana uz djelovanje Katoličke crkve, napose franjevačkog reda, što je izučavao mr. sc. *Dominik Deman* tijekom rada na magistarskoj tezi.

Predavanje čini izvadak iz magistarske teze pod nazivom »Jakov Markijski« koju je *Dominik Deman* 15. siječnja 2010. godine obranio na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Na osnovu historijske literature i povijesnih vrela izlaganje će pratiti djelatnost *Jakova Markijskog*, glasovitog franjevačkog propovjednika, misionara, inkvizitora iz strožeg ogranka reda – opservantskog u XV. stoljeću na

prostorima Ugarskog kraljevstva. Točnije, obuhvaća *Jakovljevo* pojavljivanje na ovim prostorima u razdoblju od 1432. do 1439., kao i 1457.-58. godine, i djelovanja koje je obuhvaćalo propovijedanje puku, borbu protiv krivovjerja, napose huzizma u područjima južne Ugarske, sakupljanje dokaza za Kapistranovu kanonizaciju, te diplomatsku misiju na ugarskom dvoru u vrijeme ugarskih kraljeva *Sigismunda*, *Alberta* i *Ladislava V.*

Dominik Deman rođen je 1977. u Novom Sadu, gdje je završio osnovnu i srednju ekonomsku školu. Diplomirao je na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Novom Sadu 2003. godine, te na Teološko-katehetskom institutu u Subotici

2004. Živi u Subotici gdje predaje povijest u srednjoj školi. Magistrirao je 2010. godine na Odsjeku za povijest, smjer Opća povijest srednjeg vijeka Filozofskog fakulteta u Novom Sadu. Uže područje njegova zanimanja usmjereno je na povijest srednjeg vijeka, povijest katoličke crkve i kršćanstva uopće. Objavio je više radova o značajnim Hrvatima (*Josip Jelačić*, *Ilija Okrugić*, *Franjo Štefanović*) i događajima iz povijesti Petrovaradina i Srijema, srednjovjekovnoj teologiji i dr., a tema magistarske teze je pozno-srednjovjekovna povijest franjevačkog reda i franjevac *Jakov Markijski*. Suradnik je »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca«.

KNJIGA »RATOVI, KOLONIZACIJE I NACIONALNA STRUKTURA SLAVONIJE U DVADESETOM STOLJEĆU« PREDSTAVLJENA U SUBOTICI

Od heterogene do etnički homogenizirane regije

Knjiga »Ratovi, kolonizacije i nacionalna struktura Slavonije u dvadesetom stoljeću« dvojice autora – *Ivana Lajića* i *Maria Bare* s Instituta za migracije i narodnosti u Zagrebu, predstavljena je prošloga tjedna u Subotici. Knjiga istražuje koliko su ratovi i kolonizacije u 20. stoljeću utjecali na demografski razvoj Slavonije i promjene demografskih struktura, a autori posebnu pažnju usmjeravaju na istraživanje uzroka promjena nacionalne strukture u ovoj višenacionalnoj regiji.

»Etno-nacionalna struktura stanovništva u Slavoniji je početkom stoljeća bila izrazito heterogena, što danas nije slučaj«, kaže jedan od autora knjige, prof. Mario Bara. »Razdoblje kada je Slavonija bila izrazito heterogeno naseljena i Srbima i Mađarima i Nijemcima je prošlo. Postupno je došlo do naglašene dvonacionalne strukture stanovništva, dok su sve ostale nacionalne manjine postajale sve manje zastupljene, kako brojčano tako i teritorijalno. Nakon posljed-

Slaven Bačić, Dragutin Babić i Mario Bara

njeg rata i raspada Jugoslavije, to područje je postalo izrazito nacionalno homogeno, tj. naseljeno većinom Hrvatima«, kaže Bara dodajući, kako ova knjiga može poslužiti i kao pomoć u boljem razumijevanju ljudskih iskustava i sudbina u tim procesima.

Predstavljajući knjigu, dr. Dragutin Babić s Instituta za

migracije i narodnosti u Zagrebu je istaknuo kako je demografska analiza dvaju posljednjih popisa stanovništva (1991. i 2001. godine) ukazala na značajnu depopulaciju većine gradova i općina u Slavoniji, osobito u područjima gdje je rat bio intenzivniji. Također, došlo je do apsolutnog i relativnog smanjenja srpske, ali i

ostalih manjinskih populacija, a s druge strane do povećanja hrvatske populacije.

Govoreći o perspektivama suživota na tim prostorima, Babić budućnost – nakon priznanja novih država – vidi u regionalizmu, odnosno povezivanju putem regionalne suradnje. »Naša ideja u Institutu je da nacionalne manjine budu provokatori suradnje, da budu uključene u odnose na način da potiču suradnju, a ne da budu u funkciji sukoba. Dakle, da ta priča ide drukčije, da bude provokativna u pozitivnom smislu suradnje među regijama, jer to je i europska politika. Mislim da je tu šansa za povezivanjem, i na tom tragu povezivanje Vojvodine i Slavonije, samo da se nađu modusi, itekako ima svog razloga«, kazao je Dragutin Babić.

Predstavljanje knjige »Ratovi, kolonizacije i nacionalna struktura Slavonije u dvadesetom stoljeću« održano je u organizaciji Hrvatskog akademskog društva iz Subotice.

D. B. P.

USKRSNI KONCERT KATEDRALNOG ZBORA »ALBE VIDAKOVIĆ« IZ SUBOTICE

Dvadeset godina pjevanja iz duše

Uskrsni koncert subotičkog Katedralnog zbora »Albe Vidaković«, održan u četvrtak 15. travnja u njima matičnom prostoru katedrale sv. Terezije Avilske, protekao je u znaku obljetnice. Naime, voditeljica i dirigentica s. *Mirjam Pandžić* i članovi zbora izveli su pred svojom vjernom publikom 20. koncert priređen u povodu toga velikog kršćanskog blagdana.

Osim djela hrvatskih skladatelja – neizostavnog *Albe Vidakovića*, te *Vinka Jelića* i *Đure Arnolda*, na programu se bile i skladbe *Ernőa Lánjija*, *Laszla Halmosa*, *Roberta Lowryja*, *Petera Josepha Wagnera*. Uz zbor je nastupio i orguljaš *Alen Kopunović Legetin*, koji se također predstavio i u solističkim točkama, izvevši skladbe *Johanna Sebastiana Bacha*, *Mate Leščana*, *Marie Theresie von Paradis* i *Charlesa Marie Widora*.

»Ovo je već 20. godina kako priređujemo uskrsni koncert«, kaže za HR voditeljica zbora s. *Mirjam Pandžić*. »Prva dva koncerta održali smo u Sinagogi, dok je još bila

uporabljiva, a ostale u katedrali. Trinaest puta s nama je nastupao Subotički tamburaški orkestar, a nekoliko puta i dječji zbor 'Zlatni klasovi', učenici Muzičke škole u

Zborom je ravnala s. Mirjam Pandžić

Subotici, naravno i orguljaš *Alen Kopunović Legetin*«, prisjeća se s. *Pandžić*.

Ona podsjeća kako koncerti Katedralnog zbora »Albe Vidaković« imaju izraženu duhovnu dimenziju. »Kada pjevaju, naši članovi kao vjernici proživljavaju to što izgovaraju. A ljudi prepoznaju radost pjevanje iz duše«, dodaje s. *Mirjam Pandžić*.

Podsjetimo, Katedralni zbor osnovan je 1973. godine u povodu proslave 200. obljetnice subotičke katedrale sv. Terezije Avilske. Od 1980. godine zbor nosi ime *Albe Vidakovića*, hrvatskog skladatelja, muzikologa i svećenika, podrijetlom iz Subotice. Zbor je mješovit, a čine ga amateri, ljubitelji sakralne glazbe. Trenutačno u zboru pjeva 35 članova različitih generacija.

D. B. P.

Intelektualno zajedništvo šokačkih i bunjevačkih Hrvata

»Šokačka grana« je uspjela izdići recepciju panonskog prostora i dati joj ozbiljne i znanstveno utemeljene predznake, o čemu svjedoče i radovi u zborniku, ocijenjeno je, među ostalim, na predstavljanju

Na Festivalu znanosti, koji je u ponedjeljak, 19. travnja, počeo u Osijeku i još nekoliko hrvatskih gradova i trajat će cijeloga tjedna, a tema mu je »Zemlja«, predstavila se »Šokačka grana« zajedno s udrugom građana »Urbani Šokci« iz Sombora.

Goste i posjetitelje pozdravila je *Vera Erl*, predsjednica »Šokačke grane«, a Zbornik s okruglog stola »Urbani Šokci 4« iz travnja prošle godine predstavili su: književnik iz Subotice *Milovan Miković*, predsjednica UG »Urbani Šokci« iz Sombora *Marija Šeremešić*, deka-

mayera u Osijeku, predstavljamo ovaj zbornik čija je tema također zemlja i šuma, Šokci i Bunjevci, za koje je zemlja blagostanje, sigurnost, kapital, bogatstvo, materijalno i duhovno, zemlja je zlato, zemlja su dukati, a ima li išta ljepše od dukata, zemlje i Šokca?«, rekla je Vera Erl u uvodu.

VIŠE OD STOTINU RADOVA

Goran Rem je pohvalio aktivnosti »Šokačke grane«, koja je iznjedrila nevjerojatnu šokačku energiju, o čemu svjedoče ova 4 sveska, 4

ogromnu energiju Vere Erl, koja je uspjela izdići prvu recepciju baš toga panonskog prostora i dati joj ozbiljne i znanstveno utemeljene predznake, o čemu svjedoče i radovi u zborniku, »gdje se o zemlji govori kao o iskonu, kao prostoru identitetske osobnosti koju baštinimo svi mi koji panonskom prostoru gravitiramo«. Sablić Tomić je potom prezentirala sadržaj zbornika spominjući sve one koji su si dali truda i vremena sudjelovati u ovom hvale vrijednom i korisnom projektu. Ali moram spomenuti i zamjerku i

i zahvalio na ustrajnom okupljanju već 5. godinu i to ne samo na okruglim stolovima, već i u ovakvim prigodama gdje se ocjenjuje pređeni put, a on je impresivan. Apostrofirao je pri tom brojne intelektualce, izdvajajući možda *Balinta Vujkova*.

Moram spomenuti, Milovan Miković je zavrijedio dugotrajan pljesak govoreći svoju pjesmu iz prve ratne godine, naslovljenu kao »Sveta bačka zemlja«.

I za kraj, Marija je Šeremešić također zahvalila šokačkoj grani i navela je kao »krivca« što u Somboru postoji udruga »Urbani

Vera Erl, Goran Rem, Marija Šeremešić, Milovan Miković i Helena Sablić-Tomić

Nastup skupine »Druga«

nica na Umjetničkoj akademiji u Osijeku dr. *Helena Sablić-Tomić* i urednik spomenutog Zbornika dr. *Goran Rem*.

Iza »Šokačke grane« su četiri okrugla stola, znanstvene sesije ukoričene u zbornike koji govore o sveobuhvatnosti rada i djelovanja, zatim »Šokačka čitanka«, a čitanka je da se čita i da se uči, jedan sveučilišni udžbenik, projekt nazvan »Šokački suvenir gradu«, tradicionalne manifestacije od Osijeka do Zagreba i još puno toga, istaknuto je ovom prigodom.

»Zato danas, na Festivalu znanosti, okupljeni u Rektoratu Sveučilišta Josipa Jurja Stross-

zbornika s više od stotinu radova čiji autori dolaze iz različitih sredina, iz različitih društvenih skupina, a svima je zajednički cilj baciti što više svjetla na zadanu tematiku, osvijetliti iz različitih kutova šokaštvo i šokački fenomen u cijelom panonskom prostoru. I to istraživačkih radova, istraživanja na terenu, mada ima tu i esejistike i druge vrste umijeća kojima se sve ovo podiže na višu, sveučilišnu razinu. Navodio je i primjere, apostrofirajući veliki rad *Ante Sekulića*, *Vlaste Markasovića*, *Ivice Čosića-Bukvića*, *Alojzija Stantića* i mnogih drugih.

S njim se složila i Helena Sablić-Tomić, ističući u prvi plan

Veri Erl i Mariji Šeremešić, koje se stidljivo i nadasve skromno, a što je vidljivo iz uvodnoga teksta, ograđuju da ne žele biti krovne udruge. Helena Sablić Tomić, dapače, smatra da to moraju biti i postati zamašnjaci koje će ostale šokačke udruge, na bolji ili manje bolji način, pokušati slijediti.

GOSTI IZ VOJVODINE

Milovan Miković je također srdačno zahvalio Veri Erl i »Šokačkoj grani« na pruženoj ruci bunjevačkim Hrvatima u susjednoj državi i istaknuo spremnost intelektualaca da u ponuđenim projektima sudjeluju,

Šokci« i realizacija zajedničkih projekata. Pohvalila se da dolazi iz Bačkog Monoštora, posljednjih dana čuvenog mjesta u ovom dijelu Europe, gdje su se susreli predsjednik RH *Ivo Josipović* i predsjednik RS *Boris Tadić* i dodala, da je jedan od zbornika s okruglog stola »Urbani Šokci 3«, Ugledni Šokci i Bunjevci, darovan obojici predsjednika.

U prigodnom programu sudjelovala je ženska vokalna skupina »Šokice«, samičar *Franja Verić*, studentice III godine studija glume na Umjetničkoj akademiji i popularna grupa »Druga«.

Slavko Žebić

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Pavao Pavličić

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Akademik, prozni pisac, književni povjesničar i prevoditelj Pavao Pavličić rođen je 16. kolovoza 1946. godine u Vukovaru. U rodnome je gradu završio osnovnu školu i gimnaziju, a na zagrebačkome je Filozofskome fakultetu studirao komparativnu književnost i talijanski jezik. Diplomirao je 1969., a doktorirao 1974. godine. Od 1970. asistent je na Odsjeku za komparativnu književnost, Katedra za poredbenu povijest hrvatske književnosti. Od 1975. docent, od 1980. izvanredni, a od 1985. redoviti je profesor. Vodio je kolegije iz poredbene povijesti hrvatske književnosti te iz teorije književnosti i metrike. Sudjelovao je na znanstvenim skupovima u Italiji, Njemačkoj, Francuskoj i Mađarskoj. Podjednako je zaokupljen znanstvenim i književnim radom. Kao znanstvenika zanimaju ga teme iz starije hrvatske književnosti i literarne teorije. Iz tog je područja objavio veći broj rasprava i nekoliko knjiga. Član je Matice hrvatske, Društva hrvatskih književnika i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Živi i stvara u Zagrebu.

U književnosti se pojavio 1972. godine maštovitim novelama »Lađa od vode« kojima je upozorio na novu, bitnu književnu intenciju, a to je maštanje bez granica

koje prirodno otvara put u irealno. Već u Pavličićevoj novelističkoj fazi (»Vilinski vatrogasci«, 1975. i »Dobri duh Zagreba«, 1976.) možemo primijetiti miješanje fantastike i postupaka karakterističnih za kriminalistički roman. Naime, u osnovi većine njegovih romana je struktura enigme, a fantastične elemente koristi pri stvaranju zapleta. U njegovim su romanima uočljivi i postupci karakteristični za tzv. zabavnu književnost: dinamična fabula (puna neočekivanih obrata), jednostavan izraz, plošni likovi, odnosno likovi svedeni na funkcije koje imaju u strukturi zapleta. Preuzeo je poetiku klasičnoga krimića

ubrzio stvorivši svoj tip detektivske proze.

Popularnost širega čitateljskog kruga stekao je svojim dinamičnim romanima koji su puni neočekivanih obrata, jednostavnog izraza u kojima se miješa zbilja i fikcija. Vrlo je plodan književnik koji je u svome bogatom književnom opusu objavio sljedeće romane: »Plava ruža« 1977., »Stroj za maglu« 1978., »Umjetni orač« 1979., »Večernji akt« 1981., »Slobodni pad« 1982., »Eter« 1983., »Kraj mandata« 1984., »Čelični mjesec« 1985., »Trg slobode« 1986., »Krasopis« 1987., »Rakova djeca« 1988., »Sretan kraj« 1989., »Koraljna vrata« 1990., »Rupa na nebu« 1992., »Nevidljivo pismo« 1993., »Škola pisanja« 1994., »Diksilend« 1995., »Zaborav« 1996., »Pokora« 1998., »Numerus clauses« 1998., »Nepovrat« 1999., »Pasijans« 2000., »Pjesma za rastanak« 2000., »Kronika provincijskog kazališta« 2002., »Tužni bogataš« 2002., »Mrtva voda« 2003., »Melem« 2003., »Krvnik u kući« 2004., »Odbor za sreću« 2004., »Zmijaska serenada« 2005. godine. Iako nije izrazito usredotočen ni na jednu sredinu, Zagreb je, uz Vukovar, najčešće mjesto radnje njegovih romana.

U Pavličićevim je romanima vidljiva neraskidiva veza znan-

stvenog i književnog interesa. Velik broj glavnih junaka ima neke veze s njegovim zvanjem. U romanu »Koraljna vrata« filolog Krsto Brodnjak odlazi na Lastovo pregledati stare spise među kojima pronalazi dva izgubljena pjevanja Gundulićeva »Osmana« koja počinju pokazivati čudesna ljekovita svojstva. Na kraju romana će uništiti rukopis i vratiti se u Zagreb. U »Rupi na nebu« glavni je lik prevoditelj koji otkriva zagrebačke gornjogradske podzemne hodnike, a u romanu »Numerus clauses« u središtu je pozornosti student književnosti kao pripovjedač i njegov prijatelj, student medicine.

Osim romana, objavio je pet zapaženih knjiga feljtona (»Zagrebački odrezak«, 1985., »Inventura«, 1989., »Prolazna soba«, 1992., »Leksikon uzaludnih znanja«, 1995., »Zagrebački trgovi«, 1998.) te nekoliko knjiga lirske-memoarske naravi, ponajviše o svom rodnom Vukovaru: »Dunav«, 1983., »Šapudl« 1995., »Kruh i mast«, 1996., »Vodič po Vukovaru«, 1997., »Vesele zgode djeda i bake« 2000. godine.

Pavličić je jedan od najplodnijih i najčitanijih suvremenih hrvatskih književnika. Uz to je stekao zavidan znanstveni ugled, posebice kao istraživač hrvatskoga književnoga baroka.

JEZIČNI SAVJETNIK

Smijeh i smiješak

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

U starijem se jeziku riječi *smijeh* i *smiješak* nisu razlikovale, no u današnjem hrvatskom književnom jeziku između njih postoji razlika. Najlakše ju je uočiti na primjerima. Smijeh može biti zvonak, glasan, ali i tih, u smijeh možemo prasnuti, od smijeha pucati, kidati se, krivit, savijati... Smijati se možemo glasno, tiho, zvonko, često, rijetko... U navedenim sklopovima ne bismo mogli

upotrijebiti riječi *smiješak*, osmijeh, smiješiti se ili osmijehivati se. Na nečiju se glupost možemo smijati, ali joj se sigurno ne ćemo smiješiti. Nasmiješiti nam se može, primjerice, sreća ukoliko dobijemo sedmicu na lotu. A u današnje vrijeme kažemo da nam se sreća nasmiješila i kada imamo posao i redovito za njega primamo plaću. Poželjno je, u ovim teškim vremenima, često se smiješiti, ali i od srca se nasmijati.

U susret blagdanima i događanjima

Vajska – Danas, 23. travnja, na blagdan Sv. Jurja u istoimenoj župnoj crkvi u Vajskoj slavi se svečano proštenje. Sveta misa koju će predvoditi generalni vikar preč. *Slavko Večerin* započinje u 10,30 sati.

Subotica – Župa sv. Jurja će proslaviti župno proštenje u subotu, 24. travnja, svečanom svetom misom 10 sati.

Stari Žednik – U nedjelju, 25. travnja, na blagdan Sv. Marka Evanđeliste, zaštitnika župne crkve u Starom Žedniku, bit će slavljenno proštenje. Ove godine crkva u Žedniku obilježava 100. obljetnicu postajanja. Crkva je građena od 1910.-1912. i posvećena u čast svetoga Marka Evanđeliste. Nakon svečane svete mise koja započinje u 10 sati započet će slavlje velikog jubileja koje će trajati godinu dana. Trodnevica, kao duhovna priprava za ovaj jubilej započela je jučer, u

četvrtak 22. travnja, a nastavlja se i danas (petak) i sutra (subotu) 23 i 24. travnja. Po riječima tamošnjeg župnika preč. *Željka Šipeka*, jubilej će započeti duhovnom pripremom, dok će se idućih godinu dana organizirati razne manifestacije ovim povodom. Bit će organizirana i središnja proslava 100. obljetnice, o kojoj ćemo čitatelje naknadno obavijestiti.

Blagoslov žita

Nakon misnog slavlja u Starom Žedniku, obaviti će se i obred blagoslova žita, koje se po tradiciji obavlja na blagdan Sv. Marka. Blagoslov žita bit će obavljen na obližnjoj njivi obitelji *Zelić*, na kojoj će se ove godine održati i manifestacija »Takmičenje risara«. Ovim događajem službeno počinje i proslava ovogodišnje Dužijance 2010. godine.

Đurđin – Proštenje u Đurđinu je na blagdan Sv. Josipa Radnika, koji obilježavamo 1. svibnja. Sveta misa počinje u 10 sati.

Kalman Žigmanov – Žigo (1931.-2010.)

Tiho, kako je i živio, pomiren s ljudima i Bogom, preminuo je 16. travnja. Zemni ostaci pokopani su u *pisak* Tavankutskog groblja. Hvala svima na riječima utjehe.

Krijepi nas nada da oni koji su za života svjedočili ljubav, koji su voljeli i bili voljeni ne umiru!

Supruga Ruža, djeca Marija, Pere, Tome, Ana i Kata, s obiteljima.

ZAVRŠEN NATJEČAJ ZA HOSANAFEST 2010.

Odabrano 15 natjecateljskih pjesama

Ove će godine biti održan peti po redu Festival hrvatskih duhovnih pjesama – HosanaFest. Mjesto održavanja je Dvorana sportova u Subotici, a datum – nedjelja, 5. rujna. Slogan ovogodišnjega festivala je »To je vjera naša, njom se dičimo!« HosanaFest je natjecateljski festival dobrotvornoga karaktera s ciljem pomoći Humanitarno-terapijsku zajednicu za pomoć ovisnicima – Hosana, koja djeluje na teritoriju Subotičke biskupije.

Na natječaj je pristiglo ukupno 39 skladbi. Pjesme koje su izborile pravo sudjelovanja na HosanaFestu 2010. poredane su abecednim redom naziva skladbe: »Bog je s nama« – *Jelena Barić* (Split), »Božji mirisni cvijet« – *Tamara Babić* (Subotica), »Kriste, Ti si ljubav« – »Totus tuus« (Zagreb), »Kruniš me dobrotom« – »Petrus« (Bački Monoštor/Sombor), »Ljubljani Isuse« – *Zvonimir Kalić* (Vrpolje/Đakovo), »Ljubav neka osvane« – *Snježana Kujundžić* (Subotica), »Marijo Propetoga Krista« – »Stope« (Blato/Korčula), »Po(r)uka« – »Novo Nebo« (Zenica), »Put« – »Savao« (Zagreb), »Susret« – »Gospa Jezerska« (Zagreb), »Svjetlost« – *Veronika* (Podgora/Makarska), »Zagrljeni u duši« – »Proroci« (Subotica), »Živjeti po Tvom« – *Antonia Perak* (Zagreb), »Živo zaželi« – »Mihovil« (Split), »Život što mi Nebo daruje« – *Emanuel Majstorović* (Velika Gorica).

Izvođači, čije su skladbe uvrštene u program festivala, trebaju studijsku snimku dotične skladbe, te njenu matricu, dostaviti Organizacijskom odboru najkasnije do 20. svibnja 2010. Organizacijski odbor zahvaljuje svima koji su se odazvali i prijavili pjesmu na natječaj HosanaFesta 2010.

BAČ, 15. SVIBNJA

Susret mladih Subotičke biskupije

»Učitelju dobri, što mi je činiti da baštini život vječni«, geslo je ovogodišnjeg susreta mladih, koji će ove godine biti održan u Baču 15. svibnja. Susret organiziraju mladi, odnosno Pastoral mladih u Subotici na čelu s vlč. *Marjanom Vukovim*.

I ove je godine otvoren natječaj na temu »Život vječni« i »Mladi katolici u suvremenom svijetu«. Sve literarne, likovne, fotografske i glazbene radove ocijeniti će stručni žiri, a najbolju pjesmu odabrat će mladi na samom susretu. Svi koji žele sudjelovati na ovogodišnjem susretu mladih u Baču mogu se prijaviti svojim župnicima, cijena puta je 100 dinara. Program počinje u 9 sati i završava se sv. misom u 18 sati u crkvi sv. Pavla u Baču.

UZ PETU OBLJETNICU IZBORA KARDINALA JOZEPHA RATZINGERA ZA PAPU BENEDIKTA XVI.

Ti si Petar – stijena

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Uponedjeljak smo proslavili petu obljetnicu izbora kardinala *Jozepha Ratzingera* za papu Benedikta XVI. Svaka smjena na papinskom prijestolju povijesan je događaj ne samo za Katoličku crkvu nego i za cijeli svijet. Petrova služba i u naše vrijeme je u službi jedinstva i ljubavi Katoličke crkve, ali i vrhovni, moralni autoritet svijeta.

Razmišljanja povodom papina dana uvijek su »i stara i nova«. Crkva je u prvom tisućljeću bila uvjerena da su biskupi Rima Petrovi nasljednici u službi. Kao što su biskupi nasljednici apostola u lokalnim crkvama, tako su rimski biskupi nasljednici Petrovi u sveopćoj Crkvi. Ona dakle vjeruje da Petar treba u svojoj specifičnoj službi imati nasljednike.

VIDLJIVI NAMJESNIK I PASTIR VJERNIKA

Argument za vjeru Katoličke crkve leži u samoj naravi Petrove službe. Petar je stijena, a to znači tlo na kojem se može graditi nerazorivost Crkve. Tko sluša i vrši Isusove riječi, gradi na stijeni, kaže Isus. Isus je molio da u vremenima kušnji Petrova vjera ne oslabi, te da on učvrsti braću u vjeri. Isus traži od svojih učenika da međusobno budu braća, a ne da jedni nad drugima vladaju. Petar, dakle, treba druge apostole učvršćivati u vjeri kako bi sve Crkve bile izgrađene na stijeni vjere. Očito je da ta služba ne može biti samo privilegij prve Crkve, nego da ostaje konstitutivni element Crkve za sva vremena. Crkva, naime, ostaje do kraja svijeta i Krist s njom. To znači da se Kristova molitva za Petrovu službu stalno nastavlja i da se Petrova služba neprestano treba događati. Krist je Petru predao ovlast da pase njegove ovce. On govori da će dovesti i druge ovce kako bi bio samo jedan pastir i jedan ovčinjač. Očita je ovisnost između jednog pastira i jedinstva stada. Krist je jedini pastir vjernika. No, poslije svog uskrsnuća odredio je Petra kao svog vidljivog namjesnika i pastira svih njegovih vjernika. Krist je, dakle, htio da pokraj njega, nevidljivog pastira, bude čovjek s namjesničkim autoritetom kako bi se zadržalo vidljivo jedinstvo stada, odnosno Crkve. Jedinstvo je konstitutivni element Crkve po kojemu ljudi mogu prepoznati da je Isus mesija poslan od Oca i spasitelj svijeta. To znači da bez njega nema ni Crkve. Stoga je i Petrova služba za jedinstvo

konstitutivni element Crkve za sva vremena. Tako je to shvatila čitava Crkva te je »factum ecclesiae« da Petar treba imati nasljednike. Povijesna je činjenica da je Crkva od drugog stoljeća priznavala biskupe Rima kao posjednike Petrove apostolske službe. Istodobno se iz tih argumenata vidi da se od drugog stoljeća biskupima Rima priznaje univerzalna vlast u čitavoj Crkvi.

SUOČAVANJE S IZAZOVIMA NOVOG VREMENA

Znamo za povijesni hod papinske službe od Istočnog raskola, pa onda Zapadnog raskola, do danas. Taj put niti je lagan, niti je ugodan. Ono što je uvijek za otajstvo Crkve misterij, jest činjenica da je »faktor čovjek« koji puta tako moćan da zasjeni i samo otajstvo. Tako se to događalo u povijesti, a ta tendencija postoji i danas. Međutim, trebamo uočiti jednu povijesnu paralelu. Prva stoljeća kroz svedočanstva mučenika na Petrovu stolicu su dolazili ljudi koji su često i mučeništvom i inače opravdavali svoju službu svetošću života. Prva tri stoljeća svi su pape i sveci sveopće Crkve. U kasnijim vremenima to su samo pojedine istaknute osobe. U novije vrijeme – od početka XIX. stoljeća ponovno su na Petrovoj stolici osobe sveta života. Ta paralelna povijesna činjenica daje nam za pravo naslutiti da su i naša vremena osobito teška vremena. U vrijeme krvavog progona i nastanka kršćanstva Petrova služba bila je herojska. U novija dva stoljeća ona je ponovno herojska služba. Tako je i životni put i služba »Petra naših dana« trnovit i svjedočki. Taj veliki mislilac i teolog na »kormilu« Crkve treba se suočiti s izazovima novoga vremena: vjerski relativizam, mentalitet potrošačkog društva i hedonizam. Praktični materijalizam jači je nego ikada. Stoji pred izazovima ali nije nijem. Odgovara, svjedoči, poučava, ohrabruje i stoji. Kako i ne bi kada je stijena.

Kršćani katolici ovih dana dakle razmišljaju, mole i svjedoče da u Benediktu XVI. prepoznaju Petra i njegovu službu. Podupiru je svojim molitvama solidarnošću i svjedočki. Papa je čovjek koji ulazi u povijest svijeta i daje osobiti pečat vremena u kojem živi, a kršćanstvo je toliko jako koliko je vjerno Kristu – velikom svećeniku – i zajedništvu onoga koji je stijena.

Papa je čovjek koji

ulazi u povijest svijeta

ta i daje osobiti pečat

vremena u kojem živi,

a kršćanstvo je toliko

jako koliko je vjerno

Kristu – velikom sve-

ćeniku – i zajedništvu

onoga koji je stijena

Prijedlog za nedjeljni ručak

GLAVNO JELO - PILETINA S PAPRIKAMA

Potrebno: 8 pilećih bataka, 20 ml ulja, 300 g luka, 3 češnja češnjaka, 100 ml bijelog vina, 200 ml temeljca, 1 crvena paprika, 3 žlice kuhane rajčice, 3 žlice slatke crvene mljevene paprike, lovorov list, vegeta, papar i suhi peršinov list.

Priprema: Sitno izrezati luk i češnjak, a papriku narezati na kockice. Luk pirjati na ulju. Kad dobije boju dodati češnjak i pileće batake. Sve posuti vegetom i popapriti, te meso peći oko 15 minuta. Povremeno protresti tiganj i dolivati vode koliko je potrebno. Dodati narezanu papriku, mljevenu papriku, lovorov list, rajčicu, peršin i vino. Zaliti temeljcem i nastaviti pirjati na laganoj vatri još oko 35 minuta. Povremeno promiješajte i ukoliko je potrebno dolijte vodu.

Batake poslužite tople uz kuhanu rižu ili pire od krumpira.

CEZAR SALATA

Potrebno: Glavica zelene salate, 2 šnite staroga kruha, 2 češnja češnjaka, maslinovo ulje, malo peršinova lišća, parmezan.

Za preljev: 2 kuhana žumanjka, žlica senfa, 2 žlice soka od limuna, 3 žlice maslinova ulja, so, papar.

Priprema: Salatu operite i listove posušite, stavite u dublju i veću posudu. Stari kruh narežite na

kockice, prelijte ih maslinovim uljem i pospite sitno rezanim peršinovim lišćem i češnjakom. Stavite kockice kruha u pećnicu na 200 stupnjeva da se zapeku i postanu hrskave. Kuhane žumanjke propasirajte i pomiješajte s maslinovim uljem, senfom i sokom od limuna. Sve posolite i popaprite te promiješajte. Preko listova salate stavite kockice kruha te sve prelijte pripremljenim preljevom i blago pomiješajte. Na kraju sve obilno (po želji) pospite parmezanom.

Savjet: Umjesto parmezana možete upotrebiti i naribani trapist.

DESERT - VOĆNA TORTA

Potrebno za koru: 100 g margarina, 100 g šećera u prahu, 2 žlice kiselog vrhnja, 3 jaja, 180 g brašna.

Potrebno za nadjev: 750 g zamrznutih ribizli ili bilo kog bobičastog zamrznutog voća i 150 g šećera u prahu.

Priprema: Istopite margarin i dodajte mu šećer, vrhnje, žumanjak i brašno. Napravite smjesu za koru i ostavite da odstoji oko pola sata. Razvucite tijesto debljine oko 2 cm, preko njega posložite voće i stavite u pećnicu zagrijanu na 180 stupnjeva.

Prethodno odvojite 100 g voća i od njega napravite pire. Od bjelanjaka i šećera u prahu umutite snijeg i pomiješajte ga s pireom. Pecite kolač oko pola sata, a onda preko nanesite snijeg od bjelanjaka i vratite u pećnicu peći još 20 minuta.

... i još po nešto...

Kako se suočiti s proljetnim umorom

Probudimo

Dolazak proljeća i pogledi u zrcalo otkrivaju nam kako smo se ponašali prema svome tijelu tijekom proteklih zimskih mjeseci. Dobro umotani u garderobu grickali smo u toplim domovima zalihe

hrane. Imali smo obilje vremena za pripremu delicija te kušanja i nesmetana uživanja. Dva su osnovna razloga nakupljanja viška kilograma tijekom proteklih mjeseci: Zbog hladnog, mračnog i vlažnog vremena tijekom zimskih mjeseci najveći se dio dana provodi u zatvorenom prostoru. Uglavnom se radi o minimalnim aktivnostima te intenzivnijem sjedilačkom načinu života. Naravno, ni sva ona tradicionalna jela koja su bila na jelovnicima nisu bila niskokalorična, nego baš suprotno.

Da bi i naše tijelo propupalo poput proljetnoga cvijeca, potaknimo sami svoj organizam unoseći dovoljno tekućine, pravilno se hraneći i pojačavajući tjelesnu aktivnost.

VODA

Najbolji čistač kojim se negujemo izvana, ali i iznutra, jest voda. Dovoljne količine mine-

A close-up photograph of a person's hands holding water. The water is splashing out from the palms, creating a dynamic, energetic scene. The person's face is partially visible in the background, smiling. The image is in color and has a high-contrast, slightly grainy texture.

A close-up photograph of a variety of fresh vegetables. In the foreground, there are several bright red tomatoes with green stems, a yellow corn cob, a yellow bell pepper, and two orange carrots. Behind them, a bunch of white onions with green tops is visible. The vegetables are arranged in a dense, overlapping cluster, showcasing their natural colors and textures.

A full-page photograph of a woman in her late 20s or early 30s, with dark hair tied back, running towards the camera on a gravel path. She is wearing a black tank top, black leggings, and bright yellow running shoes. The background features a lush green field, distant hills, and a sky with scattered white clouds. The lighting suggests it might be late afternoon or early morning.

Spasimo Zemlju, treba nam!

Dragi mali i veliki čitatelji, sve vas lijepo pozdravljam! U ovome broju Hrvatske riječi, kao što ste vidjeli, imate i podlistak koji je namijenjen upravo vama, pa ga slobodno pregledajte, rješavajte zadatke i uživajte.

Vjerujem da svi već znate da je jučer, 22. travnja, obilježan Dan planeta Zemlje. No, iako se ovaj dan obilježava samo jednom u godini, svaki dan bismo trebali voditi računa o našem planetu, jer kao što sam već rekla, on nam je potreban. Ne samo nama, nego i budućim generacijama. Dakle, i mi ga sada moramo čuvati i održavati. Pogledajte kako!

Kako ti možeš pomoći Zemlji?

Dan planeta Zemlje prvi je put obilježen 22. travnja 1970. godine. Otada se taj dan tradicionalno obilježava u cijelom svijetu. Svatko od nas može toga dana, ali i svakoga drugog, učiniti nešto kako bi zaštitio planet na kojemu

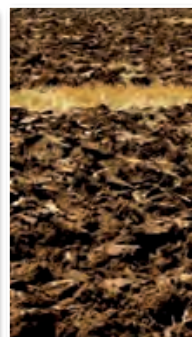
živimo. Što ti možeš učiniti? Pridruži se akciji čišćenja šume ili potoka. Možeš posaditi drvo. Sjeti se da sav otpad koji svakodnevno bacaš nije smeće. Razmisli što se od tog otpada može reciklirati, a što nikako ne bi smjelo završiti u kućnom otpadu, jer bi moglo zagaditi okoliš.

Staklo nije smeće

Staklo je materijal koji se može u potpunosti reciklirati, i to bezbroj puta. Zato staklene boce ili staklenke ne treba bacati zajedno s ostalim kućnim otpadom, nego ih treba odložiti u posebno označene kontejnere. Staklenoj boci bačenoj u prirodu treba 4000 godina da nestane.

Recikliraj papir

Gotovo 30 posto otpada koje stvori tvoja obitelj je papir - novine, papirnati ubrusi, razna ambalaža... Papir se također može reciklirati i zato se odlaže u posebne kontejnere.

Recikliranjem papira i ti ćeš pomoći čuvanju šuma, uštedi vode i energije te zaštititi okoliša.

Baterije su opasan otpad

Baterije u daljinskim upravljačima, mobitelima, walkmanima, satovima i ostalim uređajima prije ili kasnije prestanu raditi. One se ne smiju baciti s ostalim kućnim otpadom, jer u sebi sadrže teške metale koji nepovratno zagađuju okoliš. Stoga pronađi poseban kontejner u koji se odlažu stare baterije i o svojem otkriću obavijesti svoje ukućane i prijatelje – kako bi i oni znali kamo treba baciti istrošene baterije.

Opresno s plastičnim bocama

Svaki dan kupujemo sokove ili vodu u plastičnim bocama. Za razgradnju plastične boce prirodi trebaju stotine godina. Stoga i te boce treba odložiti u posebne kontejnere. No, prije nego takvu bocu ubaciš u kontejner, spljošti je – kako bi zauzela što manje mjesta.

Kako je nastalo tlo

Za vrućeg ljetnjeg dana kamena se zemljina kora veoma ugrijala. Noću se kamen hladio i pritom stezao. Stoga je pucao, drobio se i usitnjavao. To su kamenje odnosili potoci i rijeke. Ono se postupno drobilo i usitnjavalo, te su nastajali šljunak, sitni pijesak i napokon mulj. Slične se promjene zbivaju i danas. Da nastane 1 cm tla treba 100 godina.

Tko utječe na nastanak tla

Na nastanak tla utječu živa bića koja u njemu žive. Glista je osobito korisna za tlo. Ona jede lišće, travu i ostale ostatke biljaka, njima se hrani i tako gnoji tlo.

Od čega se sastoji tlo

Tlo se sastoji od vode, zraka, šljunka, pijeska, gline, mineralnih tvari i humusa. Prema količini sastavnih dijelova razlikujemo pet vrsta tla. Pješčano tlo – koje se nalazi uz velike rijeke i lako se obrađuje. Glineno tlo – koje je sivkastožućkaste boje i teško se obrađuje. Ilovača – je žutosmeđe boje i dodamo li joj gnojiva, postaje plodno tlo. Crljenica – je crvenkaste boje i nalazi se u primorju i na otocima, lako se obrađuje. Pogodna je za uzgoj povrća i vinove loze. Crnica – sadržava mnogo biljnih i životinjskih ostataka, najplodnije je tlo. Nalazi se kod nas u ravnicima.

Zašto je tlo važno

U tlo, zemlju, sije se ili sadi voće, povrće i žitarice. Voće, povrće i žitarice hrana su za ljude i životinje. Na tlu, zemlji rastu šume, livade i ostale biljke. Od nekih dijelova biljaka i životinja proizvodi se odjeća. Šume su najveće tvornice kisika potrebnoga za disanje.

Kako ti i ja možemo pomoći

Kviz znanja

Odgovori na sljedeća pitanja:

1. Za nastanak 1 cm tla potrebno je:
  - a) 100 godina
  - b) 5 tjedana
2. Tlo je:
  - a) kameni dio zemljine kore na kome ništa ne raste
  - b) rastresiti dio zemljine kore na kojemu rastu biljke i donose urod
3. Najplodnije tlo je:
  - a) glineno tlo
  - b) crnica
4. U tlo sijemo i sadimo:
  - a) voće
  - b) voće, povrće i žitarice
5. Najpoznatiji stanovnici tla su:
  - a) mačke
  - b) gliste
6. Što gliste rade u tlu?
  - a) žvaću trulo lišće, korijenje, ostatke voća, povrća i tako čiste zemlju
  - b) grade podzemne tunele
7. Prirodni ili biološki otpad su:
  - a) stare igračke i tenisice
  - b) ostaci voća i povrća
8. Kompost je:
  - a) zdravo i čisto tlo u koje možemo saditi biljke
  - b) onečišćeno tlo gdje ne možemo saditi ništa
9. Kad se obilježava Dan planeta Zemlje?
  - a) 22. ožujka
  - b) 25. kolovoza
10. Staklenoj boci bačenoj u prirodi da nestane treba?
  - a) 4000 godina
  - b) 20 godina

U tanjur stavi samo onoliko hrane koliko možeš pojesti, a onda to i pojedi.

Štiti i brani životinje, zemlja je i njihov dom kao i tvoj. Čuvaj biljke. Uživaj gledajući ih, jer kad ih ubereš one umiru.

Kada si u prirodi budi tih, poštuju prirodni mir, jer je on potreban svim živim bićima.

Sretneš li glistu, ostavi je na miru. Ako je na suncu zagriji je lišćem ili travom.

Ako u tvojoj blizini postoji kanta za biološki otpad, pobrini se da ga u nju i odlažeš, ti i tvoji ukućani.

Živiš li u kući, sagradi svoj kompost.

Poduči i svoje prijatelje o tome kako mogu i oni pomoći očuvanju planeta.

U SOMBORU PONOVO NA OKUPU VLASNICI OLDTAJMERA IZ VIŠE DRŽAVA

Izložba starih ljubimaca

Klub ljubitelja Citroenovih i oldtajmer vozila organizirao je prošle subote šeste po redu susrete starih četverokotača u Parku heroja ispred zgrade somborske Županije. Osim domaćina, okupili su se zaljubljenici starih vozila iz Subotice, Novog Sada, Beograda, Zrenjanina, kao i vlasnici oldtajmer vozila iz Hrvatske, BiH, Makedonije, Slovenije i Mađarske. Za razliku od prošlih godina, novost je bila burza rezervnih dijelova, što je bilo veoma korisno za vlasnike ovih vozila, pošto je veoma teško doći do pravih, odgovarajućih dijelova. Izložba je otvorena u 10 sati, a defile po gradskim ulicama započeo je u 14 sati.

Suorganizatori ovog susreta su kafe »Des Arts«, Milan Medić, Branko Maravić, Dragan Bokun

i Agencija za odnose s javnošću »Primer«. Gradsko vijeće Sombora podržalo je ovu već tradicionalnu manifestaciju dodjelom 70 tisuća dinara. Istoga dana, 17. travnja, u Somboru je započelo snimanje dokumentarno-igranog filma o košarkaškoj legendi podrijetlom iz Sombora Radivoju

Koraću – Žučku, za čije su prve kadrove iskorišteni i ovi stari automobili. Susret je trajao cijeli dan, a vlasnike oldtajmera i ljubitelje starih vozila su na PIK bungalovu u Somboru uz ručak zabavljali somborski tamburaši.

Z. G.

Gornji Tavankut

Foto: Marija Matković

23. travnja 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

Zrakoplovi

Protekli vikend i nekoliko prvih dana ovoga tjedna protekli su u potpunom kolapsu zračnog prometa, zbog pepela i dima koji su se podigli visoko u nebo nakon erupcije vulkana Eyjaf jallajoeukull na Islandu. Na tisuće zrakoplova ostalo je prizemljeno u zatvorenim zračnim lukama, a milijuni putnika zarobljeni u čekaonicama. Velika većina ljudi na ovim našim prostorima nije imala tih problema, jer ionako slabo putujemo...

FOTO KUTAK

Malko ukrivo!

KVIZ

Ivan Mažuranić

Koje se godine i gdje rodio Ivan Mažuranić, a koje je godine i gdje umro?
Koliko je godina bio prvi hrvatski ban pučanin?
Koliko je godina bio na čelu Matice ilirske?
Koje je veliko djelo dopunio?
A koje je njegovo veliko djelo na polju jezikoslovlja?
Kako se zove njegovo najpoznatije književno djelo?

Roden 11. kolovoza 1814. godine u Novom Vinodolskom, umro u Zagrebu 4. kolovoza 1890.
Od 1873. do 1880. godine.
Od 1858 do 1872. godine.
1844. dopunio je Gundulićevog »Osmana«
Skup s Josipom Uzarevićem sastavio je prvi moderan hrvatski rječnik od 40.000 riječi.
Smrt Small Age Čengića (1846.).

VICEVI

Ivičin otac ugodno se iznenadio vidjevši lijepo pospremljen krevet svoga sina. Ali, zabrinuo se opazivši pismo na jastuku u kojemu je pisalo sljedeće:

Dragi tata,
pišem ti ovo s velikom žalošću, ali znaj da je tako moralo biti. Pobjegao sam s mojom djevojkom Maricom, nemajući snage za scenu s tobom i mamom. Ona je strast moga života, ali vi to vjerojatno ne biste mogli shvatiti. Možda zbog njezinih tetovaža i pirsinga, ili zato što je dosta starija od mene. Na stranu što je i zatrudnjela. Živjet ćemo u njezinoj kamp prikolici u šumi, ali ne brini se. Imam petnaest godina i znam se starati o sebi, pa ću se brinuti i za nju i našu bebu. Ukoliko bude problema, pomoći će nam naši prijatelji iz hipi komune u susjedstvu...

P.S. Dragi tata, ništa od ovoga nije istina. Samo sam ti htio skrenuti pažnju na to kako ima mnogo gorih stvari od moje školske knjižice koja se nalazi na stolu. Ja sam preko kod Marka. Volim te i nazovi me kada bude sigurno, da dođem doma...

NOGOMET

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA
PALANKA – II. RAZRED**Karadorđevo – Sloga
igrali samo prvo poluvrijeme**

PLAVNA – Prilikom odigravanja prvenstvenih susreta u svakom kolu proljetnog dijela prvenstva Slogina momčad je doživjela nešto osobito i neočekivano. Nakon poraza, pobjede i neriješenog rezultata, u utakmici s NK Karadorđevo u Karadorđevu, već na početku drugog poluvremena došlo je do prekida susreta. Već na odlasku u Karadorđevo Sloga je imala problem, jer je trener jedva skupio deset igrača za ionako pretešku utakmicu. Ipak, da ne bi bili novčano kažnjeni, nogometaši su odlučili da se formalno ode na unaprijed izgubljenju utakmicu. Sloga je započela utakmicu s igračem manje i tijekom prvog poluvremena branila se koliko je mogla. Nakon primljena 3 pogotka povredena su još i dvojica igrača, koji su morali napustiti teren. Početkom drugog poluvremena sudac je bio prinuđen prekinuti utakmicu, jer je u momčadi Sloge ostalo samo 7 igrača. Utakmica će vjerojatno biti registrirana rezultatom 3:0 za NK Karadorđevo.

U sljedećem kolu Sloga igra na svom terenu s Neštinom iz Neština i očekuje ovoga puta sigurnu pobjedu.

Z. P.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR –
APATIN – KULA – ODŽACI**I lavići grizu**

SONTA – U utakmici 23. kola Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula u Sonti su gostovali nogometaši Jedinstva iz Ribareva. Domaći Dinamo za ovu utakmicu ostao je, zbog odlaska radnika na sezonske poslove u inozemstvo, s četvoricom standardnih nogometaša u postavi. No, na veliko iznenađenje nazočnih oko 250 gledatelja, novi klinci u ekipi plavih pokazali su kako se bori za boje svoga kluba. »Lavići« su pokazali zube kad je bilo najpotrebnije. U igri je bilo padova i pogrešaka, ali je bila prisutna i jaka želja da se te pogreške isprave. Plod takve igre je pobjeda od 2:0, pobjeda koja ne znači samo tri osvojena boda, nego pobjeda koja je mnogima pokazala kako nitko od lokalnih zvijezda nije nezamjenjiv. Igralo se ekipno, a za nijansu bolji od ostalih bili su sve sigurniji vratar *Matić* i špic *Vučičević*, koji je bio i strijelac u 33. i 88. minuti. Nogometaši Jedinstva borili su se žestoko, ali korektno, a na koncu su i sami priznali kako ova ekipa Dinama ima velike potencijale. Najveća pohvala za arbitre je kad se o njima nema što napisati. *Perišić*, *Pančić* i *Kršić* vodili su utakmicu sigurno, ali nenamjetljivo. Svaki nago-vještaj mogućeg incidenta sasjekli su već u začetku i utakmicu priveli kraju bez ijedne sporne odluke.

Dinamo: *Matić*, *Rakin*, *Topal*, *Nesvanulica*, *Andrašić*, *Ileš*, *Majstorović*, *Karajkov* (*Stojković*), *Vučičević*, *Dekan*, *Vidaković* (*Poturica*)

Ostali rezultati: OFK Šikara – OFK Odžaci 1:4, OFK Metalac – Sport 3:1, Panonija – Terekveš – utakmica prekinuta pri rezultatu 1:3 zbog napada nogometaša domaće ekipe na suca, Dinamo (Bački Breg) – OFK Hajduk – gosti nisu doputovali i Jedinstvo – Hajduk 2:2. Dunav iz Bačkog Monoštora bio je slobodan.

I. A.

VOJVODANSKA LIGA – SKUPINA ISTOK

Bačka propustila šansu

SUBOTICA – Nogometaši najstarijeg kluba na ovim prostorima propustili su priliku pobijediti Slobodu iz Novih Kozaraca i preuzeti vodstvo na tablici Vojvodanske lige skupina Istok. Derbi susret nastavka prvenstva završio je neodlučenim rezultatom (1-1), iako je domaćin imao brojne prilike. Sportski direktor Bačke *Vjekoslav Ostrogonac* kratko je prokomentirao susret:

»Nažalost, nismo uspjeli realizirati prednost domaćeg terena u susretu s najvećim rivalom za osvajanje prvoga mjesta. Imali smo mnogo izglednih prilika za postizanje golova, ali lopta jednostavno nije htjela u protivničku mrežu. Ovu priliku smo propustili, ali prvenstvo se nastavlja i do kraja ima još dosta da se igra, a s obzirom da Sloboda ima i susrete s ostalim momčadima iz vrha tablice, očekujem da ćemo uspjati nadoknaditi ta dva boda njihove sadašnje prednosti«.

SUPER LIGA SRBIJE

Spartak ZV iznenadio Vojvodinu

NOVI SAD – Golom *Milankovića* u 40. minuti susreta Spartak Zlatibor voda pobijedio je Vojvodinu (1-0) u Novom Sadu i zadržao treću poziciju u šampionatu nogometne Super lige Srbije.

U izvanrednom 25. kolu, Spartak ZV je u srijedu 21. travnja gostovao u Jagodini.

RIBOLOV

»Šaran« prvi u Baču

BAČ – U organizaciji USR-a »Podunavlje« Bač u subotu je u Baču održano natjecanje u sportskom ribolovu – lov ribe udicom na plovak. Od ukupno 24 ekipe iz cijele Vojvodine najbolje rezultate u ekipnoj konkurenciji postigla je ekipa »Šaran« iz Čelareva. Drugo mjesto pripalo je ekipi »Bucov« iz Apatina, a treće »Karašu« iz Bačkog Petrovca. U pojedinačnoj konkurenciji prvak piste je *Dane Smiljanić* iz Čelareva s ukupno 2890 grama ulovljene ribe. Drugo i treće mjesto osvojili su *Vukašin Dimić* s 2792 grama ulovljene ribe i *Zoran Dugajlić* s 2751 grama ulova. Domaćin USR »Podunavlje« nije postigao zapažene rezultate. Iako je vrijeme poslužilo natjecatelje, riba nije »radila« kako se očekivalo, pa su i rezultati slabiji. Ovim natjecanjem praktično je počela sezona na vodama Vojvodine.

S. Č.

ODBOJKA

Spartak i službeno prvoligaš

SUBOTICA – Pobjeda od 3-0 nad Petrovaradinom, drugoplasiranom momčadi prvenstva Druge lige, u preposljednjem prvenstvenom kolu

donijela je promociju novog prvoligaša Spartaka. Subotički odbojkaši su tijekom cijeloga prvenstva igrali bolje od svih rivala i posve zasluženno se vraćaju u viši rang natjecanja.

Spartak: Radović, Radulović, Janačkov, Vidakov, Janjić, Šleiher, Konkolj, Marković, Kecman, Tomić, Fačol, Medić, trener Goran Ilić

C. zvezda – Spartak 2:0

SUBOTICA – Odbojkašice Spartaka poražene su od domaće Crvene zvezde u obje beogradske utakmice finala doigravanja za naslov prvaka. Treći susret igran je u srijedu, 21. travnja u Subotici, a u slučaju pobjede »Golubica« četvrti susret bi se igrao u subotu, 24. travnja. Prvak države postat će ekipa koja prva stigne do tri pobjede.

KOŠARKA

Prvaci bez poraza

SUBOTICA – Košarkaši Spartaka završili su prvenstvo Srpske lige s maksimalnim učinkom u svih 26. prvenstvenih kola i izborili plasman u viši rang natjecanja. U posljednjem ligaškom susretu, na svom parketu u gradskoj Dvorani sportova svladali su momčad Sveti Đorđe (81-63) i pred domaćom publikom proslavili lijep rezultatski uspjeh.

Spartak: Peković, Marković, Prlja, Dinić, Stojanović, Becin, Kuntić, Topalov, Kalinić, Vukolić, Damjanović, Radić, trener Blagoja Ivić

TENIS

Veteranski turnir TK Spartak

SUBOTICA – Nova sezona za teniske veterane Vojvodine započela je prvim turnirom odigranim na terenima Spartaka u subotičkoj Dudovoj šumi. Najveći broj pobjednika u nekoliko starosnih kategorija i ovog puta je bio iz kluba domaćina turnira, na kojemu je nastupilo 84 tenisača veterana iz više od desetak vojvođanskih gradova i nekoliko gostiju sa Zlatibora. Rezultati: 35+ Zoran Miljević (Spartak, Subotica), 45+ Lazar Račić (TK Žak, Sombor), 55+ Momir Stanišić (Bačka Topola), Dubl 35+ Zoltan Dožai, Dražen Prčić (Spartak, Subotica), Dubl 50+ Endre Mihalić, Vanja Sarač (Spartak, Žak).

PLIVANJE

Plivački miting

BANJA LUKA – U subotu i nedjelju, 17. i 18. travnja, u Banja Luci je održan međunarodni plivački miting »22. travnja« na kojem je sudjelovalo 30 klubova s oko 450 natjecatelja iz: Srbije,

Hrvatske, Slovenije i BiH. Za Plivački klub Spartak nastupila su 4 natjecatelja i ukupno osvojila 8 medalja (3 zlatne, 3 srebrne i 2 brončane). Pojedinačni rezultati:

Kategorija 1998. i mlađi:

Andrej Barna (1. mjesto 50 slobodno, 1. mjesto 100 slobodno)

Filip Hunjadi (1. mjesto 100 delfin, 2. mjesto 200 delfin i 2. mjesto 50 delfin)

Kategorija 1996.-1997.:

Bojan Rašković (2. mjesto 400 slobodno, 3. mjesto 100 slobodno, 3. mjesto 200 slobodno)

STOLNI TENIS

Spartak II izborio baraž

SUBOTICA – Pobjedom protiv Čelareva (4-2) u posljednjem kolu natjecanja Druge lige, momčad Spartak II osvojila je drugo mjesto i pravo nastupa u baražu za plasman u prvu stolnotenisku ligu Srbije.

JKP »Stadion« prvak općine

SUBOTICA – Stolnoteniska momčad JKP-a »Stadion«, pojačana direktorom Zoranom Kalinićem, nekadašnjim svjetskim prvakom, osvojila je

naslov prvaka na općinskom momčadskom prvenstvu održanom prošle nedjelje (18. travnja) u Subotici. Pokraj stolnoteniske legende u pobjedničkoj momčadi igrali su još i Franjo Breščanski, Boško Lončar i Zoltan Balint.

POGLED S TRIBINA

Kralj zemlje

Još od svibnja prošle godine (ATP Rima Masters 1000) ex svjetski broj jedan, Španjolac *Rafael Nadal* nije osjetio slast osvajanja pobjedničkog naslova na profesionalnom touru. Mučile su ga ozljede, izgubio je Roland Garros i svjetski tron (*Federer*), ali povratkom u Monte Carlo, prošloga tjedna, stvari su se vratile na svoje. Rafa je po šesti puta uzastopno osvojio turnir u najbogatijoj europskoj kneževini i ponovno povratio žezlo kralja zemlje. I to kako...

U finalnom susretu protiv sunarodnjaka *Verdasca*, kolegi iz reprezentacije, s kojom je osvojio Davis cup 2009. godine, prepustio je jedan jedini gem (6-0, 6-1), postavivši novi rekord najuvjerljivije pobjede u finalima turnira Masters serije. Dalje, osvojivši šesti puta uzastopno Monte Carlo, postao je jedini tenisač kojemu je to uspjelo u povijesti moderne teniske ere, i konačno, na cijelom turniru u pet odigranih susreta izgubio je samo 14 gemova, što predstavlja, vjerojatno, teško dostižan rezultat. Upravo zbog svega navedenoga, jedno je neosporno. Rafael Nadal je neprikosnoveni kralj zemlje (šljake), njegove brojne titule i stotine pobjeda na ovoj podlozi ulijevaju strah svakom suparniku koji mu se nađe s druge strane mreže. A sve je bliži i novi Roland Garros i trenutak vraćanja dugova...

D. P.

NOGOMET

Hajduk drugi

Minimalnom pobjedom u Šibeniku (1-0), u svojevrsnoj uvertiri predstojećeg finala hrvatskog kupa, nogometaši Hajduka su po prvi puta u ovoj sezoni 1. HNL stigli do druge pozicije na prvenstvenoj

tablici. Stari i vjerojatno novi prvak Dinamo propustio je priliku pobijediti Zagreb (1-1) i matematički osigurati peti uzastopni šampionski naslov. Ostali rezultati 26. kola: Karlovac – Cibalia 3-0, Zadar – Inter 0-1, Osijek – Rijeka 1-0, Međimurje – Varteks 0-0, Croatia Sesvete – Lokomotiva 0-1, Istra 1961 – Slaven 2-0.

KOŠARKA

Stopostotni Zadrani

Košarkaši Zadra ubilježili su i osmu uzastopnu pobjedu u natjecanju KA-1 lige za prvaka Hrvatske, pobijedivši na gostovanju momčad Zaboka (82-96). Cibona je slavila u Trogiru (95-72), dok je u zagrebačkom derbiju »gostujuća« Cedevita svladala Zagreb (80-72).

RUKOMET

Protiv Španjolaca u kvalifikacijama

Ždrijež kvalifikacijskih skupina za sljedeće Europsko prvenstvo u rukometu, kojemu će 2012. godine domaćin biti Srbija, svrstao je Hrvatsku

u skupinu 2 u kojoj će joj protivnici biti reprezentacije Španjolske, Rumunjske i Litve. Plasman na EP izborit će dvije prvoplasirane momčadi.

TENIS

Čilić 11., Ljubičić 15.

Slab nastup hrvatskih tenisača na ATP turniru iz Masters serije 1000 u Monte Carlu donio je i gubitak nekoliko mjesta na svjetskoj ljestvici najboljih igrača. Od ponedjeljka *Marin Čilić* nije više u TOP 10, već zauzima 11. poziciju, dok je *Ivan Ljubičić* skliznuo za jedno mjesto i sada je 15. tenisač svijeta. Ivo Karlović se spustio za tri mjesta i zauzima 31. ATP poziciju.

HRVANJE

Bronca za Sokola

Hrvač Vindije iz Varaždina *Tonimir Sokol* osvojio je brončanu medalju na seniorskom EP u Azerbajdžanu. U odlučujućoj borbi koja mu je donijela najveći uspjeh u dosadašnjoj karijeri, pobijedio je Turčina *Sonera Sucua*, dok je jedini poraz, u polufinalu, doživio od europskog prvaka, domaćeg predstavnika *Hasana Alyijeva*.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Mogućnost odloženog plaćanja

KORINA FRANCIŠKOVIĆ, KOŠARKAŠICA

Želim i dalje napredovati

Uz aktivno igranje voljela bih i studirati nešto vezano uz sport

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Mlada subotička košarkašica *Korina Francišković* (1997.) aktivna je pod obručima još od svoje desete godine, kada je odlučila trenirati u ekipi Čarobnjaka. Njezin je talent ubrzo prepoznat i košarkaško usavršavanje nastavlja prelaskom u ekipu Subotica '96 pod stručnim nadzorom trenerice *Dejne Baki*, da bi prošle godine, skupa s još nekoliko suigračica, prešla u redove noformiranog košarkaškog kluba Prozivka iz Subotice.

»Moj prvi sport, sve do desete godine, bilo je umjetničko klizanje na ledu, a onda mi se svidjela košarka i počela sam s prvim treninzima u ekipi Čarobnjaka. Prelaskom u ekipu Subotica '96, u biti započinje ozbiljnija natjecateljska igra u tzv. Vojvodanskoj ligi za djevojčice rođene 1997. godine i kasnije, u kojoj smo prošle godine osvojile prvo mjesto«, priča Korina.

Umjetničko klizanje

Korina Francišković je klizaljke zamijenila tenisicama, a ledenu plohu parкетom pod obručima, ali i dalje svake zime rado odlazi na klizanje njegujući svoju prvu sportsku ljubav.

U tzv. Ligi '97, u kojoj su prošle godine dominirale ispred ekipa Bečeja, Srbobrana, Sombora, Bačke Topole, Odžaka, Rume, Šimanovaca, Sivca i Sente, mlađe košarkašice Subotice '96 završile su natjecanje bez ijednog poraza, a veliki doprinos lijepom sportskom rezultatu nesumnjivo pripada i playu ekipe, Korini Francišković

ORGANIZATORICA IGRE

»Igram na mjestu playa i moja je zadaća organizirati igru ekipe, a posebno se volim angažirati u obrani i nastojim čuvati protivničke igračice bez prekršaja. Što se tiče igre u napadu, moja pozicija podrazumijeva razigravanje suigračica i procjenu najizglednije situacije za »upošljavanje« neke od njih. Ne pucam prečesto, što bih ponekad možda i trebala, ali nekako više volim stvoriti priliku svojim suigračicama.«

Ekologija

Kao predstavnica OŠ »Matko Vuković« Korina Francišković je nedavno bila četiri dana u Puli, gdje je nastupila na međunarodnom natjecanju iz ekologije.

KOŠARKAŠKI RAZVOJ

Formiranjem Košarkaškog kluba »Prozivka« Korina i nekoliko njezinih suigračica iz šampionske ekipe Subotice '96 odlučile su svoj daljnji košarkaški razvoj prepustiti treneru *Stevi Čupiću*, priznatom košarkaškom stručnjaku s internacionalnim iskustvom, koji je dugo radio u brojnim selekcijama subotičkog prvoligaša Spartaka.

»Redovito treniramo četiri puta tjedno u dvorani OŠ 'Kizur Ištvan' u Subotici, a vrlo uskoro ćemo rad nastaviti i na otvorenom, na terenu našeg kluba koji se nalazi u OŠ 'Sonja Marinković', na kojemu bi u skorije vrijeme trebali biti postavljeni i reflektori, pa će se moći trenirati i igrati i u večernjim satima. Po svemu sudeći, u tijeku je formiranje buduće lige za naš starosni uzrast, a u njoj bi trebale sudjelovati ekipe iz cijele države, jer postoje objektivni uvjeti i potreba ligaškog natjecanja zbog razvijanja ženske košarke na ovim prostorima. Nekoliko centara, poput Beograda, Novoga Sada, Vršca i Kragujevca već je posve košarkaški razvijeno u svim generacijama, a formiranje lige bi omogućilo razvoj i manjim sredinama poput Subotice«, kaže Korina Francišković.

UZORI I SPORTSKE ŽELJE

»Još kada sam bila sasvim mala tata Ivica mi je 'puštao' video kazete s igrama legendarnog *Dražena Petrovića* i zbog njega sam i zavoljela košarkašku igru, a njegov broj četiri sam, u spomen na njega, odlučila i sama nositi na svom dresu. Od ženskih košarkašica najviše mi se sviđa *Korana Longin*.«

Korina je odlična učenica šestog h razreda OŠ »Matko Vuković« u Subotici, a u nastavku svoje buduće visokoškolske naobrazbe željela bi ostati vezana uz sport.

»Iako je možda još uvijek rano govoriti o nekom budućem strudiranju, voljela bih da to bude nešto povezano sa sportom kojim se namjeravam baviti dokle god budem mogla. Volim košarku i na svaki trening odlazim vesela, jer želim što više naučiti i što bolje igrati«, kaže Korina Francišković.

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja cestovne putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

PETAK
23.4.2010.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Tajanstveni narod, Druzi u Libanonu - dokumentarni film
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.31 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti
 14.35 - Glas domovine
 15.05 - Drugo mišljenje
 15.35 - Znanstvena petica
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.50 - Iza ekrana
 18.20 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Tito, dokumentarno-igrana serija
 21.05 - Ciklus novog hrvatskog filma: U zemlji čudesa
 22.55 - Lica nacije
 23.50 - Vijesti
 00.05 - Poslovne vijesti
 00.10 - Vijesti iz kulture
 00.15 - Posebni dodaci, emisija o filmu
 01.10 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 01.55 - Jackie Brown, film
 04.25 - Vip Music Club LP
 06.25 - Moj grijeh, telenovela

06.45 - Najava programa
 06.50 - Delta-stanje
 07.15 - Vatrogasne priče
 07.35 - TV vrtić: Važni brojevi
 07.45 - Tajni dnevnik patke Matilde
 --- - Život u obitelji vodenkonja: Tužni cvijet
 --- - Brum: Brum i banda s tortom
 08.10 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Dvorac igračaka, serija
 09.00 - Hannah Montana, serija
 09.25 - Zabavni program
 10.00 - Sutkinja Amy 6, serija
 10.45 - Felicity: Pustolovine mlade Amerikanke, američki film

13.25 - Prijatelji 10, humoristična serija
 13.50 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija
 14.10 - Pet zvezdica, serija
 14.55 - Kod Ane
 15.10 - Puni krug
 15.25 - Izazovi: Elisa, islandski dokumentarni film za mlade
 15.40 - TV vrtić: Važni brojevi
 15.50 - Tajni dnevnik patke Matilde
 --- - Život u obitelji vodenkonja: Tužni cvijet
 --- - Brum: Brum i banda s tortom
 16.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 17.05 - Posebni dodaci, emisija o filmu
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.50 - Crtani film
 19.10 - Doktor Who 4, serija
 20.00 - Košarka, NLB liga - emisija
 20.10 - Košarka, NLB liga: Cibona - Olimpija, prijenos
 22.00 - Košarka, NLB liga - emisija
 22.20 - Vijesti na Drugom
 22.35 - Fallen Angel, serija
 00.10 - Putokazi: Dotakni mjesec, snimka koncerta
 01.25 - Kraj programa

06:10 Naši najbolji dani, serija
 07:00 Jackie Chan
 07:30 Tomica i prijatelji
 07:45 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Bumba, crtana serija
 08:10 Oдавde do vječnosti
 10:10 Magična privlačnost
 11:10 IN magazin
 12:00 Farma, reality show
 14:00 Oдавde do vječnosti
 16:00 Magična privlačnost
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:20 Naša mala klinika, serija
 18:15 IN magazin
 18:50 Uptinik, kviz
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma uživo, reality show
 22:20 Luckasti profesor, film
 00:15 Ljubimac, igrani film
 02:05 Vidoviti Milan, tarot show
 03:05 Dodir roze, igrani film
 04:40 Muškarac za ženidbu, igrani film
 06:30 IN magazin
 07:00 Kraj programa

07.00 Miffy, animirana serija
 07.15 YooHoo i prijatelji,

animirana serija
 07.30 Looney Tunes, crtana serija
 07.55 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 09.55 Kralj Queensa, humoristična serija
 10.25 Pod istim krovom, humoristična serija
 11.10 Raymond, humoristična serija
 11.40 Bibin svijet, humoristična serija
 12.10 Ekkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok, telenovela
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, kriminalistička serija
 16.35 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.30 Raymond, humoristična serija
 18.00 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show uživo
 22.00 Pustolovine jednog idiota, igrani film, komedija (1. dio)
 23.00 Hrvatska traži zvijezdu - odluka, glazbeni show uživo
 23.30 Pustolovine jednog idiota, igrani film, komedija (2. dio)
 00.20 Vijesti
 00.30 Sin City, igrani film, kriminalistički
 02.35 Astro show, emisija uživo

SUBOTA
24.4.2010.

07.10 - Najava programa
 07.30 - Iza ekrana
 08.00 - Vijesti
 08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: California, američki film
 09.50 - Fotografija u Hrvatskoj
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Kućni ljubimci
 10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
 12.00 - Dnevnik
 12.31 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.35 - Reporteri: Šetnja

parkom
 15.45 - Euromagazin
 16.20 - Vijesti
 16.30 - Kulturna baština: Požega
 16.45 - Rašo i Čipa, dokumentarni film
 17.15 - Eko zona
 17.45 - Svirci moji, glazbena emisija
 18.30 - Luda kuća 5, humoristična serija
 19.07 - Tajni dnevnik patke Matilde
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Zvijezde pjevaju (7.)
 21.55 - Vijesti
 22.10 - Vijesti iz kulture
 22.20 - Mamutica, kriminalistička serija
 23.15 - Filmski vikend mitološkog spektakla: Ekskalibur: Mač kralja Artura, američki film
 01.30 - Filmski maraton: Talentirani gospodin Ripley, američki film
 03.45 - Filmski maraton: Svadbena torta, američki film
 05.20 - Moj grijeh, telenovela

06.55 - Najava programa
 07.00 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
 07.45 - TV vrtić
 07.55 - Danica: Danica i pauk
 08.00 - Ninin kutak
 08.05 - Čarobna ploča
 08.20 - Izazovi: Elisa, islandski dokumentarni film za mlade
 08.35 - Navrh jezika
 08.45 - Kokice
 09.15 - Ni da, ni ne
 10.10 - Briljanteen
 11.00 - Uvođenje u službu nadbiskupa zadarskog, mons. dr. Želimira Puljića, prijenos
 13.05 - Ton i ton 1 (3.)
 13.20 - Hrvatski pisci na TV ekranu - Vjekoslav Majer: Dnevnik Očenaška, TV serija
 14.25 - Život u mnoštvu, dokumentarna serija
 15.15 - 4 zida
 15.55 - Ragbi, kvalifikacije za EP: Hrvatska - Nizozemska, prijenos
 17.50 - Ribolov, američki film
 19.25 - Tudinci u Americi, humoristična serija
 19.50 - Crtani film
 20.10 - HNL - prijenos
 22.05 - Volim nogomet
 23.05 - Sportske vijesti
 23.20 - Ritam tjedna, glazbeni magazin

HRT1, NEDJELJA,
25.4.2010., 13.25
SPLIT: MORE

Udruga za očuvanje i razvoj maritimne kulture Sagitta zaplovila je u velik i ambiciozan projekt – rekonstrukciju i izgradnju glasovitog omiškog gusarskog broda iz 10. stoljeća. Omiška strijela – sagitta – bila je, prema istraživanjima projektanta Velimira Salomona, jednosveslarka s dva latinska jedra i oko 15 vesala po boku, dakle tri-desetak veslača. Sagitta bi trebala oživjeti u obiteljskom škeru

00.00 - Dobre namjere, TV serija
 00.50 - Noć u kazalištu - Ivo Vojnović: Maškarate ispod kuplja
 02.20 - Kraj programa

07:00 Naš muž Talijan, igrani film
 08:35 Dora istražuje, crtana serija
 09:00 Timmy Time, crtana serija
 09:15 Jagodica Bobica, crtana serija
 09:35 U slučaju firke, serija
 10:05 Dodir s neba, serija
 11:05 Frikovi, serija
 12:05 Čarobnice, serija
 13:05 G. 3000, igrani film
 15:00 Farma, reality show
 17:20 Vijesti
 17:30 Naš muž Talijan, igrani film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Stealth: Nevidljivi ratnik, igrani film
 22:10 Smrt i život Bobbyja Z-a, igrani film
 00:05 Oglas donosi smrt, igrani film
 02:05 Vidoviti Milan, tarot show
 03:05 Grimizne rijeke, igrani film
 04:55 Smrt i život Bobbyja Z-a, igrani film
 06:35 Kraj programa

06.55 Miffy, animirana serija
 07.35 2 glupa psa, crtana serija
 08.00 Bakugan, crtana serija
 08.25 Bikeri s Marsa, crtana serija
 08.45 Skrivenne poruke,

Frane Miline, poznatog kalafata s više od šest desetljeća iskustva u gradnji drvenih brodova. Jadranom je već zaplovio novi BIOS, nasljednik već isluženog plovećeg laboratorija splitskog Instituta za oceanografiju i ribarstvo. Opremljen je sofisticiranom tehnologijom i suvremenim laboratorijima za ispitivanje života u morskim dubinama, te za oceanografska mjerenja i prikupljanje podataka koji se izravno prenose u bazu podataka splitskog Instituta. Ekipa emisije More bila je i na Šipanu. U selu Do u tri kuće žive dvije bake, no s puno nade da će im jednoga dana doći struja, koja bi u to malo ljupko otočno mjesto vratila i njihove potomke.

Urednica: Franka Jović Tonkli

humoristična serija
09.30 Pustolovina u autobusu, igrani film, komedija
11.15 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
13.40 Premier liga: Manchester United - Tottenham, prijenos
15.45 Unutarnji svemir, igrani film, znanstveno-fantastična komedija
17.55 Zvijezde Ekstra: Christina Aguilera (drugi dio), zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
20.00 Za sve je kriva svekrva, igrani film, romantična komedija
21.50 TV premijera: Ključ tajni, igrani film, horor
23.35 Vladavina: Prije istjerivača đavla, igrani film, horor
01.35 Astro show, emisija uživo

**NEDJELJA
25.4.2010.**

06.15 - Najava programa
06.20 - Glas domovine
07.00 - Euromagazin
07.30 - Duhovni izazovi
08.00 - Vijesti
08.10 - Dirigira maestro Mladen Bašić
09.25 - Opera box
10.00 - Vijesti
10.20 - Monk 6, serija
11.05 - Monk 6, serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
13.55 - Živjeti zdravije
14.00 - Nedjeljom u dva

15.05 - Mir i dobro
15.45 - Vijesti
16.00 - Ljubav među lopovima, američki film
17.35 - Lijepom našom: Murter (2/2)
18.35 - U istom loncu, kulinarski show
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
21.50 - Paralele
22.25 - Vijesti
22.40 - Vijesti iz kulture
22.50 - Filmski vikend mitološkog spektakla: Legenda, britanski film
00.25 - Monk 6, serija
01.10 - Monk 6, serija
01.55 - Skica za portret
02.15 - Paralele
02.45 - Lijepom našom: Murter (2/2)
03.40 - U istom loncu, kulinarski show
04.20 - Plodovi zemlje
05.10 - Split: More

06.50 - Najava programa
06.55 - Zgode Toma i Jerryja, crtana serija
07.20 - Paulino ljeto, serija za djecu
07.45 - Scooby Doo i čudovište iz Loch Nessa, američki animirani film
09.00 - Prijatelji
10.00 - Nora Fora, TV igra za djecu
10.50 - Biblija
11.00 - Zadar: Misa, prijenos
12.05 - Zvijezde pjevaju (7.)
14.00 - Lord of the Dance, glazbeno-dok. film
15.00 - Olimp - sportska emisija
15.25 - Rukomet, finale Kupa Hrvatske (Ž)
17.00 - Olimp - sportska emisija
17.10 - Košarka, NLB liga, prijenos
19.00 - Olimp - sportska emisija
19.30 - Magazin LP
20.05 - Renesansni čovjek, američki film
22.10 - Sportske vijesti
22.20 - Uskrsfest
23.55 - Garaža
00.30 - Dobro ugođena večer: Mladen Bašić
01.30 - Transfer
02.00 - Kraj programa

06.45 Dodir s neba, serija
07.30 Dora istražuje, crtana serija
07.55 Timmy Time, crtana serija
08.10 Jagodica Bobica, crtana serija
08.30 Ulica sjećanja, serija
09.30 Automotiv, auto-moto magazin
10.00 Magazin Lige prvaka
10.30 Novac, business magazin
11.00 Zbogom, bivši, serija
12.00 Žene američkih vojnika, serija
13.00 Moćne patke 3, igrani film
14.55 Thunderbirds, igrani film
16.40 Vijesti
16.50 Pravi igrači, igrani film
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Farma, reality show
21.00 Brak na brzaka, igrani film
22.55 Red Carpet, showbiz magazin
00.25 Televizijska posla, serija
00.55 Dan koji je promijenio svijet 2, igrani film
02.50 Most sudbine, igrani film
04.50 Automotiv, auto-moto magazin
05.15 Novac, business magazin
05.40 Televizijska posla, serija
06.05 Kraj programa

06.25 Skrivenе poruke, humoristična serija
06.55 Miffy, animirana serija
07.35 2 glupa psa, crtana serija
08.00 Bakugan, crtana serija
08.25 Bikeri s Marsa
08.50 Jesen stiže, Dunjo moja, dramska serija
10.00 Jedna od dečki, humoristična serija
10.30 O mačkama i psima, igrani film, fantastična komedija
12.00 James Bond 007: Goldfinger, igrani film, akcijski
13.55 Za sve je kriva svekrva, igrani film, romantična komedija
15.45 Colombo: Ubojstvo u Malibuu, kriminalistička serija
17.35 Discovery: Preživjeti divljinu - Bearov jelovnik, dok. film
18.30 Vijesti
19.05 Ekluziv, magazin
20.00 Paukova zavjera, igrani film, triler
21.45 CSI: Miami, serija
22.40 Zakon braće, serija

00.20 TV premijera: Ključ tajni, igrani film, horor

05.40 - Najava programa
05.45 - Mir i dobro
06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.12 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Svjetska blaga, dokumentarna serija
11.10 - Treća dob, emisija
12.00 - Dnevnik
12.31 - Moj grijeh, telenovela
13.20 - McLeodove kćeri 6
14.10 - Vijesti
14.35 - Normalan život
15.35 - Direkt
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.30 - Dnevnik
20.10 - Pustinje svijeta: Patagonija, dokumentarna serija
20.50 - Potrošački kod
21.25 - Znanost o znanstvenoj fantastici, dok.film
22.20 - Otvoreno
23.15 - Vijesti
23.30 - Poslovne vijesti
23.35 - Vijesti iz kulture
23.45 - Na rubu znanosti
00.40 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
01.25 - Pet zvjezdica, serija
02.10 - Dr. House 5, serija
02.55 - P.D.James: Sklonost prema smrti, serija
03.40 - Skica za portret
03.50 - Pustinje svijeta: Patagonija, dokumentarna serija
04.25 - Potrošački kod
04.55 - Moj grijeh, telenovela

06.45 - Najava programa
06.50 - Delta-stanje
07.15 - Vatrogasne priče
07.35 - TV vrtić: Brzina
--- - Brlog: Divlja patka
--- - Nogalo: Ideja
07.53 - Čarobna ploča - učimo engleski
08.10 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
08.35 - Dvorac igračaka, serija za djecu
09.00 - Daleko od doma, serija

09.25 - Vip Music Club
10.00 - Sutkinja Amy 6, serija
10.45 - Filles uniques, francuski film
12.10 - Ritam tjedna
12.50 - Milijada, dokumentarni film
13.25 - Prijatelji 10, humoristična serija
13.50 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija
14.10 - Pet zvjezdica, serija
14.55 - Kod Ane
15.10 - Ton i ton (10/10)
15.25 - Etika (9/10)
15.40 - TV vrtić: Brzina
--- - Brlog: Divlja patka
--- - Nogalo: Ideja
15.58 - Čarobna ploča - učimo engleski
16.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
17.05 - Na rubu znanosti
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.50 - Vip Music Club
19.25 - Doktor Who 4, serija za mlade
20.10 - TV Bingo Show
21.05 - Tračnica, serija
21.55 - Vijesti na Drugom
22.10 - Dr. House 5, serija
23.00 - The Banishment, ruski film
00.35 - P.D.James: Sklonost prema smrti, serija
01.20 - Kraj programa

06.10 Naši najbolji dani
07.00 Jackie Chan
07.30 Tomica i prijatelji
07.45 Fifi i cvjetno društvo
08.00 Bumba, crtana serija
08.10 Odavde do vječnosti
10.10 Magična privlačnost
11.10 IN magazin
12.00 Farma, reality show
13.00 Najbolje godine, serija
14.00 Odavde do vječnosti
16.00 Magična privlačnost, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 Naša mala klinika, serija
18.15 IN magazin
18.50 Upitnik, kviz
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Najbolje godine, serija
21.00 Farma, reality show
22.00 Navy CIS, serija
23.05 Večernje vijesti
23.20 Heroji, serija
00.20 Seinfeld, serija
00.50 Bračne vode, serija
01.20 Začarani, serija
02.20 Ezo TV, tarot show
03.20 Brak na brzaka, igrani film
05.05 Seinfeld, serija
05.30 Bračne vode, serija
05.55 IN magazin
06.10 Kraj programa

06.25 Miffy, animirana serija
 06.45 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 07.00 Looney Tunes
 07.20 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 09.25 Kralj Queensa, serija
 09.50 Pod istim krovom, serija
 10.35 Raymond, serija
 11.05 Bibin svijet, serija
 11.35 Ekkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, serija
 16.35 Kralj Queensa, serija
 17.05 Pod istim krovom, serija
 17.30 Raymond, serija
 18.00 Bibin svijet, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 Jezgra, film, akcijski
 22.15 Oporan na metke, igrani film, akcijski
 00.00 Vijesti
 00.10 Sarah Connor: Kronike, serija (dvije epizode)
 01.45 Astro show, emisija uživo

**UTORAK
27.4.2010.**

05.40 - Najava programa
 05.45 - Normalan život
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Svjetska blaga, dokumentarna serija
 11.10 - James Martin u Bretanji, dok.serija
 11.35 - Kulturna baština: Požega
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti
 14.32 - Skica za portret
 14.42 - Među nama
 15.35 - Kumpanja i kumbat, emisija pučke i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.20 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Globalno sijelo

20.45 - Država, selo, grad (6/7)
 22.05 - Poslovni klub
 22.40 - Otvoreno
 23.40 - Vijesti
 23.55 - Poslovne vijesti
 00.05 - Drugi format
 01.00 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 01.45 - Pet zvjezdica, serija
 02.30 - Zločinački umovi 3
 03.15 - P.D.James: Sklonost prema smrti, serija
 04.00 - Skica za portret
 04.05 - Globalno sijelo
 04.35 - Poslovni klub
 05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
 06.55 - Delta-stanje
 07.20 - Vatrogasne priče
 07.40 - TV vrtić: Čistač ulica
 --- - Danica: Danica i paun
 --- - Gusarske priče: Juha na gusarski način
 --- - Profesor Baltazar: Viktorov jajomat
 08.10 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Dvorac igračaka, serija
 09.00 - Daleko od doma, serija
 09.25 - Vip Music Club
 10.00 - Sukinja Amy 6, serija
 10.45 - Tirelire Combines & Cie, kanadski film
 12.20 - Glazbeni specijal
 12.45 - Dokuteka - M.Peić-V. Lasta: Ljubav na putu - Skitnje po Dalmaciji
 13.20 - Prijatelji 10, serija
 13.45 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija
 14.10 - Pet zvjezdica, serija
 14.55 - Kod Ane
 15.10 - Koga briga?
 15.40 - TV vrtić: Čistač ulica
 --- - Danica: Danica i paun
 --- - Gusarske priče: Juha na gusarski način
 --- - Profesor Baltazar: Viktorov jajomat
 16.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 17.05 - Drugi format
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.50 - Vip Music Club
 19.25 - Doktor Who 4, serija
 20.30 - Nepokoreni grad: Udarne grupe, serija
 22.20 - Vijesti na Drugom
 22.40 - Zločinački umovi 3
 23.30 - Fawty Towers 2, humoristična serija
 00.05 - P.D.James: Sklonost prema smrti, serija
 00.50 - Glazbeni specijal
 01.15 - Kraj programa

06:10 Naši najbolji dani, serija
 07:00 Jackie Chan
 07:30 Tomica i prijatelji
 07:45 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Bumba, crtana serija
 08:10 Odavde do vječnosti
 10:10 Magična privlačnost
 11:10 IN magazin
 12:00 Farma, reality show
 13:00 Najbolje godine, serija
 14:00 Odavde do vječnosti
 16:00 Magična privlačnost
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:20 Naša mala klinika, serija
 18:15 IN magazin
 18:50 Upitnik, kviz
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Najbolje godine, serija
 20:40 Liga prvaka: Lyon-Bayern, prijenos
 22:45 Večernje vijesti
 23:00 UFC specijal
 23:30 Sažeci Lige prvaka
 00:00 Seinfeld, serija
 00:30 Bračne vode, serija
 01:00 Začarani, serija
 02:00 Ezo TV, tarot show
 03:00 Noćne more, igrani film
 04:30 Seinfeld, serija
 04:55 Bračne vode, serija
 05:20 IN magazin
 06:00 Kraj programa

07.00 Miffy, animirana serija
 07.15 YooHoo i prijatelji
 07.30 Looney Tunes
 07.55 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 09.55 Kralj Queensa, serija
 10.25 Pod istim krovom, serija
 11.10 Raymond, serija
 11.40 Bibin svijet, serija
 12.10 Ekkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, serija
 16.35 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.30 Raymond, humoristična serija
 18.00 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 Hrvatska traži zvijezdu - Magazin, glazbeni show
 21.00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 22.00 Pustolovine jednog idiota, film, komedija
 23.45 Vijesti
 23.55 Sarah Connor: Kronike, serija (dvije epizode)
 01.30 Astro show, emisija uživo

**SRIJEDA
28.4.2010.**

05.50 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.15 - Svjetska blaga, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.33 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Ekumena, religijski kontakt program
 15.35 - Alpe Dunav Jadran
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.35 - Najslabija karika, kviz
 18.15 - Kod Ane
 18.30 - Dolina sunca
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - A sad u Europu
 21.00 - Dossier.hr
 21.50 - Proces
 22.30 - Otvoreno
 23.25 - Vijesti
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.45 - Vijesti iz kulture
 23.55 - e-Hrvatska
 00.30 - Znanstvene vijesti
 00.50 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 01.35 - Pet zvjezdica, serija
 02.20 - Urednica tabloida 2
 03.05 - Dossier.hr
 03.50 - A sad u Europu
 04.35 - Alpe Dunav Jadran
 05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
 06.55 - Delta-stanje
 07.20 - Garfield 1
 07.40 - TV vrtić: Žvakača guma
 --- - Ninin kutak: Skulpture i magneti od oblutaka
 --- - Vitaminix: Breskva
 --- - Luckaste pačje pustolovine: Pernati otok
 08.10 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Dvorac igračaka, serija
 09.00 - Daleko od doma, serija
 09.25 - Vip Music Club
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.25 - Prijatelji 10, serija
 13.50 - Moja žena i djeca 4
 14.10 - Pet zvjezdica, serija
 14.55 - Kod Ane
 15.10 - Koga briga?
 15.40 - TV vrtić: Žvakača guma

--- - Ninin kutak: Skulpture i magneti od oblutaka
 --- - Vitaminix: Breskva
 --- - Luckaste pačje pustolovine: Pernati otok
 16.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 17.05 - e-Hrvatska
 17.40 - Znanstvene vijesti
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.50 - Vip Music Club
 19.25 - Doktor Who 4, serija za mlade
 20.15 - Nogomet, LP - emisija
 20.40 - Nogomet, LP: Barcelona - Inter, 1. poluvrijeme
 21.30 - Vijesti na Drugom
 21.40 - Nogomet, LP: Barcelona - Inter, 2. poluvrijeme
 22.35 - Nogomet, LP - emisija
 23.15 - Urednica tabloida 2, serija
 00.00 - P.D.James: Sklonost prema smrti, serija
 00.45 - Kraj programa

06:10 Naši najbolji dani, serija
 07:00 Jackie Chan
 07:30 Tomica i prijatelji
 07:45 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 08:00 Bumba, crtana serija
 08:10 Odavde do vječnosti, serija
 10:10 Magična privlačnost, serija
 11:10 IN magazin
 12:00 Naša mala klinika, serija
 13:00 Najbolje godine, serija
 14:00 Odavde do vječnosti, serija
 16:00 Magična privlačnost, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:20 Naša mala klinika, serija
 18:15 IN magazin
 18:50 Upitnik, kviz
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Najbolje godine, serija
 21:00 Farma, reality show
 23:00 Večernje vijesti
 23:15 Privatna praksa, serija
 00:15 Seinfeld, serija
 00:45 Bračne vode, serija
 01:15 Začarani, serija
 02:15 Ezo TV, tarot show
 03:15 Šifra: Zavjera, film
 04:55 Seinfeld, serija
 05:20 Bračne vode, serija
 05:45 IN magazin
 06:10 Kraj programa

07.00 Miffy, animirana serija
 07.15 YooHoo i prijatelji, animirana serija

07.30 Looney Tunes
07.55 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
09.55 Kralj Queensa, serija
10.25 Pod istim krovom, serija
11.10 Raymond, serija
11.40 Bibin svijet, serija
12.10 Ekkluziv, magazin
12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
13.20 Najljepši urok, telenovela
14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
15.45 Cobra 11, kriminalistička serija
16.35 Kralj Queensa, humoristična serija
17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
17.30 Raymond, humoristična serija
18.00 Bibin svijet, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 CSI: NY, kriminalistička serija
21.00 Mentalist, kriminalistička serija
21.50 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
22.40 Put osвете, kriminalistička serija
23.40 Vijesti
23.50 Sarah Connor: Kronike, serija (dvije epizode)
01.25 Astro show, emisija uživo

05.50 - Najava programa
05.55 - Ekumena, religijski program
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Mit dem Zug..., dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Moj grijeh, telenovela
13.20 - McLeodove kćeri 6
14.10 - Vijesti
14.40 - Trenutak spoznaje
15.35 - Slavan otac još slavnijeg sina, dok. film
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca, telenovela
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Dome, slatki Dome - humoristična serija
21.50 - Pola ure kulture
22.25 - Otvoreno
23.20 - Vijesti
23.35 - Poslovne vijesti
23.40 - Vijesti iz kulture
23.50 - Vrijeme za knjigu
00.20 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
01.05 - Pet zvjezdica, serija

01.50 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
02.35 - Oprah show
03.20 - Mit dem Zug..., dokumentarna serija
04.05 - Skica za portret
04.10 - Domaći dokumentarni film
04.40 - Pola ure kulture
05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
06.55 - Delta-stanje
07.20 - Garfield 1
07.40 - TV vrtić: Novčanik
--- - Danica: Danica i vodene kornjačice
--- - Profesor Baltazar: Tetke Pletke
--- - Vitaminix: Cikla i rotkvica
--- - Matylida: Mladoženja i njegova njuška
08.10 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
08.35 - Dvorac igračaka, serija
09.00 - Daleko od doma, serija
09.25 - Vip Music Club
10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.30 - Prijatelji 10, serija
13.50 - Moja žena i djeca 4
14.15 - Pet zvjezdica, serija
15.00 - Kod Ane
15.15 - Kokice
15.45 - TV vrtić:
16.20 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
17.05 - City Folk: Sundsvall
17.30 - Vrijeme za knjigu
18.00 - Vijesti na Drugom

18.20 - Županijska panorama
18.50 - Vip Music Club
19.25 - Doktor Who - specijal, serija za mlade
20.30 - EL, nogomet - emisija
21.00 - EL, nogomet, polufinale - 1. poluvrijeme
21.55 - Vijesti na Drugom
22.05 - EL, nogomet, polufinale - 2. poluvrijeme
23.00 - EL, nogomet - emisija i sažeci
23.50 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
00.40 - Vip Music Club LP
02.40 - Kraj programa

06:10 Naši najbolji dani, serija
07:00 Jackie Chan
07:30 Tomica i prijatelji
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Bumba, crtana serija
08:10 Odavde do vječnosti
10:10 Magična privlačnost
11:10 IN magazin
12:00 Farma, reality show
13:00 Najbolje godine, serija
14:00 Odavde do vječnosti
16:00 Magična privlačnost
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 Naša mala klinika, serija
18:15 IN magazin
18:50 Upitnik, kviz
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Najbolje godine, serija
21:00 Farma, reality show
22:00 Provjereno, magazin
23:05 Večernje vijesti
23:20 Nestali, serija
00:20 Seinfeld, serija
00:50 Bračne vode, serija

01:20 Začarani, serija
02:20 Ezo TV, tarot show
03:20 Čarolija, igrani film
04:45 Seinfeld, serija
05:10 Bračne vode, serija
05:35 IN magazin
06:10 Kraj programa

07.00 Miffy, animirana serija
07.15 YooHoo i prijatelji
07.30 Looney Tunes
07.55 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
09.55 Kralj Queensa, serija
10.25 Pod istim krovom, serija
11.10 Raymond, serija
11.40 Bibin svijet, serija
12.10 Ekkluziv, magazin
12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
13.20 Najljepši urok
14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
15.45 Cobra 11, serija
16.35 Kralj Queensa, serija
17.05 Pod istim krovom, serija
17.30 Raymond, serija
18.00 Bibin svijet, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 CSI: Miami, serija
21.00 Uvod u anatomiju, serija (dvije epizode)
22.40 Kućanice, serija
23.40 Vijesti
23.50 CSI: NY, serija
00.40 Mentalist, serija
01.25 Astro show, emisija uživo
02.25 Zaboravljeni slučaj

**ČETVRTAK
29.4.2010.**

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se subotom u 16,30 a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom u 16 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kultuma povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Stazama agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	SVETO-GRADNOST	PLEHANI VJETROKAZ NA KROVU	PATVORINA, IMITACIJA	KUKAC KORNJAŠ, ROGAČ UJENJAKO	"EAST-NORTH-EAST"	ČUVATI SE	NAJTANJE SLOVO	PURA, ŽGANCI (POLENTA)	UHATA SOVA	OVA	NORVEŠKA	DIZATI IZNAD ČEGA	VELIKA KRAVA
ULJEZ NA BRODU ILI U AVIONU													
KRAVLJA MLJEČNA ŽLIJEZDA (MNOŽ.)							AŠIRA ODMILA ODŠTAMPATI				ZDENKO RUNJIĆ PERGAMSKI KRALJ		
FRANCUSKI KNJIZEVNIK (NANA)										RIJEČNI OTOK JEDINICE JAKOST EL. STRUJE			
ODGAJATELJICE U VRTIČIMA					UČESTALI GLAGOL								
JUDIN SIN (ONANIJA?)					POZNATA SLOVENSKA SKIJAŠICA GROBNA JAMA								
JIMI HENDRIX ILI ANDRES SEGOVIA									MJESTO KOD DUBROVNIKA UKLANJATI DLAKE				
ROMAN POLANSKI			STEPE-NASTI SLAPOVI RIVALITET								JA, ..., ON PTICA SLIČNA GAVRANU		
KRUG SETNJE RIVOM				NOVOZELANDSKA PAPIGA RIJEKA U EGIPITU				KNJIZEVNIK ŠINKO ZNANOST O RAŠČLANJIVANJU					
VELIKA PTICA EJA						SVINJOLIKAKA ŽIVOTINJA DEBELA BERTA						AUSTRIJA SPOJEVI TITANA	
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	GLUMICA KENT GLAZBENA KOMPOZICIJA				GLAZBENI PRODUCENT VARGA BEDEM UZ RIJEKU					KONJ U PJESMAMA (HAT) STIĆI (TAL.)			KEMIJSKI ELEMENT (ZNAK: SI)
NEPRESTANO, NON-STOP							ROCKERICA MORISSETTE E. Ž						
BLATO, GLIB				UPUČIVATI APELE OREGON									
RIBA KOJA SKAČE UZ SLAPOVE						OCJENJIVAČKI SUD NAŠA VALUTA					IME GLUMCA PACINA INDIGO-BILJKA		
PRVO SLOVO ABECEDJE		VJEŠTA VARKA IRENA ODMILA					POTKROVLJA ORUŽANI SUKOB NARODA						
KOLOS, GOROSTAS				PURIST DUŠKO VALENTIĆ									
JEDRENJAK ILI TRAJEKT					NARESITI "RADIJUS"								
ANDRE AGASSI			DOORS						PJESNIČKO IME TROJE (ILIONI)				

RJEŠENJE KRIŽALJKE:
 šiljepi putnik, vimena, aša, zr, emile zola, ada, tete, iterativ, onan, tina maze, gitarist, plat, rp, kaskade, ti, dic, kea, ervin, ejina, lapir, a, evl, tint, at, stalno, alanis, kal, apellat, losos, žiri, al, a, mlk, tavani, div, puritanac, brod, nakliti, aa, vrata, ili, j.